

extendendis, quibus omnibus illorum tenores pro sufficienter expressis habentes, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Placet. Motu proprio, M.

Anno a nativitate Domini nostri millesimo quingentesimo sexagesimo octavo, indicatione XI, die vero XIX mensis iulii, pontificatus sanctissimi domini nostri Pii Papae V anno III, retrospectae litterae apostolicae affixae et publicatae fuerunt ad valvas Cancellariae Apostolicae, et in acie Campi Florae, ut moris est, per nos Philibertum Cappium.

Ioannes Guerardi, cursor.

Publ. die 19 iulii 1568, pontif. anno III.

CIII.

Revocatio facultatum camerarii, clericorum et aliorum officialium reverendae Camerae Apostolicae concedendi commissiones in forma Si in evidentem super alienationibus bonorum ecclesiasticorum aut locorum piorum cuiuscumque valoris ¹.

Pius Papa V, motu proprio, etc.

Volentes indemnitati ecclesiarum aliorumque piorum locorum, quantum cum Deo possumus, consulere, ac providere ne illorum bona, sine nostra aut successoris nostri scientia et licentia, alienentur, aut perpetuo vel ad longum tempus, aut unius vel plurium illa conducere volentium vitam locentur, aut de his alio titulo disponatur.

§ 1. Omnes et singulas facultates et licentias concedendi commissiones alienationum vel permutationum aut affranctionum aut illarum confirmationum quorumvis bonorum ecclesiasticorum aut

¹ Iudices autem huiusmodi causarum, quid agere debeant, vide in Pauli II constitutione II, *Cum in omnibus*, tom. V, pag. 188.

locorum piorum cuiuscumque valoris existentium, etiam summam annuam vigintiquatuor ducatorum auri de Camera non excedentium, aut alterius minoris valoris in forma quae dicitur *Si in evidentem*, dilecto filio Vitellotio, S. Mariae in Via-Lata diacono cardinali Vitellio nuncupato, S. R. E. camerario, eiusque antecessoribus et clericorum Camerae Apostolicae collegio, tam per felicis recordationis Gregorium IX, Bonifacium IX, Urbanum VI, Martinum V, Nicolaum V, Innocentium VIII, Iulium II, Leonem X, Sixtum IV, Paulum III et Iulium similiter III ac alios quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, etiam motu proprio, ex certa scientia et ex quavis causa, etiam urgentissima, cum quibusvis clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis, ac quibusvis decretis, etiam irritantibus, et in vim contractus concessas, confirmatas et innovatas, quorum omnium tenores pro sufficienter expressis habentes, perpetuo revocamus, cassamus et annullamus. Interdicentes et expresse prohibentes eidem camerario et clericis ac aliis eiusdem Camerae Apostolicae officialibus, sub poena indignationis nostrae, ne in futurum licentias et facultates ac commissiones alienationum huiusmodi sub quovis praetextu concedant. Ac commissiones et concessionem commissionum huiusmodi contra voluntatem, ordinationem et decretum nostrum nullas, invalidas et irritas esse decernimus et declaramus.

§ 2. Sicque, in praemissis omnibus et singulis, per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes etc., sublata etc., iudicari etc. debere; necnon irritum et inane quidquid secus super his a dictis camerario, clericis et aliis officialibus et iudicibus praefatis vel quibusvis aliis, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Decretum irritans.

Derogatio contrariorum. § 3. Non obstantibus praemissis constitutionibus et ordinationibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis praedictis et aliis quibusvis quomodolibet concessis, approbatis et innovatis, quibus, illorum tenores, etc. pro sufficienter expressis habentes, derogamus, illaque, quoad praemissa, cassamus, revocamus et annullamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Signatura sola sufficit. § 4. Volumus autem quod praesentis nostri motus proprii, etiam absque illius data et registratura, sola signatura sufficiat, et ubique fidem faciat, tam in iudicio quam extra, quacumque regula, seu constitutione apostolica contraria non obstante.

Iussio publicandi. § 5. Volumus autem quod praesens noster motus proprius in Cancellaria nostra Apostolica et in acie Campi Florae de more publicetur, et inter constitutiones perpetuas describatur.

Fides exemplorum. § 6. Et quia difficile foret praesens ad singula quaeque loca deferri, volumus et etiam declaramus quod eius transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis ac sigillo alicuius praelati munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesenti motui proprio adhiberetur, si foret exhibitus vel ostensus.

Placet. Motu proprio, M.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo octavo, decima septima kalendas augusti, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 16 iulii 1568, pontif. anno III.

CIV.

Approbatio reformationis fratrum Minorum Conventualium Ordinis S. Francisci, in capitulo eiusdem Ordinis per eos praefinitae ¹.

Pius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Illam nos cura inter cetera sollicitat, ut

¹ Aliam reformationem vide supra in constitutione xcviij, *Ad extirpandos*, pag. 676.

optimae disciplinae cultus in omnibus religiosorum sodalitatibus nutriatur et confirmetur. Quod quidem nos pridem in amplissimo Ordine fratrum Minorum Conventualium nuncupatorum magnopere expetentes, rerum omnium proprietatem illis ademimus, multaque praeterea de ratione vivendi et officii eorumdem edidimus, litterasque nostras super iis confectas in eorum capitulo generali, apud basilicam Duodecim Apostolorum de Urbe proxime celebrato, palam omnibus iussimus promulgari.

§ 1. Qui, illis ea qua decuit obedientia receptis, ad tollenda et corrigenda alia praeterea intenti, quae ad huius Religionis statum in sua integritate continendum maxime obesse intelligebamus, nonnulla inter sese statuere cogitarunt. Verum, instante iam ipsius capituli conclusione, cum temporis angustia id minus pateretur, negotium universum ad arbitrium et auctoritatem generalis et provincialium magistrorum, necnon definitorum dicti Ordinis ex voluntate nostra demandatum est, qui diversas alias praesentibus subiectas constitutiones, ab ipso magistro generali subscriptas ordinarunt.

§ 2. Quas omnes (salvis alias litteris nostris praedictis) praesentium auctoritate approbamus et confirmamus. Supplentes omnes et quoscumque sive solemnitatum ommissarum, sive alios iuris et facti defectus, qui intervenerint in eisdem. Quin etiam illas omnes, prout conscriptae sunt, sancimus et ordinamus, iubemusque ipsas aequae atque nostras in omnibus provinciis, custodiis, domibus et locis, necnon ab omnibus et singulis fratribus dicti Ordinis firmiter observari; ac quoscumque, qui illis non paruerint, censuris et poenis omnibus, quae litteris praedictis continentur, eo ipso volumus subiacere.

§ 3. Et nihilominus dilecto filio nostro Carolo, tituli S. Praxedis presbytero car-

Hic Pontifex edidit reformationem, de qua in nota ad rubricam.

Fratres in capitulo aliam ediderunt.

Quam hic Idem Pontifex observari praecipit.

Executores quo deputat.

Publicatio.

Causa constitutionis.

Revocatio facultatis, de qua in rubr.

dinali Borromaeo nuncupato, moderno et pro tempore existenti protectori, ac etiam magistro generali dicti Ordinis per apostolica scripta mandamus ut ipsi vel eorum alter, per se vel alium seu alios, ubi et quando opus fuerit, tam suprascriptas quam praesentes litteras et eisdem insertas constitutiones omnes, in omnibus et singulis provinciis, custodiis, domibus et locis praedictis, ac ab omnibus et singulis magistris, guardianis, fratribus et personis in eis expressis, iuxta singularum litterarum et constitutionum huiusmodi tenorem, inviolate observari. Contradictores quoslibet et rebelles per censuras et poenas aliis nostris litteris contentas praedictas, ceteraque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, censurasque et poenas ipsas, etiam iteratis vicibus, aggravando, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Contrariis derogat.

§ 4. Non obstantibus praemissis, et felicis recordationis Bonifacii Papae octavi, praedecessoris nostri, de una, et in concilio generali edita de duabus diaetis, aliisque apostolicis constitutionibus; ac etiam dicti Ordinis statutis et consuetudinibus, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, contrariis quibuscumque. Aut si magistris, guardianis et fratribus praedictis vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, necnon *Mare Magnum* et *Bulla Aurea* nuncupatis; quibuslibet aliis privilegiis, exemptionibus, indulgentiis et litteris apostolicis, generalibus et specialibus, quorumcumque tenorem existant, per quae, praesentibus non expressa vel totaliter non in-

serta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis, quae omnia, contra ipsarum praesentium et constitutionum huiusmodi tenorem et effectum, nolumus cuiquam in aliquo suffragari. Quin etiam ex nunc irritum decernimus et inane quicquid secus, super his per quoscumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Ita igitur constitutiones praedictae scriptae sunt.

§ 5. Novitii, etiam oblati, ante decimum octavum aetatis suae annum completum nec recipiantur, neque ante decimum nonum item completum ad professionem admittantur.

§ 6. Qui hactenus recepti, etiam oblati, quintum decimum annum non expleverint, detracto habitu Religionis, domum ad parentes vel necessarios, etiam inviti, remittantur, vel alias omnino emittantur, nec postea in aedibus unde exierint aut in aliis eiusdem Ordinis domibus versari ullo modo possint.

§ 7. Laici, qui vigesimum quintum annum non attigerunt, ad serviendum ne recipiantur, et qui recepti etiam nunc ea aetate minores sunt, eiiciantur.

§ 8. Novitii ne recipiantur aut educantur, nisi in conventibus insignioribus, in quibus dormitorium et capitulum habeant seorsim ab aliis fratribus.

§ 9. Nullus deinceps provinciae praeficiatur, qui eiusdem provinciae sit, sed provinciales ex aliena provincia semper assumantur, qui tamen idonei sint ad id officium et cultores regularis observantiae.

§ 10. Guardianatus insigniores et privilegiati, ut Romani assistentes et huiusmodi, triennio; privilegiati, biennio diuturniores ne sint, in quo tamen habenda est ratio provinciarum externarum. In illis

Reformatio-
nis tenor.

Novitorum re-
cipiendorum ae-
tas

Et etiam ob-
latorum.

Laicorum ae-
tas.

Novitorum re-
cipiendorum
loca.

Provinciales
eligendi ex a-
liena provincia.

Guardianatus
officium quan-
tum duret

enim locis haec officia iusta de causa in longius tempus, arbitrio superioris, protrahi poterunt.

§ 11. In paternitatibus hactenus concessis et posthac concedendis ea moderatio adhibeatur, ut nemo paternitatis titulo vel privilegio fruatur, nisi qui provincialatus officium obtineat vel obtinuerit, vel quadragesimum annum agat, et alias etiam eo titulo et privilegio dignus existat.

§ 12. Nulli in eodem conventu plus biennio manere liceat, exceptis sexagenario maioribus, quibus aliquid ex causa, superioris arbitrio condonari poterit.

§ 13. In conventu vel domo pauciores ne sint duodecim fratribus. Si qua autem domus hunc familiae numerum alere non possit, vel tota provincia victum, et quae praeterea necessaria sunt, suppeditet, vel fratres cum bonis ex ea domo in aliam transferantur, provisione tamen adhibita, ne ecclesiae destruantur, sed ad eius populi commoditatem conserventur. Permittimus tamen ut in conventibus, qui fratribus iter facientibus commodi sint, saltem quatuor fratres, non minores quinquaginta annis, constanti et probata vita, maneant, si plures ea domus alere non possit.

§ 14. In maioribus Studiis regentes duas lectiones theologicas interpretentur, alteram practicam, veluti *De sacramentis*, vel *De vita recte sancteque instituenda*, ex Magistro sententiarum, ac S. Bonaventura; alteram speculativam ex Scoto; in minoribus vero Studiis, una lectione ex theologia practica contenti sint.

§ 15. Curent autem superiores ut in singulis conventibus fratres, maxime in conscientiae casibus et reliquis quae ad audiendas confessiones pertinent, ob rei gravitatem et necessitatem, summo studio ac diligentia exercentur.

§ 16. Fratres, etiam si superiores sint, nihil proprium habere possint, sed omnia

in commune conferantur, distribuenda singulis ut unicuique opus fuerit: ita ut ex communibus cuiusque conventus facultatibus et eleemosynis, pro viribus domus, unicuique fratri quae sunt necessaria praebeantur.

§ 17. Fratres omnes et superiores et quomodocumque privilegiati, aegrotis tantum exceptis, in refectorio cibum capiant, et communi mensa utentes communibus epulis vescantur.

§ 18. In primis autem aegrotorum et senum cura habeatur. Quod si propriae facultates domui non suppetant ad subveniendum necessitati aegrotantium, vicini conventus ditiores suppleant aut etiam tota provincia contribuat.

§ 19. In omnibus conventibus vel domibus, locus communis thesauri vel capsula sit tribus clavibus clausa, quarum unam habeat guardianus, alteram procurator, tertiam depositarius: quod in loco vel capsula, aurea, argentea, iocalia et quaeque pretiosa, pecunia item conventus, cum inventario earumdem rerum, condita custodiantur: servata tamen distinctione sacrarum et profanarum rerum.

§ 20. Nullus ex fratribus, quamvis magistri et superioris titulo fungatur, privatas aedes aut in claustro aut alibi usquam habeat, sed singuli unica cella, in communi dormitorio, nullo ornatu, nudis omnino parietibus, ac lectulo et mensa humillimis contenti sint, quemadmodum pauperes religiosos decet.

§ 21. Camerae sive aediculae, quae extra dormitorium separatim sunt, ad officinas vel alios usus toto conventui communes redigantur, vel si cellae communis dormitorii pro fratrum numero non sufficient, et illae camerae vel aediculae, quas diximus, ad formam communis dormitorii redigi possint, in dormitorium commune redigantur, sin minus, destruantur, ac materia et caementa ad reparandam

Paternitatis
titulo qui do-
nantur.

Fratres stent
per biennium
tantum in uno
conventu.

Fratrum nu-
merus in quo-
libet conventu.

Regentes Stu-
diorum quot
lectiones inter-
pretari debe-
ant.

Fratrum e-
xercitium quoti-
dianum.

Proprium ni-
hil habeant.

In communi
vivant.

Infirmi et se-
nes curentur.

Bonorum cu-
stodia.

Quisque uni-
ca cella, lecto-
que et humill-
mensa sit con-
tentus.

Dormitoria
communis effi-
ciantur.

fabricam conventus, si opus fuerit, convertantur vel vendantur, et pretium ad communem usum conventus conferatur.

Horti sint communes, exceptis hortis novitiarum et infirmorum.

§ 22. Nullus ex fratribus privatum hortum habeat, sed horti sint totius conventus communes; verum tamen novitii et infirmaria hortum seu viridarium a communi viridario seiunctum, habere poterunt, quo ceteris ingredi nullo modo liceat.

Bona fratrum decedentium quibus monasteriis danda.

§ 23. Vestes, libri et reliqua, a superioribus cuiquam fratri ad usum et necessitatem concessa, quaecumque apud eos, mortis tempore, reperta fuerint, nulli fratri privatim assignentur, sed ita distribuantur, ut dimidia pars sit nativi conventus, altera eius ubi mortuus fuerit.

Pro officialium deputatione vel confirmatione nihil recipiatur.

§ 24. Generalis a provincialibus, custodibus et aliis Religionis ministris, quovis illi nomine appellentur; provinciales item a guardianis aliisque officialibus, ob eorum deputationem vel confirmationem, nihil omnino, neque magnum neque parvum, exigant, ac ne sponte quidem oblatum accipiant, neque cancellario aut scribae, pro sigillo sive scriptura, quicquam detur, sed omnia gratis fiant ac dentur. Neque generalis, neque provincialis minister, neque custos, neque guardianus, a quovis fratre sui Ordinis, aliquid etiam sponte oblatum sive dono datum acceptet vel recipiat.

Subventiones praestatis denentur.

§ 25. Pro communibus autem impensis, quas necessario ad commodum totius Ordinis, vel alicuius privatae domus fieri contigerit, generali, provinciali et aliis eo modo consulatur, quo in litteris sanctissimi D. N. Pii V proxime editis cautum esse constat.

Alexandrinae constitutiones serventur.

§ 26. Quo vero ad promotiones et gradus attinet, id omnino servetur quod Alexandrinis constitutionibus sancitum est, ut nihil a promovendo exigatur, aut quovis modo sponte oblatum accipiatur. Quod si, promotione facta, conventus promotorum aliquid Religioni donare voluerit,

quicquid id sit, procuratori detur, ut ad levationem onerum et communium sumptuum Religionis conferatur, ac procurator omnium acceptorum et expensorum rationem reddat.

Habitu et vestibus ut hic utantur.

§ 27. Fratres omnes, quocumque gradu et honore sint, camisiis laneis et reliquo vestitu honesto ac religioso, omnique suppellectile et instrumento paupere atque humili, quemadmodum aliis etiam constitutionibus cautum est, utantur.

Constitutiones ad Ordinis reformationem editae serventur.

§ 28. Reliquum est ut constitutiones omnes, ad disciplinam regularem restituendam, conservandam et augendam (quae tamen iis contrariae non sint), praecipue vero eae quae a sanctissimo domino nostro Pio Papa V ad reformationem huius Ordinis proxime sunt editae, ab omnibus sancte inviolateque serventur.

Iussio publicandi hanc constitutionem.

§ 29. Ceterum, ut praesentes litterae omnibus plenius innotescant, mandamus illas ad valvas basilicae Principis apostolorum de Urbe et in acie Campi Florae publicari, et earum exempla de more affigi.

Fides transumptorum.

§ 30. Volumus et apostolica auctoritate decernimus quod huiusmodi exempla, etiam impressa, manuque notarii publici, et sigillo dicti magistri generalis vel praelati ecclesiastici aut illius curiae ob-signata, eandem illam ubique locorum fidem faciant, quam ipsae praesentes, si forent exhibitae vel ostensae.

Sanctio poenalis.

§ 31. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae approbationis, confirmationis, suppletionis, ordinationis, iussionis, mandati, decreti, praecepti, voluntatis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae MDLXVIII, x ka-

lendas augusti, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 23 iulii 1568, pontif. anno III.

CV.

Exemptio omnium monialium a regimine et cura fratrum Humiliatorum in perpetuum; et subiiciuntur ordinariis locorum.

Pius Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Causa constitutionis edenda.

§ 1. Cum, sicut accepimus, diversa monialium monasteria, curae et regimini dilectorum filiorum fratrum Ordinis Humiliatorum subiecta esse reperiantur; nos volentes, pro nostri pastoralis officii sollicitudine, eosdem fratres, ut commodius et liberius divinis officiis sacrarumque litterarum studiis incumbere valeant, ab onere et impedimento gubernii monialium huiusmodi liberos esse, motu proprio et ex certa scientia maturaque deliberatione nostra ac de apostolicae potestatis plenitudine, fratres Ordinis Humiliatorum huiusmodi, ubicumque existentes, ab omni cura, gubernio, regimine et administratione quorumcumque monasteriorum monialium, cuiuscumque Ordinis existentium, claustraliter viventium, eis quomodolibet commissorum, et per eos hactenus regi et gubernari solitorum, ex nunc in perpetuum, auctoritate apostolica tenore praesentium penitus absolvimus ac totaliter liberamus, eosque ab huiusmodi onere absolutos, liberos et immunes fore et esse, nec deinceps in illis, quovis praetextu aut quaesito colore se ullatenus intromittere posse neque debere decernimus, ac ipsorum monasteriorum monialium curam et gubernium eisdem fratribus de coetero omnino interdiciamus.

Moniales a cura et gubernio fratrum Humiliatorum secernit;

§ 2. Ne autem ipsa monialium monasteria propterea in spiritualibus aut temporalibus detrimentum aliquod patiantur, nostrae providentiae diligentia opportune prospicere cupientes, eadem monialium monasteria omnia et singula locorum ordinariis, in quorum civitatibus aut dioecibus respective consistunt, per eos feliciter regenda, auctoritate et tenore praedictis, motu simili subiicimus atque supponimus, eaque ab ipsis ordinariis in perpetuum regi et gubernari, illisque de idoneis confessoribus provideri debere volumus ac mandamus. Et ut id prompte libenter suscipiant et exequantur, eis in virtute sanctae obedientiae iubemus, curamque monasteriorum huiusmodi bene ac diligenter gerere et exercere districte praecipimus.

§ 2. Ex Regest. in Secret. Brevium.

Eisdem ordinariis locorum submittit.

§ 3. Mandantes eisdem ordinariis, ut contradictores quoslibet et rebelles, praesentibusque nostris litteris parere recusantes seu differentes, etiamsi dicti fratres fuerint, per poenas sibi benevisas, etiam pecuniarias, ac demum per excommunicationis et alias sententias et censuras ecclesiasticas ceteraque opportuna iuris et facti remedia, omni et quacumque appellatione postposita ac prorsus remota, auctoritate nostra comprimant et compellant, eosque ad parendum et cum effectu statim obediendum praesentibus litteris cogant et compellant, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Poenae in contrahentes.

§ 4. Super quibus dictis ordinariis plenam et liberam, harum serie facultatem concedimus et potestatem.

Facultas ad praemissa ordinariis locorum concessa.

§ 5. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis; necnon monasteriorum et Ordinum huiusmodi, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, etiam cum quibusvis clausulis

Clausulae.

derogatoriis, irritantibusque et aliis decretis quomodolibet concessis, confirmatis et saepius innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et individua mentio seu quaevis alia expressio habenda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata, insererentur praesentibus, pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, ad effectum praesentium, specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque. Aut si fratribus vel monialibus praedictis vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Fidem transumptis addit.

§ 6. Volumus insuper quod praesentium transumptis etc.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris die xxiii iulii, millesimo quingentesimo sexagesimo octavo, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 23 iulii 1868, pontif. anno III.

CVI.

Contra notarios et alios, responsiones reorum depositionesque testium quomodolibet proपालantes, vel eis aut testibus in secretis carceribus Urbis detentis, aut aliis pro eis, nuncium deferentes.

Pius Papa V, motu proprio, etc.

Approbatio constitutionum contra proपालantes etc.

Licet contra notarios qui in causis, tam criminalibus quam civilibus, dicta testium aut reorum responsiones, absque iudicis decreto, partibus patefaciant,

multae constitutiones editae sint, eosque tamquam falsi reos et infames ac periuros puniri debere statutum sit; nihilominus, quia magis timetur quod saepius cavetur, et ut in futurum timore poenae, si non Dei timore, arceantur, omnes et singulas censuras et poenas contra eos, qui talia deliquerint, latas, auctoritate apostolica, tenore praesentium approbamus, confirmamus et innovamus, nec de earum rigore, propter illarum forsitan inobservantiam, aut praedecessorum nostrorum et etiam nostram ac officialium et ministrorum eorumdem et nostrorum tolerantiam, quicquam relaxatum aut remissum esse, ac easdem in suo pristino robore et vigore permanere decernimus et declaramus.

Impositio a liarum poenarum contra eosdem, vel nuncium eis in secretis detentis vel aliis pro eis deferentes.

§ 1. Et ut poenarum certitudo omnibus hic in alma Urbe nostra innotescat, statuimus, decernimus et declaramus omnes et singulos notarios, tam principales quam substitutos, executores quoque ac carcerum custodes, ceterosque, quibus, tam vigore sui officii, quam alias quomodocumque, reos, dum in carceribus secretis detinentur, facultas alloquendi conceditur, qui reorum responsiones ac testium in dictis causis depositiones proपालare, in toto vel in parte, dicto aut facto, quibusvis personis, cuiuscumque conditionis, praerogativae et dignitatis, tam mundanae quam ecclesiasticae, existant, absque iudicis, coram quo causa vertitur, et procuratoris fiscalis licentia, ausi fuerint; aut eisdem reis et testibus, donec in secretis retinentur, etiam quarumvis personarum, ut supra quomodolibet qualificatarum, vel nomine eorumdem reorum et testium; vel aliis, etiam extra carceres existentibus, nomine eorumdem carceratorum, nuncium, epistolam, litteras vel (ut vulgo dicitur) ambasciatas ferre, absque eiusdem iudicis et procuratoris fiscalis licentia, ultra poenas eis a iure

vel statuto inflictas, poenam relegationis in perpetuum, vel ad tempus ad triremes; et si qualitas facti id exegerit, et iudici videbitur, etiam ultimi supplicii incurrere et puniri debere praecipimus et mandamus. Sicque per quoscumque iudices, quavis auctoritate fungentes, puniri et condemnari, et non aliter, declaramus. Irritum quoque et inane, etc. decernimus.

Derogatio contrariorum.

§ 2. Non obstantibus praemissis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, stylo et consuetudine ceterisque contrariis quibuscumque.

Forma et effectus publicationis.

§ 3. Volumus quod praesentis statuti, decreti et constitutionis cedula in acie Campi Florae et in Cancellaria nostra Apostolica de more publicetur, et ita omnes, quos tangit, afficiat; quodque illis nostra signatura sufficiat et ubique fidem faciat, regula contraria non obstante, etc.

Placet. Motu proprio, M.

Publicatio.

Anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo sexagesimo octavo, indictione undecima, die vero vigesima tertia mensis iulii, pontificatus sanctiss. D. N. D. Pii divina providentia Papae V anno III, supradictae litterae publicatae fuerunt locis supradictis, per me Ioannem Andream Rogerium, praelibati SS. D. N. Papae cursorem.

Camillus Cherubinus, mag. curs.

Pub. die 23 iulii, pontif. anno III.

CVII.

Contra non revelantes et non restituentes scripturas ad reverendam Camera Apostolicam quomodolibet spectantes.

Pius Papa V, motu proprio, etc.

Causae huius constitutionis.

Cum de litteris, auctoritatibus et instrumentis omnibus, sive custodiendis et memoriae demandandis, sive abversis requi-

Bull. Rom. Vol. VII.

rendis, sedulam pro se quemque curam capere oporteat, hoc impensius multo pro S. R. E. ceterarum omnium matre et magistra expedit procurare ut ipsa non modo suis, ut par est, iuribus protegatur, sed et propriis monumentis subnixi, etiam nefarios insurgentium quotidie in eam impiorum conatus comprimere, eademque opera reliquo omni ordini ecclesiastico, quodcumque venerit usus, auxilio atque praesidio promptior esse possit.

Fussio anno landi omnia scripturas ad reverendam Camera Apostolicam spectantes.

§ 1. Itaque, ut de scripturis, litteris, instrumentis, regestris et monumentis omnibus, ad ipsam Romanam Ecclesiam et hanc sanctam Sedem Cameraque Apostolicam pertinentibus, certior deinceps ratio habeatur, et quae neglecta iacent, in integrum restituantur, ac transportata vel ablata aut interspersa revocentur, eorum omnium, quae in palatio et vestiario nostro, bibliotheca item Vaticana et arce S. Angeli asservantur, quaeque in archivis charthophilaciis, armariis, ecclesiis, monasteriis conventibus et locis publicis et privatis Urbis Romae, Avenionis ceterarumque omnium civitatum, provinciarum et locorum, nobis et dictae R. E. immediate mediateve subiectorum reconduntur et habentur, breviarium sive compendium cum indice idoneo conficiendum.

Subtractas autem et delatas recuperandi.

§ 2. Dispersa vero vel suppressa ac celata, subtracta et evolata, ad praefatam Sedem et Camera revocanda et repetenda, pari quoque ratione dicto breviario adscribenda esse statuimus.

Executorum deputatio ad praedicta I.

§ 3. Eamque curam ven. fratri nostro Carolo, episcopo Montis Flasconensis, unum ex officiis clericatus praefatae Camerae ex indulto apostolico obtinenti, et dilecto filio Onuphrio Camaiano, clerico Aretino, ipsius Camerae praesidenti, quorum fidem, rerum usum, diligentiam et animi integritatem iam pridem perspectam et exploratam habemus, auctoritate praesentium, ducimus delegandam; qua in re,

(1) Hodie hoc spectat ad commissarium Camerae.

ut instituti nostri effectus et executio o-
cius subsequatur,

Monito ad
revelandum et
restituend. di-
ctas scripturas.

§ 4. Monemus, in primis, omnia et
quaecumque communia provinciarum
civitatumque et locorum praefatorum,
necnon ecclesiarum praelatos, capitula,
conventus et collegia, omnes item alios
et singulos eiusdem S. R. E. cardinales
aut comites, duces et quovis alio potiori
titulo illustres sint, tam dictae Urbis, quam
etiam provinciarum, civitatum et locorum
immediate et mediate subiectorum, pu-
blice et privatim, ut infra terminum per
supradictum Carolum episcopum et Onu-
phrium arbitros, postquam praesentium
litterarum promulgatio in Urbe et quaque
alia civitate, provincia, terra et loco, ubi
consistunt, facta fuerit, omnia et quae-
cumque exemplaria, libros, protocolla,
scripturas, exempla, instrumenta et mo-
numenta rerum et iurium quorumcumque
R. E. ac Sedis et Camerae praedictarum
penes se existentia, sive ad ipsas legitime
pertineant, sive commodato vel deposito
aut alio quocumque iure et titulo illa
obtineant, vel etiam subrepta et extorta
detineant, praefatis Carolo episcopo et
Onuphrio praesidenti, seu eorum in dictis
civitatis, provinciis et locis commis-
sariis, omnino revelare procurent, ut
scilicet eorum omnium et singulorum in-
ventarium conficiatur. Deinde, adnotatis
communitatibus, civitatibus, ecclesiis, ca-
pitulis, conventibus, archivis, locis et
personis ubi constant, ipsa quoque praefato
breviario seu compendio ascribantur,
exemplaribus sive exemplis, registris
et instrumentis, penes eos ad quos illa
iure pertinent, tamquam ipsorum fidei
commissis remanentibus, ita ut nunquam,
sine Sedis Apostolicae speciali et expressa
licentia, inde amoveri, transferri aut alias
immutari possint; subrepta vero et ex-
torta vel incerta ad praefatam Came-

ram referantur et in dictum compendium
atque indicem conferantur.

§ 5. Quod si forte aliqui, lapso tempore Poenae in con-
travenientes.
praedicto, non paruerint, eos et ipsorum
singulos, libris, iuribus et scripturis om-
nibus praefatis, eorumque omnium usu
et commodo privamus. Praeterea eccle-
sias, capitula et monasteria, conventus et
collegia ecclesiastica, necnon civitates pro-
vincias et loca quaecumque ecclesiastico
interdicto subiicimus; singulares vero per-
sonas eorundem, ceterosque praefatos
excommunicationis sententia innodamus
eo ipso, qua illaqueatos nullus alius quam
Romanus Pontifex, excepto mortis articulo,
valeat liberare.

§ 6. Ceterum, ut praefata promptius Jurisdictio ad
iudicium in pre-
dictis exequen-
dis.
exequantur, praefatis Carolo episcopo et
Onuphrio praesidenti, motu proprio et
ex certa nostra scientia, mandamus ut
ipsi ad arcem, palatium, bibliothecam,
vestiarium, Capitolium, ecclesias, capitula,
monasteria, conventus, archivia, domos
et loca praefata, tam publica quam pri-
vata, itemque particularium personarum,
etiam S. R. E. cardinalium, necnon du-
cum et aliorum quorumcumque aedes,
in dicta Urbe et eius districtu positas, et
ubicumque illa esse intellexerint vel con-
iecerint, adhibita etiam ad ipsos privatos
armata familia, etiam ante promulgatio-
nem praesentium ac quamprimum se con-
ferant, et omni cunctatione respondendi
vel consulendi praecisa, vel appellatione
remota, ad praefata omnia e vestigio, adhi-
bita etiam manu regia, ac per censu-
ras et poenas praefatas ac etiam pecu-
narias aliasque graviores arbitrio suo
irrogandas, moderandas et applicandas,
ceteraque iuris et facti remedia opportuna,
appellatione posposita, compellant; exhi-
bita, producta et inventa recognoscant,
ac de eis inventarium ac breviarium et
indicem praefatum conficiant; quaeque ibi
relinquenda, vel deinde ad Camerae praefato-

fatam referenda erunt, statuunt et decer-
nant, eademque illa omnia, per se vel
alium seu alios probos et peritos, cum
simili aut limitata potestate substituendos,
extra dictam Urbem in provinciis, civitati-
bus et locis praefatis efficere; praeterea
notarios descriptores, et antigrapharios
quotquot ad praefata negocia fuerint, cum
salaris seu mercede cuicumque conve-
nientibus, de Camera praefata redditibus
constituendis, et de mandato ipsorum
Caroli episcopi et Onuphrii praesidentis,
utriusque manu subscripto, arbitrio vestro
persolvendis, ubique locorum praefatorum
constituere et ordinare procurent. Nos
enim ipsis omnia et quaecumque alia, in
praedictis et circa ea necessaria et oppor-
tuna, etiam si talia forent, quae manda-
tum et facultatem exigerent magis spe-
cialem, tam coniunctim quam divisim,
per se vel alium seu alios, faciendi et
exequendi plenam et liberam ipsarum
tenore praesentium concedimus faculta-
tem. Decernentes irritum et inane quidquid
secus super his a quoquam, quavis au-
toritate, scienter vel ignoranter, contigerit
attentari.

Clausulae de-
rogatoriae.

§ 7. Non obstantibus statutis et con-
suetudinibus Urbis ac civitatum, provin-
ciarum et locorum praefatorum, necnon
ecclesiarum, monasteriorum et Ordinum
quorumcumque, iuramento etc. roboratis,
ac quocumque tempore observatis;
praescriptionibus quoque et privilegiis,
exemptionibus, indultis et litteris aposto-
licis, illis et eorum singulis necnon po-
pulo Romano et cardinalibus ac quibus-
cumque aliis, nullis prorsus exceptis,
sub quibuscumque tenoribus et formis,
ac cum quibusvis clausulis et decretis,
concessis et confirmatis etc. Quae om-
nia, quatenus praedictis in aliquo ob-
stare, aut effectum praesentium quoquo-
modo impedire possent, illorum omnium
tenores etc. pro expressis habentes, motu

et scientia similibus revocamus, tollimus
et abrogamus; litterasque omnes et scri-
pturas desuper confectas, cum inde se-
cutis omnibus, cassamus, annullamus, vi-
ribusque et effectu carere volumus eo
ipso; quodque aliquibus, communiter vel
divisim, a dicta sit Sede indultum quod
interdici, etc. non possint per litteras apo-
stolicas non facientes etc. mentionem,
ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 8. Ceterum, ut praesentes, quarum Forma publi-
cationis.
solam signaturam sufficere et ubique, tam
in iudicio quam extra illud, fidem facere
volumus, omnibus plenius innotescant,
mandamus illas ad valvas basilicae Prin-
cipis apostolorum de Urbe et Camerae
praefatae necnon Cancellariae Apostoli-
cae, et in acie Campi Florae publicari,
eorumque exempla de more affigi: ac
etiam volumus et apostolica auctoritate
decernimus quod huiusmodi exempla,
etiam impressa, manuque notarii publici
ac sigillo Caroli episcopi, seu Onuphrii
praesidentis praedictorum ob signata,
eamdem illam ubique locorum fidem fa-
ciant, quam ipsaemet praesentes facerent,
si essent exhibitae vel ostensae; et nihi-
lominus mandamus litteras apostolicas,
sive sub plumbo, sive in forma brevis,
tam coniunctim quam divisim, quando-
cumque videbitur, expediri.

Placet. Motu proprio, M.

Datum Romae apud S. Petrum, xiv ka-
lendas septembris, anno tertio.

Dat. die 19 augusti 1568, pontif. anno III.

CVIII.

*Declaratio quod fratres Praedicatorum Or-
dinis S. Dominici ubique praecedunt
ceteris fratribus cuiuscumque Ordinis
religiosorum Mendicantium* 1.

Pius Papa V, ad futuram rei memoriam.

Divina disponente clementia, omnium Exordium.
mortalium iudices in terris constituti,

1 De Ordine S. Dominici vide in Honorii III
constitutionem II, Religiosam, tom. III, pag. 309.

nos id potissimum curare decet, ut unicuique, quod suum est, sublatis quibusvis iurgiis et litium dispendiis, tribuatur; veritas, iustitia et pax invicem se amplectentur, honorque et ordo debitus inter omnes, praesertim religiosos, nobiscum sub uno et eodem vexillo Deo militantes, servetur.

Ordo S. Dominici, ante illos Mendicantium Ordines a Sede Apostolica approbatus, debet praecedentiam habere, et tamou divorsas lites desuper exortas sunt.

§ 1. Cum itaque nuper acceperimus quod sacer Ordo fratrum Praedicatorum prae ceteris aliis fratrum Mendicantium Ordinibus a Sede Apostolica primo et approbatus et confirmatus fuerit, illiusque professores in processionibus et aliis actibus ac ministeriis publicis et privatis, tam coram Romano Pontifice in eius cappella, generaliumque conciliorum sessionibus et congregationibus, quam plerisque aliis christifidelium partibus, primum locum inter alios fratres Mendicantes obtineant; tamen, si ad Religionis propagationem in civitatibus et aliis locis, in quibus aliorum Ordinum Mendicantium religiosi conventus et domos prius habebant, domos aliave religiosa loca pro eorum habitatione aedificaverunt seu construi fecerunt, aut iam aedificata receperunt, saepe contingit quod aliorum Ordinum fratrum Mendicantes, antiquitatis ecclesiarum vel suorum conventuum et domorum, quas in eisdem locis prius habuerint, seu aliis praetextibus, dictos Ordinis Praedicatorum fratres in processionibus et aliis actibus ac ministeriis praedictis contingentibus, praecedere sagunt, praeminentiamque et locum debitum eisdem denegant et impediunt, quo fit, ut non solum inter eos intestina odia et dissensiones, in eorum animarum perniciem, ac ceterorum christifidelium scandalum non modicum, sed etiam forsitan lites et controversiae iudiciales quandoque subortae sint et indecisae pendeant.

§ 2. Nos, qui de antiquitate et praeminentia cuiuslibet Ordinis fratrum Mendicantium plenam et individuum notitiam habuimus et habemus, eorum honoris et iurium conservationem ac pacem et quietem inter eos confovere, necnon scandala inde quomodolibet orta, quaeve oriri possent, remove paterno affectu zelantes, motu proprio, non ad alicuius super hoc nobis oblatae petitionis instantiam, sed ex certa scientia ac mera deliberatione nostris, apostolica auctoritate, tenore praesentium litem et causam quamcumque, seu quaestionis et controversiae materiam, si quae desuper ubilibet, in Romana Curia vel extra eam, etiam in nostro causarum Palatii Apostolici auditorio, in quacumque instantia, inter quoscumque quomodolibet pendeant, illarum statum et merita, et non aliqua sententia, etiam in contradictorio iudicio, a quovis iudice ordinario vel delegato, quae in rem transivit iudicatam, contra ipsos fratres Praedicatores super hoc prolata fuerit, ac alia etiam necessario magis exprimenda, praesentibus pro expressis habentes, ad nos advocamus et penitus extinguimus, ac fratribus aliorum quorumcumque Ordinum Mendicantium super his perpetuum silentium imponimus.

§ 3. Et nihilominus fratres ipsos Ordinis Praedicatorum, primum, digniorem et honorabiliorem locum inter ceterorum quorumcumque aliorum Ordinum Mendicantium religiosos, etiam si tales essent, qui non generali sermone comprehenderentur, sed nota et expressione speciali indigerent, tam in sessionibus et congregationibus quorumcumque generalium, provincialium et synodaliu conciliorum, quam processionibus, ministeriis et aliis actibus publicis vel privatis, in quibuscumque civitatibus, oppidis, terris, castris et aliis locis obtinere, et speciali praeminentia omnino gaudere

Hic ideo Pontifex lites extinguit;

Ipsaque fratribus dictam concedit praecedentiam;

(1) Etiam si loco et non legit Ripoll (n. r.).

perpetuo debere, etiam si illic ecclesias, domos aut conventus non habuerint seu habeant, aut aliorum Ordinum Mendicantium fratres et religiosi in eisdem civitatibus et locis antiquiores pro tempore, eorumque ecclesiae, cappellae, domus et loca regularia ibi primo instituta et fundata fuerint, eosdemve fratres Praedicatores adhuc, etiam per centum annorum aut diuturnius vel alias quantumvis longe magis immemorabile tempus, praecedere consueverint, declaramus, statuimus et etiam definimus.

Et desuper non molestari iubet;

§ 4. Districte, in virtute sanctae obedientiae et sub excommunicationis maioris, eo ipso incurrenda, poena, omnibus et singulis quorumcumque aliorum Mendicantium Ordinum pro tempore religiosi inhibentes, ne de cetero, praemissorum occasione, Ordinem fratrum Praedicatorum huiusmodi illorumque pro tempore religiosos quoscumque molestare, inquietare, perturbare aut quoquomodo impedire audeant vel praesumant, suppletentes in hoc citationum omnesque alios tam iuris quam facti et quarumcumque aliarum solemnitate, etiam substantialium, et processuum defectus.

Clausulas praeservativas apponit;

§ 5. Ac decernentes praesentes nostras litteras de subreptionis vel obreptionis intentionisve nostrae aut alio quovis vitio seu defectu, nullo unquam tempore, impugnari posse; ac constitutionem nostram de non tollendo cuiquam per quamcumque gratiam seu concessionem aut declarationem ius quaesitum, adversus eas locum sibi vindicare non posse nec debere.

Decretum irritans addit;

§ 6. Sicque, in praemissis omnibus et singulis, per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam sanctae Romanae Ecclesiae cardinales et causarum dicti Palatii Apostolici auditores, in quavis causa et instantia, etiam per appellationem pendente, iudi-

cari et definiri debere, sublata eis et eorum cuilibet, quavis aliter interpretandi facultate; ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Executores deputati;

§ 7. Ceterum, ut declaratio, statutum, definitio, inhibito aliaque omnia et singula praemissa inviolabiliter observentur, universis et singulis venerabilibus fratribus nostris patriarchis, episcopis et dilectis filiis abbatibus ac aliis ecclesiarum praelatis et personis in dignitate ecclesiastica constitutis, necnon metropolitanis et aliarum cathedralium ecclesiarum canonicis, eorumdem archiepiscoporum officialibus seu vicariis in spiritualibus generalibus, ubilibet constitutis, per apostolica scripta, in virtute sanctae obedientiae, committimus et mandamus ut has litteras nostras et in eis contenta quaecumque inviolabiliter observent, ipsique duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, ubi, quando et quoties opus fuerit, et pro parte dictorum fratrum Praedicatorum vel aliquorum ex eis fuerint requisiti, eis efficaci praesidio assistentes, faciant, auctoritate nostra, eos huiusmodi litteris nostris et in eis contentis quibuscumque pacifice frui et gaudere, non permittentes a religiosis quorumcumque aliorum Ordinum Mendicantium vel quibuslibet aliis, quacumque auctoritate fungentibus, super praeminentia et aliis antedictis, contra earumdem nostrarum tenorem, quomodolibet molestari, inquietari, perturbari aut impediri; contradictores et rebelles quoscumque, status, gradus, ordinis, conditionis et dignitatis cuiusvis existentes, per censuras et poenas, etiam pecuniarias, arbitrio eorum moderandas et applicandas, quacumque appellatione postposita, compescendo. Et nihilominus eos, qui sententiam excommunicationis antedictam, censuras

et alias poenas per eos aut aliquem eorum pro tempore latas incurrerint, legitimis super his habendis servatis processibus, in illas incidisse declarent, nec non aggravare, etiam iteratis vicibus, curent, invocato ad id, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Obstantia tollit; § 8. Non obstantibus praemissis, et tam huiusmodi nostra de non tollendo cuiquam ius quaesitum, et aliis apostolicis, quam in quibusvis generalibus, provincialibus vel synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus; domorumque, Ordinum et locorum praedictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, foundationibus, statutis, usibus, naturis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indulgentiis et litteris apostolicis, fratribus Mendicantibus aliorum Ordinum quorumvis, eorumque ecclesiis, cappellis, domibus et locis et superioribus, in specie vel in genere, tam per felicis recordationis Sixtum Papam IV, quam alios quoscumque Rom. Pontifices praedecessores nostros, etiam Bulla Aurea, *Mare Magnum* nuncupata, contentis, ac per nos, motu proprio, consistorialiter, etiam per modum legis et statuti perpetui, iteratis vicibus, cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus, clausulis ac irritantibus et aliis decretis, concessa pro tempore in contrarium forsitan revocantibus, etiam si eis expresse caveretur quod nisi per trinas distinctas litteras, cum temporis intervallo competentis, ternis distinctis vicibus, illis quos concernunt intimandas, derogatum esse non censeatur, aut alia forma in id servanda sit, concessis, approbatis et innovatis, quibus omnibus et singulis, etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis, expressa et individua mentio habenda esset, illorum omnium et singulorum tenores, vim et

effectum, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omissis, formaque in eis tradita observata, insererentur, pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse latissime derogamus, et ceteris contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi ac eorum personis, locis, Ordinibus et nominibus mentionem.

§ 9. Et quoniam difficile esset praesentes litteras ad singula quaecumque loca deferri, volumus et eadem apostolica auctoritate etiam decernimus quod illarum exemplis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, sigilloque alicuius praelati vel personae in dignitate ecclesiastica constitutae seu Curiae ecclesiasticae munitis, in iudicio et extra, ubi opus fuerit, eadem prorsus fides adhibeatur, quae adhiberetur eisdem praesentibus originalibus, si exhiberentur vel ostenderentur.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxvii augusti, millesimo quingentesimo sexagesimo octavo, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 27 augusti 1568, pontif. anno III.

CIX.

Contra quoscumque clericos, tam saeculares quam regulares, nefandi criminis reos 1.

Pius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Horrendum illud scelus, quo pollutae focdataeque civitates a tremendo Dei iu-

1 Ad hoc habes aliam huius Pontificis constitutionem IX, Cum primum, pag. 434 huius tomi.

Transumptis credi iubet.

Exordium.

CX.

Sec. Ordinis Praedicatorum Romanae provinciae fratres constituuntur poenitentiarum basilicae S. Mariae Maioris 1.

Pius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Pro nostri muneris officio curae nobis esse debet, ut de ministris idoneis ad conferendum fidelibus Poenitentiae sacramentum apud ecclesiam S. Mariae Maioris de Urbe utilior deinceps ratio habeatur.

§ 1. Postquam enim felicis recordationis Pius Papa IV, praedecessor noster, antiquum numerum poenitentiarum ex diversis nationibus atque Ordinibus in dicta ecclesia constitutorum ad numerum duodecim, qui alias iuxta veterem ipsorum institutionem, a Romanis Pontificibus traditam, ibi perpetuo consisterent, motu proprio per suas litteras reformavit, re ipsa compertum est, nec hoc quidem ad praedictum officium admodum profuisse, ac numerum ipsum duodecim poenitentiarum ad id munus in dicta ecclesia subeundum nimis multum. Praeterea illam Ordinum et linguarum universitatem non perinde ibi necessariam esse.

§ 2. Nos utilius multum fore rati, si numerus praedictus rursus minuatur, simulque omnes poenitentiarum praedicti ex uno Ordine eodemque linguae idiomate constituentur, motu proprio et ex certa scientia nostra deque apostolicae potestatis plenitudine, reformationem et reductionem Pii praedecessoris huiusmodi, ac etiam omnes et quascumque constitutiones de numero, Ordinibus, nationibus et aliis qualitatibus ipsorum poenitentiarum, tam per eundem Pium

1 Ex Bull. Ord. Praed., tom. v, pag. 196.

dicio conflagrarunt, acerbissimum nobis dolorem inurit, graviterque animum nostrum commovet, ut ad illud, quantum potest, comprimendum studia nostra conferamus.

§ 1. Sane Lateranensi concilio dignoscitur constitutum ut quicumque clerici illa incontinentia, quae contra naturam est, propter quam ira Dei venit in filios diffidentiae, deprehensi fuerint laborare, a clero deiiciantur, vel ad agendam in monasteriis poenitentiam detrudantur.

§ 2. Verum, ne tanti flagitii contagium, impunitatis spe, quae maxima peccandi illecebra est, fidentius invalescat, clericos huius nefarii criminis reos gravius ulciscendos deliberavimus, ut qui animae interitum non horrescunt, hos certe deterreat civilium legum vindex gladius saecularis.

§ 3. Itaque, quod nos iam in ipso pontificatus nostri principio hac de re decrevimus, plenius nunc fortiusque persequi intendentes, omnes et quoscumque presbyteros et alios clericos saeculares et regulares, cuiuscumque gradus et dignitatis, tam dirum nefas exercentes, omni privilegio clericali omnique officio, dignitate et beneficio ecclesiastico, praesentis canonis auctoritate, privamus. Ita quod per iudicem ecclesiasticum degradati, potestati statim saeculari tradantur, qui de eis illud idem capiat supplicium, quod in laicos hoc in exitio devolutos, legitimis reperitur sanctionibus constitutum.

Nulli ergo etc.

Datum Romae, apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae MDLXVIII, III kalendas septembris, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 30 augusti 1568, pontif. anno III.

Concillii Lateranensis dispositio.

Causa huius novae dispositionis.

Impositio poenae capitalis.

Proemium.

Numerum poenitentiarum reformavit Pius IV.

Iterum reformavit Pius V; omnes basilicenses poenitentiarum suspendit, dempta poenitentia maiori facultate eos constituit;

quam quoscumque alios praedecessores nostros quomodolibet ex quibusvis causis factas, necnon facultates constituendi praedictos poenitentiarios a maiori poenitentiario nostro et quibuslibet aliis, etiam per litteras Pii praedecessoris huiusmodi attributas, tenore praesentium revocamus et abolemus, ac praefatas et quascumque alias litteras desuper confectas, quarum singularum tenores praesentibus haberi volumus pro expressis, cassamus et annullamus, volumusque illas omnes vires et effectum de caetero non habere; quin etiam omnes illos poenitentiarios, qui huc usque in dicta ecclesia quomodolibet constituti sunt, officio, usu et exercitio poenitentiarii apud illam privamus et amovemus, districtius inhibentes maiori poenitentiario praefato et quibuslibet aliis, ne deinceps in officiorum collatione aut poenitentiariorum huiusmodi ordinatione, amotione vel alia quacumque dispositione sese audeant immiscere.

Sex tantum
casu daceant
et Ordine Praedicatorum
Romanae;

§ 3. Et nihilominus in dicta ecclesia Sanctae Mariae Maioris sex dumtaxat poenitentiarios minores, qui omnes Ordinis fratrum Praedicatorum Romanae provinciae iuxta morem eiusdem Ordinis, non autem alterius, posthac in perpetuum esse, ac per priorem provinciae dictae provinciae, seu priorem B. Mariae super Minervam de Urbe tamquam eius vicarium constitui debeant.

Omnia privilegia ceterorum poenitentiariorum eis tribuitur sub regimine prioris conventus Romani;

§ 4. Quique omnibus et singulis facultatibus, privilegiis, praerogativis, exemptionibus et indultis, quibus poenitentiarii minores ecclesiae Sancti Ioannis Lateranensis et basilicae Principis apostolorum de Urbe quomodolibet utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere poterunt quomodolibet in futurum, pariformiter uti, potiri et gaudere valeant, perpetuo instituimus, eosque curae, iurisdictioni, potestati, visitationi

et correctioni praedicti prioris provincialis vel, tamquam vicarii, prioris sanctae Mariae super Minervam, salva semper maioris poenitentiarii praefati in concernentibus curam officii huiusmodi superioritate et debita obedientia, demandamus.

§ 5. Qui quidem prior seu vicarius, pro sua in Deum pietate et officii debito, eos ibi poenitentiarios constituat, quos, morum, doctrinae et aetatis ratione habita, ad id munus obeundum idoneos cognoverit, eosdem etiam, cum bene sibi visum fuerit removeat, et illorum loco alios eiusdem Ordinis et provinciae, ad praefinitum dumtaxat numerum sex poenitentiariorum substituatur; quibus duos fratres conversos vel tertiarios, pro communibus servitiis et aliis necessitatibus eorum, ducimus subiungendos.

Qui eos eligendi, et removendi facultatem habet.

§ 6. Ceterum, ipse prior provincialis seu, tamquam vicarius, prior S. Mariae super Minervam, in eorum omnium vitam et mores inquirat, animadvertat, visitet, moneat, corrigat et emendet quemadmodum aliis superioribus in fratres dicti Ordinis iuxta regularia illius instituta dignoscitur ordinatum.

Et super eorum moribus inquirat.

§ 7. Ut autem ipsis sex poenitentiariis et duobus conversis de communi et, quantum fieri possit, propinqua habitatione consulatur, motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, aedes, quae intrantibus ad dexteram partem ecclesiae S. Potentianae constant et ad septentrionem spectant, quas nuper in eorum usum aptandas curavimus, cum vestibulo et viridario ad valvas dictae ecclesiae ac omnibus iuribus et pertinentiis eius, a reliqua proprietate et rebus mensae capitularis praefatae ecclesiae, ac singulorum illius beneficiorum et praebendarum pro perpetuo usu et habitatione praefatorum sex poenitentiariorum, et sine consensu dilectorum filiorum archipres-

Aedes eis concessae.

byteri et capituli eiusdem ecclesiae, et ipsis omnino contradicentibus, perpetuo dismembramus et separamus; illasque, cum vestibulo, viridario, iuribus et pertinentiis, praefatis sex poenitentiariis et duobus conversis aut tertiariis, pro huiusmodi habitatione et usu, perpetuo concedimus, ita quod liceat ipsis sex poenitentiariis aedium et aliorum praefatorum corporalem possessionem per se vel per alium seu alios, propria auctoritate et absque vitio spoliis seu attentatorum, libere apprehendere et perpetuo retinere; cum eo tamen ut alias ipsi ecclesiae sanctae Potentianae, quoad titulum presbyteri cardinalis, in nihilo derogetur, atque aliarum illius rerum et honorum administratio, fructuumque perceptio et dispositio ad archipresbyterum et capitulum praefatos, ut prius, pertineat.

Provisio pro eorumdem sustentatione assignata.

§ 8. Insuper, pro usu et aliis necessariis sex poenitentiariorum et duorum conversorum praefatorum, menstruam provisionem vigintinovem scutorum auri in auro, super pecuniis compositionum quae in officio Dataratus nostri fiunt, eisdem sex poenitentiariis vel eorum procuratori ad id ab eis potestatem habenti, per pecuniarum earundem depositarium singulis mensibus, donec illis alia idonea assignatio facta fuerit, quo casu et non alias praefata provisio cessare censeatur, integre persolvendam concedimus et assignamus.

Clausulae pro huiusmodi constitutione limitata.

§ 9. Decernentes praesentes litteras sub nullis revocationibus, suspensionibus, limitationibus, reductionibus, restitutionibus, derogationibus aut aliis contrariis dispositionibus similibus vel dissimilibus constitutionum et ordinationum, per nos ac Sedem Apostolicam, etiam motu et scientia similibus, et ex quibusvis causis urgentibus quantumlibet, pro tempore factis, etiamsi in illis de eisdem patentibus litteris et eorum toto tenore ac data, specialis, specifica et expressa mentio fiat,

Bull. Rom. Vol. VII.

89

comprehendi, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanaverint toties in pristinum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo et quacumque data, per priorem et provincialem ac poenitentiarios praefatos eligenda, concessas esse et censi, et ita nostrae incommutabilis voluntatis et intentionis esse et fore; ipsasque praesentes nullo unquam tempore de subreptionis et obreptionis seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae vel alio quopiam defectu notari, aut in ius vel controversiam quacumque ratione vel causa vocari posse; causamque seu, causas propter quas revocatio, abolitio, cassatio, annullatio, privatio, amotio, institutio et alia praefata fiunt, coram quocumque, minime verificari, nec ob id seu ex quo interesse putantes vocati non fuerint, per subreptionem obtentas praesumi, viribusque propterea carere. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores et S. R. E. cardinales, ex quavis causa et instantia, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, seu scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrarium.

§ 10. Non obstantibus nostra per quam dudum voluimus, inter alia, quod deinceps per quaecumque concessionem aut gratiam per nos, etiam motu et ex certa scientia faciendam, nulli ius sibi quaesitum quomodolibet tolleretur; et pie memoriae Bonifacii Papae VIII, etiam praedecessoris nostri, qua cavetur ne fratres Mendicantes nova loca recipere, aut recepta retinere possint, sine speciali dictae Sedis Apostolicae licentia de prohibitione huiusmodi mentionem faciente, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis; et dictarum S. Mariae Maioris ac S. Potentianae ecclesiarum, iuramento et confirmatione apostolica vel quavis fir-

mitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis earumque personis, ac etiam praefato maiori poenitentiario per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et dictam Sedem, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis quomodolibet concessis, approbatis et etiam iteratis vicibus innovatis. Quibus omnibus, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de ipsis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clausulae poenitentiales.

§ 11. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae revocationis, abolitionis, cassationis, annullationis, privationis, amotionis, inhibitionis, restitutionis, demandationis, decreti, dismembrationis, separationis, concessionis, assignationis, voluntatis et derogationis infringere etc. Si quis etc.

Datum Romae apud S. Petrum anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo octavo, kalendis septembris, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 1 sept. 1868, pontif. anno III.

CXI.

*Annuae pensionis constitutio poenitentiaris basilicae Sanctae Mariae Maioris de Urbe*¹.

Plus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Proemium. Rom fluxam et fragilem conaremur, operarios in vineam Domini immittendo,

¹ Ex Bull. Ord. Praed., tom. v, pag. 199.

nisi ea quae, ad victum cultumque suppeditent, eadem opera pararemus.

§ 1. Cum itaque nos pridem de ministris idoneis ad conferendum fidelibus Poenitentiae sacramentum apud ecclesiam Sanctae Mariae Maioris de Urbe utiliore deinceps rationem capere volentes, antiquum numerum minorum poenitentiariorum ex diversis nationibus et Ordinibus in dicta ecclesia constitutorum, ad numerum duodecim per felicis recordationis Pium Papam quartum, praedecessorem nostrum, reformatum, motu proprio revocavimus; et in praefata ecclesia sex dumtaxat poenitentiariorum minores, qui omnes Ordinis fratrum Praedicatorum provinciae Romanae, iuxta morem eiusdem Ordinis, esse, ac per priorem provinciam dictae provinciae seu priorem domus Beatae Mariae super Minervam de Urbe eiusdem Ordinis, tamquam eius vicarium, constitui deberent, perpetuo instituimus; ac aedes, quae intrantibus dextera parte ecclesiae S. Potentianae constant et ad septentrionem spectant, quas in eorum usus aptandas ac reformandas iam curavimus, cum vestibulo et viridario ad valvas dictae ecclesiae, praesentibus iam sex poenitentiaris et duobus conversis aut Tertiariis, pro huiusmodi habitatione et usu, perpetuo concessimus. Insuper, pro victu et aliis necessariis mensuram provisionem vigintinovem scutorum auri in auro super pecuniis compositionum, quae in officio Datariatus nostri fiunt, eisdem sex poenitentiaris vel eorum procuratori per pecuniarum carumdem depositarium singulis mensibus, donec illis alia idonea assignatio facta foret, quo casu provisio ipsa cessare censeretur, integre persolvendam reservaverimus ac assignaverimus.

§ 2. Ac postmodum dilectus filius noster Aloysius, tituli S. Marci presbyter cardinalis, Cornelius nuncupatus, com-

Series praecedentis constitutionis recenset.

Pro dato eius unitur monasterium S. Mariae Macularum

oppidi S. Genesii.

mendae monasterii S. Mariae Macularum, loci S. Genesii, S. Benedicti vel alterius Ordinis, Camerinensis dioecesis, quam ipse qui illud ex dispensatione apostolica nuper obtinebat, seu alias ipsum certo modo vacans, per eum, quoad viveret, tenendum, regendum et gubernandum apostolica auctoritate commendatum fuerat, necnon liti et causae forsitan inter eum et alium seu alios, in Romana Curia vel extra eam, et etiam coram nobis pendenti, ac omni iuri sibi in regimine et administratione dicti monasterii vel ad illa quomodolibet competenti, habita vel non illorum possessione, in manibus nostris sponte ac libere cesserit, nosque cessionem huiusmodi duxerimus admittendam; nos hac nobis oblata vacationis occasione, dictorum sex poenitentiariorum sustentationi et aliis necessariis commoedius stabilisque providere, ac simul nos ac Cameram Apostolicam praefatam provisione quamprimum exonerare volentes; necnon verum et ultimum dicti monasterii vacationis modum, etsi ex illo generalis reservatio etiam in corpore iuris clausa resultet, pro expresso habentes, motu simili et ex certa scientia nostra, deque apostolicae potestatis plenitudine, monasterium praefatum, quod conventu caret, cuiusque et parochialis ecclesiae S. Michaelis *delle Ripe*, dictae dioecesis, et forsitan aliorum illi annexorum fructus, redditus et proventus sexcentorum ducatorum auri de Camera, secundum communem aestimationem, valorem annum, ut accepimus, non excedunt, quovis modo et cuiuscumque persona, seu per obitum aut liberam cessionem quondam Trivultii Gregorii Maxillae, forsitan apud Sedem Apostolicam vita defuncti, vel cuiusvis alterius, de regimine et administratione praesentis, in dicta Curia vel extra eam, etiam coram notario publico et testibus sponte factam, seu etiam praedicta vel

quacumque alia commenda aut dispositione de illo, etiam in vim cuiuscumque regressus seu accessus et ingressus ad dictum monasterium, tam praedicto Aloysio cardinali, quam etiam dilecto filio Francisco Serbellono, aut alteri cuiuscumque personae, etiam apostolica auctoritate factis, propter inhabilitatem vel incapacitatem aut confidentiae vitium, etiam iuxta litteras felicis recordationis Pii Papae quarti, praedecessoris nostri, vel ex quavis alia causa, nullis et invalidis existentibus, etiamsi tanto tempore vacaverit, quod eius provisio, iuxta Lateranensis concilii aut alias canonicas sanctiones, ad Sedem praedictam legitime devoluta existat, et illa ex quavis causa ad Sedem eandem specialiter et generaliter pertineat, et de illo consistorialiter disponi consueverit seu debeat, ac super eisdem regimine et administratione alias ac inter aliquos alios quoscumque lis, seu super petitorio vel possessorio molestia, cuius et superscriptorum statum praesentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa, dignitate abbatiali, nomine, titulo et essentia abbatiali inibi perpetuo suppressis et extinctis, cum annexis praefatis ac omnibus membris, iuribus, iurisdictionibus, pertinentiis et actionibus suis quibuscumque, domui S. Mariae super Minervam seu illius sacristiae applicamus: ita quod liceat dilecto filio eiusdem domus priori corporalem possessionem monasterii et annexorum, necnon membrorum, iurium, iurisdictionum et pertinentiarum praedictorum, necnon ipsius monasterii proprietatem et honorum, per se vel alium seu alios, propria auctoritate et absque spoliis seu attentatorum vitio aut iudicii ministerio iudicisve auctoritate seu decreto, libere apprehendere et perpetuo retinere, eique in divinis deservire, et curam etiam omnium animarum dictae ecclesiae exerceri facere, dioecessani

loci vel superioris Ordinis eiusdem monasterii praefati existentis licentia vel consensu minime requisitis, perpetuo unimus, annectimus et incorporamus. Cum eo tamen ut ipse prior de fructibus, redditibus et proventibus praedictis pensionem annuam trecentum scutorum auri in auro eisdem sex penitentiariis et duobus conversis, annis singulis, duobus terminis aequaliter, in perpetuum persolvere teneatur et ad id obligatus sit, eaque re provisio menstrua vigintinovem scutorum super pecuniis compositionum huiusmodi, quae summam trecentorum scutorum similium constituit, super pecuniis compositionum huiusmodi, ut prius, remaneat, donec eisdem sex penitentiariis et duobus conversis alia idonea assignatio pro residuo facta fuerit. Si quid vero de dicta summa trecentorum persoluta, omnibusque oneribus monasterii et ecclesiae praedictorum supportatis, de fructibus, redditibus et proventibus supradictis reliquum erit, illud omne in communes dictae domus usus convertatur.

Clausulae.

§ 3. Decernentes suppressionem, extinctionem, unionem, annexionem, incorporationem et cetera praemissa necnon praesentes litteras, tamquam favore Religionis et pro augmento Religionis ac regularis cultus concessas, ex quavis causa, nullo umquam tempore, de subreptionis vel obreptionis seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae vel alio quopiam defectu notari, argui vel impugnari posse; nec sub ullis, etiam illarum verum tenorem in se continentibus, revocationibus, suspensionibus, modificationibus et limitationibus aut aliis contrariis dispositionibus similium vel dissimilium suppressionum, extinctionum, unionum, annexionum, incorporationum perpetuarum vel temporalium et aliarum graliarum, tam per nos quam per successores nostros quomodolibet ac cum quibusvis, etiam

derogatoriarum derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, aut etiam ad superiorum praedictorum instantiam, et ex quavis causa pro tempore factis, comprehendi, sed semper ab illis exceptas esse, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validissimum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas esse et censi; nec causam seu causas propter quas praemissa fecimus, coram loci ordinario, etiam tamquam dictae Sedis delegato, verificari; nec propterea, aut etiam quia superiores Sancti Benedicti vel alterius Ordinis, cuius dictum monasterium erat, vel alii interesse putantes vocati non fuerint, per subreptionem obtentas praesumi, viribusque propterea carere; sicque per quoscumque iudices ordinarios, etiam legatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores et S. R. E. cardinales, in quavis causa et instantia, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et definiri debere; necnon irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Non obstantibus nostra per quam dudum, inter alia, voluimus quod petentes beneficia ecclesiastica aliis uniri, teneantur exprimere verum annum valorem, secundum praedictam aestimationem etiam beneficii cui aliud uniri peteretur, et semper in unionibus commissio fieret ad partes, vocatis quorum interesset; ac Lateranensis concilii novissime celebrati, uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis; necnon pia memoriae Bonifacii Papae octavi, etiam praedecessoris nostri, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis; ac monasterii, domus et Ordinum praedictorum,

Obstantium derogatio.

iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis eorumque superioribus et personis, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et Sedem praedictam, sub quibuscumque tenoribus et formis ac quibusvis clausulis et decretis, quomodolibet concessis, approbatis et etiam iteratis vicibus innovatis, quibus omnibus, etiam si, pro illorum sufficienti derogatione, de ipsis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; et quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenoribus existant, per quae, praesentibus non expressa vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus eorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Monasterii onera supportanda.

§ 5. Volumus autem quod, propter unionem, annexionem et incorporationem praefatas, monasterium ipsum in spiritualibus non laedatur, nec in temporalibus

detrimentum sustineat, sed eius congrue supportentur onera antedicta.

§ 6. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae unionis, annexionis, incorporationis, decreti, derogationis et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo octavo, octavo idus septembris, pontificatus nostri anno tertio.

Dat. die 6 sept. 1568, pontif. anno III.

CXII.

*Moderatio et revocatio privilegiorum, officii Romanae Curiae ac militiis concessorum, circa pensiones obtinendas et transferendas, ac exactiones concedendas, unionesque et suppressiones beneficiorum faciendas, ac facultatem de bonis ecclesiasticis testandi*¹.

Pius Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Sacrosanctum Ecclesiae Dei statum integrum et incolumem praestare officii nostri cum sit, quaecumque illi detrimentum afferre noscuntur, nostra nos decet consideratione movere.

§ 1. Sane tantae tantaeque immoderate de rebus dominicis, etiam extra ordinem ecclesiasticum, largitiones, his novissimis temporibus succrevisse prohibentur, ut iam optima quaeque alieni sensim exhauriant, et quod in fovendis multiplicandisque ministris ecclesiasticis, fundandis seminariis, alendis pauperibus, recreandis infirmis, instaurandis ecclesiis, fulciendis aedibus vetustate consumptis, educandis viris religione et doctrina cla-

¹ De unionibus habes etiam concilium Tridentinum, sess. VII, cap. VI; et sess. XIV, cap. IX; et sess. XXIV, cap. XIII et XV, *De Reform.*

Clausulae penales.

Exordium.

Causae constitutionis.

ris, quibus Ecclesia ipsa tantopere dignoscitur indigere, id fere universum multitudo praeripiat laicorum. Hinc manifesta nos impellit necessitas ut, hac indomita cupiditate repressa, communi Ecclesiae saluti consulamus. At quia omnia incommoda statim ubique facile subducere non valemus, ea saltem, quae nobis proxima sunt et ante oculos frequentius observantur, in primis tollere curabimus, ut caeteri omnes, dum venerit usus, ac quiore animo patiantur.

Revocatio indultorum tranferendi pensiones collegiis et officialibus Romanae Curiae concessorum, et per laicos vel clericos coniugatos eas retinendi.

§ 2. Itaque, de nobis attributae potestatis plenitudine, revocamus et abolemus omnia et quaecumque privilegia, facultates, dispensationes et indulta militum S. Petri, S. Pauli, S. Georgii, Pii de Laureto et de Lilio, nec non secretariorum, cubiculariorum et scutiferorum apostolicorum, ac quibuscumque aliis Romanae Curiae et Apostolicae Sedis collegiis et officiis, tam in dicta Curia quam extra eam constitutis, ipsorumque personis, necnon conclavistis, de pensionibus, fructibus et aliis rebus ecclesiasticis, etiam ad certam et determinatam summam et quantitatem constitutis, per clericos coniugatos, bigamos et alios laicos obtinendis, eisdem per ipsos ac aliis similibus per alios clericos in alium vel alios transferendis, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et praedictam Sedem, tam in ipsorum officiorum institutione quam deinceps, quaecumque et quotiescumque, etiam per modum statuti perpetui, ac initi et stipulati contractus, et alias sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis restitutionibus, praeservationibus, mentis attestationibus, derogatarum derogatoriis aliisque fortioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, etiam motu proprio et ex certa scientia deque simili potestatis plenitudine, etiam pro defen-

sione fidei catholicae aut dictae Sedis et quibuslibet aliis causis, quantumlibet gravibus, urgentibus, necessariis et onerosis, ac etiam consideratione, intuitu, contemplatione vel ad instantiam imperatoris, regum, ducum aliorumque principum, necnon S. R. E. cardinalium, deque illorum consilio et matura deliberatione prius desuper habita, concessa, confirmata, ac etiam multiplicatis vicibus innovata, extensa et moderata. Ita quod deinceps illorum sic revocatorum praetextu, laici, etiam extra coniugium et in caelibatu viventes, ac bigami et clerici coniugati, nullas novas pensiones aut fructus aut omnino alias res ecclesiasticas habere, nec ipsi, etiam qui coniugati non sunt, si ad primas aut alias nuptias transierint, antiquas deinceps; clerici vero et alii matrimonium, etiam cum unica et virgine contracturi, postquam illud contraxerint, nec antiquas retinere, nec novas assequi possint. Sed nec ulli laici nec clerici privilegio transferendi pensiones, fructus aut alias res huiusmodi de caetero potiantur. Decernentes omnes transferendi facultates ex nunc; antiquas vero pensiones et alias reservationes, tam laicis quam clericis concessas, et quas ipsos clericos habere contigerit, per futurum contractum matrimonium huiusmodi extinctas esse.

§ 3. Ac etiam revocamus et abolemus omnia et quaecumque privilegia, facultates, dispensationes et indulta obtinendi et transferendi similes pensiones, fructus et alias res ecclesiarum, monasteriorum et aliorum beneficiorum et officiorum ecclesiasticorum, saecularium et regularium S. Iacobi de Spatha, de Calatrava, de Alcantara, Iesu Christi et S. Stephani caeterisque militiis, necnon S. Lazari Hierosolymitani ac omnibus et singulis aliis hospitalibus eorumque militibus, fratribus et personis, tam clericis quam coniugatis,

Revocatio similis privilegii quaecumque militiarum et hospitalium, obtinendi pensiones.

etiam modo et forma praedictis et ex eisdem ac quibuscumque aliis fortioribus causis concessa, approbata et etiam a nobis moderata et restituta. Ita quod ipsi, sive coniugati sive bigami sive clerici sive etiam presbyteri, nullas de cetero recipiant, sed eas solas, quas nunc habent, sine facultate ipsas transferendi, retineant, et eae quoque per futurum contractum matrimonii extinctae censeantur.

Declaratio privatae dispensationis, militibus concessae in praedictis.

§ 4. Omnes vero privatas dispensationes et gratias habendi et retinendi pensiones, fructus et alias res ecclesiasticas, militibus et fratribus quibuscumque militiarum et hospitalium praedictorum, tam a nobis quam a praedecessoribus nostris et dicta Sede hucusque singulatim concessas ita moderamus et restringimus ut, illarum vigore, soli milites et fratres non coniugati nec bigami novas deinceps pensiones aut fructus aliasque res ecclesiasticas recipiant, et in caelibatu viventes illas et alias iam receptas dumtaxat percipiant. Alii vero, etiam cum unica et virgine coniugati, si rursus matrimonium contraxerint, eas omnes, quas nunc habent, per huiusmodi contractum amittant, nec illae ipsis ulterius debeantur, simili facultate transferendi tam antiquas quam futuras pensiones, fructus et res huiusmodi omnibus praedictis, etiam non coniugatis, ex nunc penitus interdicta et suppressa. Sed nec ulli milites aut fratres, etiam simplices clerici vel presbyteri, praetextu huiusmodi dispensationum et gratiarum, aliqua simplicia aut alia beneficia ecclesiastica saecularia, aut aliorum Ordinum regularia, etiam nullum omnino onus aut servitium habentia, ut praestimenta deinceps recipere et retinere possint.

Revocatio facultatum militiarum concessae de expecta-

§ 5. Ad haec, quoque revocamus et abolemus omnia et quaecumque privilegia, facultates, licentias et indulta, magistris et conventibus aliisque personis et locis

militiarum, et hospitalium praedictorum eorumque personis, etiam ut praedictum est, concessa, confirmata, extensa et moderata, concedendi expectativas, reservationes et alias gratias praeventivas ad prioratus, praeceptorias, hospitalia et alia beneficia et officia militiarum et hospitalium praedictorum. Itemque, uniendi et incorporandi perpetuo vel ad tempus, et suppressendi beneficia ecclesiastica cum cura et sine cura, saecularia et quorumvis Ordinum regularia, etiam de iurepatronatu laicorum ex fundatione et dotatione existentia, ac etiam nullum penitus servitium aut ordinem annexum, seu aliud onus quaecumque habentia, etiam ruinosa et deserta, ac etiam sponte a patronis oblata vel donata, illorumque fructus, res et proprietates applicandi et appropriandi militiis et hospitalibus supradictis, seu beneficia ipsa in monasteria, prioratus, praeceptorias, beneficia, hospitalia et alia loca militiarum et hospitalium eorumdem erigendi et instituendi, ac alias commutandi et reformandi.

§ 6. Ac etiam omnes et singulas expectativas, reservationes et alias gratias praeventivas, speciales et generales, necnon uniones, annexiones et incorporationes perpetuas et temporales, suppressiones, applicationes, appropriationes et alias dispositiones huiusmodi beneficiorum et fructuum, per magistros, conventus et alios praedictos hucusque factas et concessas, ac etiam dicta apostolica auctoritate et ex certa scientia confirmatas, quae plenarium nondum sunt suum sortitae effectum.

§ 7. Praeterea omnes et quascumque licentias et facultates testandi, et alias quomodocumque disponendi, etiam ad certam et quantumvis modicam summam et quantitatem, de rebus, fructibus et bonis immobilibus, mobilibus et se moventibus, ad magistros, priores, praeceptores, milites, fratres et personas militiarum et

Revocatio expectativarum et unionum et suppressionum, que plenarium effectum sortitae non sunt.

Revocatio facultatum testandi et disponendi de bonis ecclesiasticis, necnon testamentorum quae hucusque non habuerunt effectum.

Revocatio reservationum ad beneficia, et uniendi, incorporandi vel suppressendi beneficia.

hospitalium praedictorum, ratione illorum, necnon praeceptoriarum, hospitalium et beneficiorum ecclesiasticorum, etiam saecularium, et aliorum Ordinum regularium, ac pensionum et fructuum quorumcumque, provenientibus; necnon facta hucusque, non tamen effectum sortita, vigore licentiarum et facultatum praedictarum, testamenta et alias dispositiones huiusmodi, etiam si per easdem licentias et facultates disponatur quod dimidia vel alia pars rerum et honorum praedictorum militiis, hospitalibus, domibus et locis, unde illa provenerint, aut aliis piis locis relinquuntur. Decernentes omnes et singulas reservationes, assignationes, translationes, uniones, annexiones, incorporationes, suppressiones, applicationes, appropriationes, testamenta, donationes et alias dispositiones quascumque, quas, praetextu privilegiorum, facultatum, dispensationum et indulgentiarum praedictorum sic revocatorum, ac contra praesentium tenorem, per quoscumque, etiam dicta apostolica auctoritate fieri, vel factas persequi contigerit, tamquam subreptas et extortas, nullius prorsus roboris et momenti esse, nec per eas ius, titulum, etiam coloratum, cuiquam acquiri; nec quemquam, quocumque tempore quavisque causa, restitutionem in integrum, reductionem ad terminos iuris, aut quodvis aliud gratiae remedium impetrare, aut etiam ab alio vel aliis impetratis aut motu simili concessis uti.

Clausulae prae-
servativae.

§ 8. Nec praesentes litteras de subreptionis vel obreptionis seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae vel alio quopiam defectu notari vel impugnari; nec sub ullis revocationibus, suspensionibus, limitationibus aut aliis contrariis dispositionibus similium vel dissimilium revocationum et ordinationum ab ipsa Sede quocumque emanandis comprehendi, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validum statum re-

stitutas et plenarie reintegratas esse et censi.

§ 9. Sicque, in iis ac omnibus et singulis aliis supradictis, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac Sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, in quavis causa et instantia, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter interpretandi et iudicandi facultate et auctoritate, ubique interpretari, iudicari et definiri debere; necnon irritum et inane quidquid secus per quoscumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Volumus autem similium privilegiorum, dispensationum, facultatum et indulgentiarum concessio- nem nostris explodi temporibus; et quod nobis licere non patimur, nostris successoribus indicamus.

Decretum Ir-
ritans.

§ 10. Non obstantibus praemissis, et nostris de non tollendo iure quaesito, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis; ac collegiorum, officiorum, militiarum, hospitalium, conventuum, necnon S. Benedicti Cisterciensis, S. Augustini et aliorum Ordinum et Regularum, quorum militia et hospitalia praedicta sunt, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis quantocumque tempore observatis; necnon foundationibus eorundem, aliisque quoque privilegiis, indultis, exemptionibus et litteris apostolicis illis omnibus, ipsarumque militiarum et hospitalium magistris, conventibus, prioribus, praepositis, militibus, fratribus et personis per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et praedictam Sedem, etiam per modum statuti perpetui, ac initi et stipulati contractus seu quasi, necnon motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, ac etiam consideratione, intuitu, contemplatione, vel ad instantiam imperatoris, regum, ducum aliorumque

Clausulae de-
rogatoriae.

principum sanctaeque Romanae Ecclesiae cardinalium, ac de eorum consilio, et assensu, etiam consistorialiter habito, tam pro militiarum, hospitalium et Regularum huiusmodi restitutione et ampliacione, quam alias quomodocumque, ac quibuscumque tenoribus et formis, necnon cum quibusvis restitutivis, reservativis, annullativis, derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis quotiescumque concessis, confirmatis et etiam iteratis vicibus extensis et moderatis, etiam si in eis ac statutis, stabilimentis et fundatione praedictis caveatur expresse quod numquam praedicta revocata vel moderata aut immutata intelligantur, nec illis, in toto vel in parte, derogatum censeatur per quascumque litteras, etiam derogatoriis derogatorias ac alias fortiores et efficaciores clausulas in se continentes, nisi dum et quoties de illorum ac etiam certarum specialium litterarum apostolicarum inde confectarum vere, non autem per clausulas generales vel speciales idem importantes, inserto tenore, ac de simili cardinalium consilio, et semper in huiusmodi, quae sic fierent, de consilio praedicto derogationibus et aliis dispositionibus censeretur apposita clausula, quod tunc demum, nec aliter nec alio modo effectum sortiantur, cum magistrorum et conventuum praedictorum ad id accedat assensus; quodque derogationes et aliae dispositiones huiusmodi aliter effectum non habeant, nisi huiusmodi derogationes et aliae dispositiones consistorialiter factae, et per trinas distinctas litteras eundem tenorem continentes, tribus distinctis vicibus, magistris et conventibus praedictis fuerint intimatae, eorumque pariter ad id expressus accedat assensus; aliter vero factae viribus et effectu omnino careant, ac magistri et conventus praedicti ad parendum illis et decretis desu-

Bull. Rom. Vol. VII.

90

per processibus eorumque executoribus et subexecutoribus ac ipsorum mandatis et monitionibus minime teneantur, sed litterarum huiusmodi executionem omnino impedire, nec, ratione resistentiae, censuris ecclesiasticis per ipsos executores vel subexecutores latis innodari possint. Quibus omnibus, etiam si alias de eis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, harum serie specialiter et expresse derogamus; et, quatenus effectum praesentium quoquomodo impedire vel retardare vel illis obesse possent, omnino tollimus et abrogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 11. Ut autem praesentes litterae omnibus plenius innotescant, mandamus illas in basilica Principis apostolorum de Urbe et in Cancellaria Apostolica necnon in acie Campi Florae publicari, earumque exempla de more affigi, et in dictae Cancellariae libro, quinterno nuncupato, describi.

Forma publi-
candi hanc con-
stitutionem.

§ 12. Volumusque et decernimus ipsarum praesentium exempla, etiam impressa, manuque notarii publici et sigillo praelati ecclesiastici aut illius curiae obsignata eandem illam ubique locorum fidem faciant, quam ipsae praesentes facerent, si essent exhibitae vel ostensae.

Fides exem-
plorum.

Nulli ergo omnino etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo octavo, quinto idus septembris, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 9 sept. 1568, pont. an. III.

CXIII.

Confirmatio statutorum collegii Dertusensis Ordinis Praedicatorum in Hispania ¹.

**Pius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Preambulum.

In apostolicae dignitatis specula, meritis licet imparibus, divina dispositione vocati, ad ea aciem nostrae meditationis reflectimus per quae christianae religionis doctrina ita radicitus plantetur, debitusque christiane vivendi modus ita observetur, ut nulla prorsus tenebrarum ignorantiae caligo ante christifidelium novitiorum ad fidem catholicam conversorum oculis observetur, et his, quae pro illorum salubri directione ordinata fuisse dicuntur, quo firmiori gradu subsistant, praesertim cum id a nobis per catholicos reges expeditur, apostolici muniminis praesidium adiicimus.

Rex catholicus hoc collegium pro erudiendis novocensibus excoeravit et dotaverat;

§ 1. Sane exhibita nobis nuper, pro parte carissimi in Christo filii nostri Philippi, Hispaniarum regis catholici, petitio continebat quod alias, postquam clarae memoriae Carolus V, Romanorum imperator et dictarum Hispaniarum rex ac ipsius Philippi Regis genitor, negotium perfidorum Agarenorum, atque nonnullorum incolarum in regnis Aragonum et Valentiae ac principatu Cataloniae, sub spe caelestis auxilii, ferventer et pie prosequens, ut qui ad sacram undam baptismatis accesserant, veterem hominem omnino exuerent, priorisque illorum victus reliquias nullas retinerent, ne propter raritatem magistrorum minime se possent excusare, aliisque forsitan de causis, quoddam collegium novorum conversorum in civitate Dertusae, iuxta aliud collegium religiosorum Ordinis Praedicatorum Sancti Dominici a fundamentis erigere, quod etiam reparari, au-

¹ Ex Bull. Ord. Praed. tom. v, pag. 201.

geri ac perfici, et ut novorum conversorum quingentos ducatos auri, religiosorum vero collegia huiusmodi etiam trecentos ducatos similes annuatim, ex certis annuis redditibus perciperent, a Sede Apostolica deputari instituerat. Et deinde ipse Philippus rex, dicti Caroli imperatoris et regis vestigia sequens, dictum collegium novorum conversorum, ad laudem atque honorem Dei, sub nomine et invocatione beatorum Apostolorum Iacobi et Matthiae, et Sanctorum Georgii et Dominici, ad praedictos novorum conversorum pueros instruendos, educandos et docendos, tam in doctrina christiana, quam in legendo grammaticam, logicam et sacram theologiam, iuxta dictum collegium Sancti Dominici, fundari et erigi, ac quoad fabricam uniri decreverat, ac quoad illud fundatum et erectum, ac aedificium uniendum, et alterum collegia Sancti Dominici huiusmodi reparandum, augendum et perficiendum, tantum ambitus terrae, quantum foret necessarium intus in civitate praedicta per venerabilem fratrem nostrum Hieronymum episcopum Dertusensem, tunc in minoribus constitutum, ac certas alias ad id tunc electas et nominatas personas, collegium novorum conversorum fundandi, erigendi et aedificandi opusque praedictum faciendi et complendi facultatem concesserat, et collegio quam primum erecto et fundato episcopum Dertusensem ac praefati collegii Sancti Dominici rectorem, qui tunc essent et pro tempore forent, in administratores dicti collegii novorum conversorum deputaverat et nominaverat, quamplurimasque facultates super recipiendis, erudiendis et alendis pueris, eorumque numero, et praceptoris seu administratoris vel maioris domus aliorumque ministrorum electione et assumptione concesserat, et dicto collegio novorum conversorum dictos quingentos ducatos annuos, primo pro fabrica

dicti collegii et illius perfectione, et deinde pro sustentatione puerorum novorum conversorum huiusmodi, quolibet anno maiori domus collegii novorum conversorum huiusmodi dari et solvi ac per eum, expendi et distribui; trecentum vero ducatos praedictos deservire et esse pro dicto collegio Sancti Dominici, sive illorum oeconomio et procuratori consignari, et insuper rectorem et fratres collegiales quotidie unam missam aliaque expressa celebrare, decantare et facere, ac episcopum Dertusensem praefatum eiusque officialem, si quando illum ad visitandum generaliter vel specialiter parochias dictorum novorum conversorum in dicta parochia ¹ existentes ire contingeret, tot fratres idoneos ad praedicandum in parochialibus locorum et oppidorum dictae dioecesis, qui, ubi episcopus et eius officiales praefati praesentes seu eorum alter praesens foret, praedicare tenerentur, secum ducere et tenere, unumque regium fratrum Ss. Dominici et Georgii, et alterum Beatorum Apostolorum Matthiae et Iacobi novorum conversorum collegia nominari debere, aliaque voluerat, mandaverat et ordinaverat. Ac successive collegium novorum conversorum huiusmodi fundatum, et fundatio illiusque dotatio, concessio, voluntas, mandatum et ordinatum, confirmatio, statutaque et ordinationes desuper edendi et edita mutandi ac alterandi, aliaque de novo faciendi facultas concessa, dicta apostolica auctoritate, fuerat.

Statuta pro collegio eiusdem regimini fieri iusserat;

§ 2. Deinde vero idem Philippus rex, erecto iam dicto collegio novorum conversorum, et aliquibus ex illorum novorum conversorum natis ad illud adductis, ut facilius in fide catholica praefata instruerentur, et illi ac alii, qui futuris temporibus dictum collegium novorum conversorum ingrederentur, debitum vivendi modum observarent, quaedam capitula, optimam illius gubernationem concernen-

(1) Legimus dioecesi (n. r.).

tia, fieri iussit, utque qualibet die in ecclesia una missa, submissa voce, per magistrum collegialium nostrorum ¹ conversorum huiusmodi aut alium religiosum collegii fratrum, pro rege catholico, in qua fiant speciales collectae pro ipsius regis persona et illius regni dominiis, consilio et exercitu, et pro animabus bonae memoriae regum Aragonum defunctorum, celebretur, quodque omnes collegiales audiant missam, nisi fuerint in infirmitate aut aliquo iusto impedimento detenti, et, finita missa, cantent *Salve, Regina*, aut *Gaudia Beatae Mariae Virginis*, et presbyter recitet orationes has, videlicet: *Concede nos famulos tuos, etc.; Quaesumus, omnipotens Deus, ut famulus tuus Rex noster, etc. etc.; Deus virtutum, cuius est totum, etc.* Quod quilibet ex dictis collegialibus quolibet die dicat ad minus officium Beatae Mariae Virginis et Rosarium aut Psalterium; presbyteri qualibet hebdomada duas missas, ad minus, cum supradictis collectis pro regia maiestate in ecclesia fratrum dicant; omnesque collegiales, diebus dominicis et festivis, quibus verbum Dei a praedicatoribus annuntiabitur, ad ecclesiam Dertusensem, seu collegium fratrum, cum rectore aut illorum magistro, processionaliter ad audiendum maiorem et decantatam missam et praedicationem accedant, et eodem modo revertantur, et idem faciant ad audiendum sermones quotidianos quadragesimae. Quodque quolibet mense semel eorum peccata confiteri, atque etiam diebus festivitatis Nativitatis et Paschatum Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, Pentecostes et Assumptionis Beatae Mariae Virginis et dictorum sanctorum, confessori aut confessoribus deputando aut deputandis, alias tamen de approbatis ab ordinario, per rectorem collegii fratrum; et dictis diebus et festivitibus, qui fuerint constituti in aetate et discretionem, ad iu-

(1) Novorum, Ripoll (n. r.).

dicium sui confessoris, sanctum Eucharistiae sacramentum recipere; quodque rector collegii novorum conversorum aut fratrum, collegialibus sacramenta S. R. E., tam tempore sanitatis quam infirmitatis, illis administrare, et defunctos in ecclesia aut claustro fratrum sepelire teneantur; Quodque collegialibus novorum conversorum dentur praeceptores habiles et idonei per rectorem et collegium fratrum, iuxta formam privilegii foundationis, ad instruendum illos in ipsa doctrina christiana, et eorum peccata confitendum, docendum, legendum, scribendum, etiam grammaticam; et si praefati praeceptores dati per dictos rectores et collegium fratrum non placeant rectori collegii novorum conversorum, tali casu episcopus Dertusensis una cum dicto rectori collegii novorum conversorum provideat, prout eis utile videbitur. Quodque collegiales idonei et habiles ad audiendum artes et sacram theologiam, prius examinati per rectores amborum collegiorum et regentem ac rectores collegii fratrum, si fuerint habiles reperti, transeant ad audiendum lectiones artium, theologiae et sacrae Scripturae, et intersint circulis, repetitionibus, conclusionibus et aliis exercitiis ecclesiasticis, sine aliquo impedimento, eorum collegio, prout in privilegio foundationis ordinatum extitit; et quod collegiales, qui tam idoneos profecerint, ut mereantur gradum in artibus et theologia, praevio examine praedictorum examinatorum, in dicto collegio fratrum gradus, eodem modo prout fratres dicti collegii fratrum et provinciae suscipere consueverunt, nihil pro dictis gradibus solutq, sed gratis in totum suscipere, et privilegiis doctorum Universitatum regnorum Hispaniae uti et frui possint. Quodque collegiales eligantur et recipiantur per episcopum Dertusensem et rectorem amborum collegiorum, et, uno ex illis deficiente, duo eligere possint

illos, qui sunt oriundi ex locis Dertusensis dioecesis, videlicet illos, qui maiorem necessitatem habuerint inter loca in quibus habitant novi conversi, et eligendi non sint minoris aetatis octo, et maiores quam quatuor et decem annorum ad plus; et ipse episcopus et rectores possint expellere a collegio illos, qui fuerint inobedientes aut incorrigibiles, notabilis incorrigibilitatis, aut conversationis infamis vel fraudolosae, reservata facultate existenti regi catholico ponendi et expellendi collegiales eisdem modo et forma contentis in privilegiis foundationis; quod omnes collegiales comedant in refectorio, et faciant suam benedictionem et gratias tamquam religiosi in cappella collegii; quod comedant panem, et bibant vinum; quodque dictis collegialibus honeste, pro victu et aliis rebus necessariis, tam tempore sanitatis quam infirmitatis, de medico etiam, chirurgo et omnibus medicamentis et aliis rebus, quae ordinata fuerint, provideatur; quod curabuntur in infirmaria et non in cameris; quodque dictis collegialibus de libris, papyro et atramento et aliis rebus eorum studiis necessariis, deque vestitu et calceamentis honeste in parte interiori provideatur, et quod vestes aut pallia collegialium extra deferenda, sint panni grisi, et caputia aut insignia coloris crocei, et pilei nigri rotundi, prout deferunt presbyteri, quibus vestimentis induti incedant, quando exiverint a collegio per civitatem ipsam, tam ad audiendum missas quam sermones, et ad collegium fratrum et ad conclusiones et ad missas, vespas et festa, quae pro rege celebrabuntur, pro quibus ad collegium fratrum aut extra illud ire opus fuerit, argumentari, illi videlicet, qui habiles fuerint; quod collegiales possint de collegio exire, et ad plateam eorum collegii, et bis aut ter, quolibet mense, omnes insimul cum rectore accedere ad campum,

sed non possint ire ad flumen ad se lavandum, neque ad natandum, neque permanere in illo; et quod non possint ingredi in Villa Nova, neque in domo civitatis, neque in hortis Novi Christiani. Quod in collegio sit unus liber, in quo scribantur nomina et cognomina collegialium, qui in ipso collegio intrabunt, et nomina eorum parentum, et loca in quibus fuerunt nati et baptizati, et nomen rectoris et vicarii qui illos in sacro fonte teneant ad baptizandum, dies, mensis et domus eorum in quibus baptizati fuerunt, de quibus omnibus afferant litteras testimoniales ab eorum rectore aut illius vicario seu cappellano, et consignent illas rectori collegii, et describantur in libro dicto, quando in dicto collegio intrabunt, ut appareat fuisse baptizatos, qui liber deponatur in deposito aut archivio collegii; quod quilibet collegialis habeat suam cameram, nisi rector dispensaverit cum parvulis, et nullus, etiamsi fuerit collegialis, non possit intrare in cameras aliorum, neque cum illis dormire, sine particulari licentia ipsius rectoris. Quodque collegiales aliquibus vicibus possint loqui cum eorum parentibus et fratribus, qui ad eos visitandos accesserint, in praesentia rectoris aut praeceptoris, dummodo non loquantur Arabica aut Moresca lingua, neque dicta lingua in collegio loqui permittatur, neque habere libros in Arabica, immo rector quolibet mense visitabit cameras, revidet libros, si sint catholici. Quod rex deputet per se ipsum rectorem in collegio novorum conversorum, dando ipsi potestatem corrigendi, puniendi, emendandi secundum qualitatem delictorum collegialium, et non est opus quod sit in dicto collegio officium oeconomus, ex quo rector poterit facere omnia quae faceret oeconomus; quod episcopus Dertusensis et rector fratrum possint nominare rectorem in collegio novorum conversorum;

et quod ille qui fuerit nominatus detur illi per provincialem Aragoniae Ordinis S. Dominici, sine aliqua contradictione; et quod, ratione scandali, vel quia malum computum reddiderit, praefati possint illum revocare et alium in illius locum sufficere. Et quod rex mandet fieri visitationem tempore quo sibi videbitur; quod rector, qui debet vivere et permanere cum collegialibus, et illos regere et gubernare, recuperabit et dispensabit redditus collegii, et reddat rationem et computum illorum, et eidem rectori detur salarium viginti quinque librarum aut scutorum quolibet anno pro vestitu suo, libris et aliis rebus necessariis, quae ab eo auferri non possint; quod rector possit deponere et amovere medicos, chirurgos et alios officiales, et aliis deputare salaria, prout sibi, pro utilitate collegii, videbitur; quod rector obligatus sit facere omnia quae per privilegium foundationis ordinata existunt, et ad recuperandum ab ipsis pensiones infra tempus statutum in litteris pensionis, et si non solverint, procedat contra eos ad sententias, censuras et poenas in litteris apostolicis super pensionibus praefatis confectis contentas, et si infra mensem, elapso tempore solutionis, non fecerit diligentiam superius dictam, amittat pro illo anno salarium; et similiter recuperabit a quibusvis personis annua debita, quae dicto collegio debebuntur. Quod rector teneatur reddere, singulo quadrimestri, computum illorum quae receperit, ad collegium pertinentium, et quae pro dicto collegio exposuerit, episcopo Dertusensi et rectori collegii fratrum, et in fine quadrimestris cuiuslibet anni fiat illi quietantia et liberatio per dictos episcopum et rectorem collegii fratrum, et ea, quae supererint, ponantur in loco depositi aut capsae, ubi custodiuntur bullae, privilegia et aliae scripturae collegii, et ibi custodiantur ad emendum, suo tempore, red-

ditus in loco tuto per episcopum et rectores amborum collegiorum; quodque claves istius depositi habeant duo rectores; quod rector teneatur, quolibet anno, cum rectore aut rectoribus collegii fratrum examinare collegiales et videre quem fructum fecerint, et illi, qui fuerint habiles ad discendas litteras, permanebunt in collegio, et illi, ex quibus nulla fuerit spes illos posse litteras discere, cum consilio episcopi et rectorum, prout supra dictum est, rector collegii novorum conversorum ponat illos ad discendum officia mechanica, iuxta cuiuslibet ipsorum inclinationem, cum christianis antiquis: quod in collegio non possint permanere nisi usque ad aetatem viginti quatuor annorum completorum, et si fuerint habiles ad ordines sacros presbyteratus aut graduati, dicto tempore elapso, si fuerint habiles, et examinati in litteratura, moribus, et per episcopum approbati, mittantur ad eorum loca ad praedicandum alii novis conversis, et provideatur illis de beneficiis, ut ad ordines promoveri, et unde vivere et se sustentare valeant. Quod rex procurabit quod pro tempore existens Romanus Pontifex, sub censuris et poenis, mandet et praecipiat omnibus superioribus quorumcumque Ordinum, etiam Mendicantium, ut recipere debeant et teneantur dictos collegiales ad habitum et professionem illorum Ordinum, si in illis non fuerint impedimenta de iure requisita. Quod nullus, cuiuscumque status et conditionis fuerit, possit hospitari aut dormire in collegio, neque rector aut alius desuper possit dispensare, nisi cum licentia suae maiestatis. Quod collegiales non possint exire a domo sine licentia rectoris, qua habita, incendant bini et bini cum suis vestibus. Quod nulla foemina possit ingredi neque habitare in dicto collegio, nisi illa, quae gubernat pueros et administrat illis necessaria in eorum infirmitatibus, quae sit mulier

senex et honesta et bonae reputationis et famae, et non possit in collegio dormire, nisi in casu, quo aliquis collegialis fuerit constitutus in periculo mortis, excepto tamen quando aliquae duae principales aut forenses voluerint videre collegium, et tunc cum speciali licentia rectoris. Quod Maiestas Sua, tamquam fundator et patronus dicti collegii, et habens potestatem et confirmationem a Sede Apostolica, prout constat per dictas litteras apostolicas erectionis et foundationis, possit semper, quandoque sibi visum fuerit, condere nova statuta, et edere et mutare ea quae sibi visa fuerint, et ponere et amovere rectores et alios officiales in dicto collegio. Quod collegium et collegiales uti, frui et gaudere possint immunitatibus et privilegiis, quae habent alia collegia regnorum Hispaniarum, et quibus dicta collegia utuntur, potiuntur et gaudent, et in specie Ordinis Praedicatorum huiusmodi statutis non repugnantibus, et admittantur tamquam fratres dicti Ordinis ad omnia bona spiritalia, quae in eo fuerint, tam in vita quam in morte, ac alia statuta, quae fuere condita et ordinata, prout in litteris apostolicis et super statutis huiusmodi in instrumentis desuper confectis plenius continetur.

§ 3. Quare, pro parte eiusdem Philippi regis, nobis fuit humiliter supplicatum quatenus litteris ac statutis huiusmodi, pro illorum firmitate subsistentia robur apostolicae confirmationis adiacere, ac alias in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 4. Nos igitur, qui collegii huiusmodi salubrem directionem prosperumque statum, praesertim dum catholicorum regum vota id exposcunt, sincero desideramus affectu, ipsum Philippum regem a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine,

Endem statuta a Pontifice confirmari per-

Quod conce- dit Pius;

quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censentes: necnon litterarum et statutorum et instrumenti seu instrumentorum huiusmodi omnium et singulorum ac quarumcumque scripturarum desuper confectarum et inde secutorum tenores, ac si praesentibus de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, litteras et statuta ac instrumentum seu instrumenta et scripturas praedicta ac omnia et singula in eis contenta et inde secuta quaecumque, licita et honesta, apostolica auctoritate praedicta, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, ac illis perpetuae et inviolabilis firmitatis robur adiacimus, omnesque et singulos iuris et facti defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem, supplemus; necnon approbationem, confirmationem, adiectionem, suppletionem praesentesque litteras de surreptionis vel obreptionis aut nullitatis aliove vitio seu intentionis nostrae defectu notari, argui vel impugnari non posse, sed illas validas et efficaces fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri, et ad illorum observationem pueros, maiorem domus, ministros et alias dictorum collegiorum personas praefatas, etiam sub censuris et poenis ecclesiasticis aliisque opportunis iuris remediis, toties quoties contravenerint incurrendis, cogi et compelli posse.

Si quo praecipit servari;

§ 5. Et ita per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi auctoritate, iudicari, definiri et interpretari debere, ac ex nunc quicquid secus a quocumque superiore, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, attentari contigerit, irritum et inane decernimus.

§ 6. Non obstantibus quibusvis apostolicis, necnon, in provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 7. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum approbationis et confirmationis, adiectionis, suppletionis et decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo octavo, nono kalendas octobris, pontificatus nostri anno tertio.

Dat. die 23 sept. 1568, pontif. an. III.

CXIV.

De dignitatibus et praebendis ecclesiarum insulae Sardiniae aliis ecclesiis unitarum, earumque suppressione, et parochialium ad primaeum statum reductione, ac vicariorum in parochialibus quae sunt annexae dignitatibus etc. deputatione.

**Pius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Quantum animarum cura ceteras omnes superat et excellit, tanto nos impensius providere necesse est ut id officii genus, omni ubique adhibita industria, excolatur. Ex multis enim offensionibus, quae ad nostram quotidie notitiam perfe-

Obstante tollit.

Clausulae.

Causa constitutionis.

runtur illam quoque gravissimam intelligimus, quod canonici et alii habentes dignitates, personatus et officia earum insulae Sardiniae ecclesiarum, quas, partim rerum inopia depressas, partim etiam aeris inclementia desertas, iampridem Apostolica Sedes proximis metropolitanis et aliis cathedralibus ecclesiis providenter adiunxit, quamquam personali in ipsis obsequio soluti, residentiam detrectant atque refugiunt, apud parochiales ecclesias, quae sunt vel in praebendas suorum huiusmodi canonicatum institutae vel praedictis dignitatibus, beneficiis et officiis applicatae, nullum habentes perpetuum vicarium vel alium proprium sacerdotem, qui curam exercent animarum. Rursus multae parochiales ecclesiae, sive pro praebendis habitae, sive dignitatibus, beneficiis et officiis non unitarum nec suppressarum ecclesiarum incorporatae reperiuntur, quae sunt huiusmodi vicariorum solatio destitutae.

Extinctio beneficiorum ecclesiasticorum in insula Sardiniae, aliis unitarum vel suppressarum, quae habent parochiales uti praebendas.

§ 1. Nos, adversus periculosam hanc negligentiam volentes iuris prosecutione cavere, de nobis attributae potestatis plenitudine, extinguimus et abolemus omnes dignitates, etiam maiores et principales, necnon canonicatus, praebendas, personatus, administrationes, officia ceteraque beneficia omnium et singularum dictae insulae ecclesiarum aliis unitarum vel etiam suppressarum, quae parochiales ecclesias habent uti praebendas vel alias annexas, ubi non est vicaria perpetua constituta.

Ad ductio parochialium ad primaevum statum etc.

§ 2. Ipsas vero parochiales ecclesias ad primaevum statum simplicem et liberum revocamus, ita ut in earum collatione, dehinc ab ordinariis locorum facienda, concilii Tridentini forma, quae de parochialibus ecclesiis super hoc praescripta est, omnino debeat observari. Statuentes ut quicumque dignitates, canonicatus, praebendas, beneficia et officia praedicta

sic extincta, etiam plura ex diversis huiusmodi ecclesiis ex dispensatione apostolica aut alias obtinebant, ex quo iam amplius non sunt, nullum in dictis principalibus ecclesiis locum habere contendant; sed singulas praedictas parochiales ecclesias, ut simplices earum rectores, retinentes, debeant ibi praesentes perpetuo residere, ac debita parochialia officia per se ipsos, ut congruit, exercere: nec ulli omnino id effugere, aut consuetudine immemorabili aliave praetensa iuris cautione defendi possint, etiam si eam curam ad solos episcopos obiciant pertinere; sed eos qui, canonica monitione praemissa, in dictis parochialibus ecclesiis praesentes residere neglexerint, censuris et poenis omnibus contra non residentes, tam a dicto concilio, quam etiam nostris et aliis canonicis sanctionibus impositis, volumus subiacere. Verum, si de pluribus etiam diversarum dioecesium parochialibus unica dumtaxat praebenda constituta, aut unio de illis uni tantum dignitati, beneficio vel officio sic suppresso facta fuerit, singuli possessores, etiam qui plura ex suppressis praefatis obtinebant, ut praefertur, in una parochiali ecclesia dumtaxat perpetuo residentes, quam intra sex menses post publicationem praesentium eligere debeant, si censuras et poenas praedictas effugere voluerint, poterunt, vita eis comite, in ceteris omnibus tolerari, dummodo reliquis vicarii idonei ab ordinariis locorum cum debito stipendio assignentur. Illis vero cedentibus vel decedentibus, singuli rectores in singulis ordinentur, nisi forte loci propinquitas, rerum angustia aliave legitima causa connexionem patiantur.

§ 3. Porro ecclesiis parochialibus vel in praebendas canonicatum erectis, vel dignitatibus, officiis et beneficiis non unitarum nec suppressarum metropolitanarum, cathedralium et aliarum dictae in-

Deputatio vicariorum in parochialibus, quae sunt annexae dignitatibus etc.

sulae ecclesiarum perpetuo annexis, in quibus nullae sunt vicariae hucusque perpetuae institutae, quoniam canonici et alii dignitates, officia et beneficia huiusmodi obtinentes, in ipsis metropolitanis, cathedralibus et aliis ecclesiis deservire tenentur, praedicti ordinarii locorum illas quamprimum ordinare, vel alias providere debeant, quemadmodum in generalibus et praedicto Tridentino conciliis dignoscitur ordinatum, portione fructuum, etiam super certa re assignanda, ac per vicarios propria auctoritate percipienda, quae tamen centum annue non transcendat, inferior vero quam quinquaginta scutorum esse possit, quando sine notabili principalis incommodo nequeat esse pluri, et ea sit annonae vilis, ut sacerdos queat ex minori commodo sustentari.

Executorum deputatio et facultates.

§ 4. Praecipimus igitur universis et singulis archiepiscopis, episcopis et aliis locorum ordinariis per dictam insulam constitutis, in virtute sanctae obedientiae, ut praedicta omnia et singula in suis quisque civitatibus, dioecibus et locis quamprimum exequantur, et inviolate faciant ab omnibus observari; contradictores quoslibet et rebelles per praedictas et alias, quas viderint ipsi, censuras et poenas ceteraque remedia opportuna, appellatione quacumque postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Clausula rogatoria.

§ 5. Non obstantibus praedictis, et nostris de non tollendo iure quaesito, ac de vicariis huiusmodi aliter instituendis aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis; necnon ecclesiarum, in quibus canonicatus et praebendae ac dignitates, beneficia et officia praedicta consistunt, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus contrariis quibuscumque; seu quod aliquibus commu-

niter vel divisim, a dicta sit Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari, aut contra huiusmodi statuta et consuetudines ac privilegia eis concessa, ad residentiam et alia praedicta compelli non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de statutis et consuetudinibus, necnon ecclesiarum, locorum et personarum huiusmodi mentionem; et quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorem existant, per quae, praesentibus non expressa vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis, quae omnia contra praedicta nolumus cuiquam in aliquo suffragari. Quin etiam ex nunc irritum decernimus et inane quicquid secus per quoscumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 6. Ceterum mandamus easdem praesentes ad valvas basilicae Principis apostolorum de Urbe et in acie Campi Florae publicari; earumque exempla de more applicari, volumusque et apostolica auctoritate decernimus quod litterae ipsae sic publicatae omnes et singulos absentes et ubique extra dictam insulam degentes, ac etiam monitiones, citationes et inhibitiones per quemcumque ordinarium, edicto publico valvis suae cathedralis ecclesiae affigendo, vigore praesentium faciendae, monitos, citatos et inhibitos perinde arceant ac si eis personaliter factae fuissent.

Iussu publico.

§ 7. Quia vero difficile et incommodum valde esset easdem praesentes ad singula loca, ubi illis opus fuerit, transferre, similiter volumus, ut earum exemplis, etiam impressis, manuque notarii publici et sigillo praelati ecclesiastici

Transumptum udes.

vel eius curiae obsignatis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Nulli ergo omnino hominum etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo octavo, kalendis octobris, pontificatus nostri anno tertio.

Dat. die 1 octobris 1568, pontif. anno III.

CXV.

Innovatio constitutionis Pauli IV contra negantes Trinitatem, aut divinitatem Iesu Christi, vel Eius conceptionem de Spiritu Sancto, aut Eius mortem, ut nos redimeret, aut virginitatem Beatae Mariae Virginis 1.

Pius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Proomium. Romanus Pontifex, Christi vicarius in terris, nonnunquam ea, quae pro unitate fidei a ceteris Romanis Pontificibus praedecessoribus suis decreta et sancita sunt, ut illibata firmaque perpetuo subsistant, non solum approbat et confirmat, verum etiam innovat, prout in Domino id salubriter conspicit expedire.

Tenorem constitutionis Pauli IV recenset;

§ 1. Dudum siquidem felicitis recordationis Paulus Papa IV, praedecessor noster, zelo fidei motus, contra negantes Trinitatem, aut divinitatem Domini nostri Iesu Christi, aut Eius conceptionem de Spiritu Sancto, aut Eius mortem, ut nos redimeret, aut virginitatem Beatae Mariae, cupiens, pro suo pastoralis officio, a tam gravi errore huiusmodi homines avocare, ceterosque, ne in talem impietatem laberentur, admonere, nonnullas litteras desuper edidit tenoris infrascripti: videlicet,

1 Vide constitutionem v Pauli IV, quae incipit Cum quorundam, tom. vi, pag. 500.

Paulus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Cum quorundam hominum etc. 1.

§ 2. Nos igitur, cupientes ut sanctio, constitutio et ordinatio huiusmodi perpetuis futuris temporibus observetur, motu proprio et ex certa nostra scientia, et non ad alicuius alterius nobis oblatae petitionis instantiam, sed ex mera nostra deliberatione, sanctionem, constitutionem et ordinationem huiusmodi, et prout illa concernunt, omnia et singula in dicti praedecessoris litteris contenta, auctoritate apostolica, tenore praesentium approbamus et innovamus, ac robur perpetuae firmitatis sub eisdem poenis obtinere decernimus ac volumus, et sub interminatione divini iudicii praecipimus et mandamus ea omnia imposterum firmiter ab omnibus christifidelibus ubique locorum observari.

Eam confirmans ab omnibus observari praecipit.

§ 3. Mandantes omnibus principibus, comitibus et baronibus sanctae Romanae Ecclesiae feudatariis, sub poena indignationis nostrae, reliquos vero et quorumvis locorum dominos christianos hortamur in Domino, et in virtute sanctae obedientiae mandamus ut, pro divini nominis reverentia et honore, praemissa omnia in suis dominiis et terris exactissime servare faciant, uberrimam ab ipso Deo mercedem tam boni operis recepturi.

Feudorum dominos, ut eiusdem observantiae student, hortatur;

§ 4. Ac universis venerabilibus fratribus patriarchis, primatibus, archiepiscopis et episcopis, in virtute sanctae obedientiae, sub obtestatione divini iudicii, et interminatione maledictionis aeternae, quatenus in civitatibus et dioecibus propriis praesentes nostras litteras publicari faciant, et praemissa observari, etiam sub poenis et censuris ecclesiasticis, procurent.

Praeclatis vero ut eam publicent in suis dioecibus mandant, sub censurarum ecclesiasticarum poena;

1 Omittitur reliquum bullae Pauli IV, quia habetur loco indicato in nota ad rubricam.

Contraria tollit; § 5. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac exemptionibus, privilegiis, indultis, facultatibus et litteris apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Per praesentes litteras publicationibus dictis constitutum inferri praedictum declarat;

Praesentes publicari iubet.

Transumptorum fides.

§ 6. Volumus autem quod per hoc nullo modo publicationibus litterarum praedictarum iam factis derogetur, aut praedictum aliquod inferatur aut illatum esse intelligatur, quominus omnes illos, quos afficiebant, arceant et comprehendant ac ligent.

§ 7. Ac quod praesentes de more in Cancellaria nostra Apostolica et acie Campi Florae de more publicentur, et inter constitutiones perpetuo valituras describantur.

§ 8. Quodque praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici etc.

§ 9. Nulli ergo omnino hominum etc. Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo octavo, kalendis octobris, pontificatus nostri anno tertio.

Dat. die 1 octob. 1568, pontif. anno III.

CXVI.

Decretum concilii Tridentini de clericorum saecularium ad sacros ordines promotione extenditur ad clericos regulares sive saeculares, more religiosorum, in communi viventes.

Pius episcopus servus servorum Dei, ad futuram rei memoriam.

Exordium. Romanus Pontifex, sacrorum conciliorum auctor et interpres, illa quae in huiusmodi conciliis a prudentibus patribus, in Spiritu Sancto legitime congregatis, salubriter sancita sunt, pro sui pastoralis officii debito, cum aequitas, honestas et

deces suadet, sicuti declarare et moderari, ita etiam ad alios casus extendere consuevit.

§ 1. Sane, cum non deceat divino ministerio adscriptos cum ordinis dedecore mendicare aut sordidum aliquem quaestum exercere, a sacro Tridentino concilio, inter alia, decretum fuit ne quis deinceps clericus saecularis, quamvis alias moribus, scientia et aetate esset idoneus, ad sacros ordines promoveretur, nisi prius legitime constaret eum beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad victum honeste sufficeret, pacifice possidere; vel alias ordinari non posset, nisi iuxta decreti ab ipso concilio desuper editi formam et tenorem.

Concilium Tridentinum statuit formam promovendi clericos saeculares ad ordines sacros.

§ 2. Cum autem nulla in huiusmodi decreto religiosorum clericorum mentio facta fuerit, ac propterea nonnulli, uti moleste accepimus, certorum Ordinum religiosi seu canonici vel clerici, intra claustra monasteriorum seu domorum, more regularium, in communi viventes, qui nunquam, seu non nisi ad certum tempus professionem emittunt, et ex claustro exire vel dimitti, ad saeculum redire libere et licite possunt, Religionis praetextu, titulo sufficientis beneficii, nec iuxta dicti decreti tenorem, ad sacros ordines se promoveri praetendant, et a nonnullis episcopis passim promoveantur, atque inde plerumque illud inconveniens eveniat, ut sic promoti et e claustro exeuntes et per saeculum vagantes, vel mendicare vel sordidum quaestum exercere, non sine ipsorum dedecore ac Ordinis vilipendio et quamplurimorum christifidelium scandalo cogantur.

Ex causis merito hic expressis,

Pontifex iste extendit dictum decretum ad clericos regulares sive saeculares, more religiosorum in communi viventes;

§ 3. Nos igitur, qui singulorum Dei ministrorum honorem et decus, quantum in nobis est, sinceris exoptamus affectibus, motu proprio et ex certa nostra scientia, deque apostolicae potestatis plenitudine, hac perpetuo valitura sanctione,

decretum praedictum, de clericis saecularibus loquens, ad omnes et singulos, etiam cuiuscumque Ordinis clericos religiosos sive saeculares, more religiosorum, viventes in communi, non professos, harum serie extendimus et ampliamus, ac religiosis et aliis praedictis non professis, ut ad sacros ordines promoveri; necnon omnibus et singulis venerabilibus fratribus nostris patriarchis, archiepiscopis et episcopis, gratiam et communionem Sedis Apostolicae habentibus, ut ordines ipsos huiusmodi religiosi personis impendere, nisi observata forma dicti decreti, nos, virtute sanctae obedientiae, et sub indignationis nostrae poena, interdiciamus et prohibemus, ac contrafacientes per annum a praestatione talium ordinum ipso iure suspendimus.

Promotiones, quae non servata forma dicti concilii factas, nullas esse et ministrantes puniri decernit;

§ 4. Statuentes et decernentes promotiones quarumlibet religiosarum personarum praedictarum ad ordines huiusmodi, contra ipsius decreti concilii Tridentini formam, etiam cuiusvis licentiae, illis ab Apostolica Sede vel illarum superioribus, cuiuscumque dignitatis, status, gradus et praerogativae existant, et si pontificali dignitate fungantur, vel cardinalatus honore praefulgeant, concessae praetextu, factas, executione praedictorum ordinum omnino carere, nullasque prorsus et irritas existere, sicque promotas personas in altaris ministerio ministrare non posse. Quinimmo ministrantes privilegiis, exemptionibus, immunitatibus et aliis gratiis clericis concessis omnino privari, et irregularitatis aliasque in dicto decreto contentas poenas eo ipso incurrere, a quibus, nisi a Romano Pontifice vel in mortis articulo, minime absolvi possint.

Clausulas derogatorias apostolice pontificis;

§ 5. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quorumvis monasteriorum et Ordinum, etiam iuramento et confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis,

statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis illorumque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, restitutivis et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie ac alias quomodolibet, etiam iteratis vicibus, concessis, confirmatis et innovatis, quibus omnibus, etiam si alias, pro illorum sufficienti derogatione, de illis illorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores, formas, datas et decreta in illis imposita, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 6. Et ut praesentes litterae ad omnium notitiam perveniant, neve quis illarum ignorantia excusari possit, volumus et apostolica auctoritate decernimus, praesentes litteras ad valvas Principis apostolorum de Urbe et Cancellariae Apostolicae ac in acie Campi Florae publicari, et earum exempla affigi et imprimi, illarumque exemplis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici et sigillo praelati ecclesiastici vel eius curiae obsignatis, eandem prorsus fidem adhiberi, quae ipsis praesentibus adhiberetur si forent exhibitae vel ostensae. Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo octavo, pridie idus octobris, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 14 octobris 1568, pontif. anno III.

Publicationis formam tradit.

CXVII.

De solempni trium votorum substantialium professione regulari emittenda, et una ex Regulis approbatis eligenda ab omnibus, qui, in diversis congregationibus et domibus, sub voluntaria obedientia et extra solempne votum Religionis, vivunt, et habitum a saecularibus presbyteris distinctum deferunt.

Plus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Causa huius constitutionis.

Lubricum vitae genus eorum veriti, qui, regularium formam praeseferentes, nec propriis renunciant, nec ullam profitentur ex Regulis approbatis, quando horum plerique proprio instinctui obsequentes, alii odio incensi, alii dum, quod ambiunt, minus consequuntur, alii vel dilapidatis vel interversis rebus et ad sese vel propinquos translatis, ut ratiocinia effugiant, quidam etiam in suos ipsorum mores inquisitum iri praesentientes, quasi impunitatem adepturi, e sodalitate suo, ut lubet, exiliunt, eiectisque illius insignibus, vestem recipiunt saecularem. Hinc graves et periculosae quotidie offensiones in populos concitantur, dum quos disciplinae regulari perpetuo mancipatos credunt, rursus eos, etiam ubi consueverint, contempto post tot annos et relicto, indignis saepe modis, eius cui sese dediderant vitae instituto, liberos vident et solutos in saeculum evagari. Cum igitur conveniat ut cuius arma induit, eam miles militiam consequatur, hanc de praedictis rationem capere institimus, ut, vel permanendi vel abscedendi facultate semel singulis proposita, certus deinceps et immobilis disciplinae regularis cultus debeat in ipsis sodalitatibus perpetuo observari.

Viventes sub obedientia voluntaria et ex-

§ 1. Itaque, de nobis attributae potestatis plenitudine, statuimus ut omnes et singuli priores, praepositi et alii praesi-

dentales generales, provinciales et conventuales necnon canonici et fratres Sancti Georgii in Alga Venetarium ac Eremitarum Sancti Hieronymi, alias Beati Petri Pesarum, et omnium ac quarumcumque aliarum congregationum, necnon ecclesiarum, domorum et conventuum, in communi et sub obedientia voluntaria et extra votum solempne Religionis viventes, quorum habitus a saecularibus presbyteris est distinctus, qui Religionem amplecti et professionem regularem solempnem emitte-re voluerint, id in suis quisque conventibus et domibus, intra vigintiquatuor horarum spatium, postquam delegatus noster praesentes litteras eis significaverit, palam et sponte deliberent et declarent; inde convocato quamprimum, per singulas huiusmodi congregationes, generali vel alio supremo, iuxta morem cuiusque congregationis, capitulo, ibique electa una, sub qua degant, ex Regulis approbatis, in quam maior pars vocum ipsius capituli consenserit, trium votorum substantialium professionem regularem intra mensem solempniter emittant, et in ea tam ipsi quam illam deinceps ingressuri atque professuri perpetuum serant Altissimo famulatum. Sicque professi, vel in suis quisque prioratibus, praepositis, praesidentibus, administrationibus et officiis confirmentur, vel ad alia transferantur, prout cuique congregationi et superioribus suis videbitur utilius expedire.

tra solempne votum Religionis, debent professionem trium votorum emitte-re, sub una ex Regulis appro-

Contravenientes coarceantur.

§ 2. Qui vero, excurso iam anni spatio in ipsa congregatione morati, refugerint intra tempus praedictum profiteri, detracto Religionis habitu, ac redditus, etiam in vinculis, si opus sit, receptorum et administratorum omnium rationibus, efficiantur, nec deinceps patiantur in ullis eiusdem congregationis domibus seu conventibus amplius conversari. Quocirca mandamus universis et singulis prioribus, praepositis, generalibus, provincialibus

et conventualibus ac aliis, cuiuscumque dignitatis et nominis, ministris, necnon conventibus, canonicis, fratribus et personis congregationum huiusmodi, ut statutum nostrum praedictum, non expectata alia iussione aut mentis nostrae declaratione, humiliter recipiant et studiose observare procurent. Quod si forte aliqui in eo quo nunc sunt statu, quem omnino tollimus et abolemus, contra nostrum hoc statutum, persistere contenderint, singulos omni dignitate, officio, administratione et beneficio privamus, et ad futura perpetuo indignos decernimus, excommunicationis quoque sententia innotamus eo ipso.

Claustrae do-
rogatoriae.

§ 3. Non obstantibus foundationibus et institutionibus ac statutis et consuetudinibus congregationum, domorum et conventuum praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis; privilegiis quoque, exemptionibus et indultis apostolicis, illis eorumque superioribus et personis, ac eorum singulis per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et Sedem Apostolicam, etiam per modum statuti perpetui, ac initi et stipulati contractus, ac alias sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in genere et in specie, concessis et confirmatis; ac etiam aliis reformationibus, quotiescumque ac quocumque tempore factis et promulgatis, et quibuslibet aliis indulgentiis et litteris apostolicis specialibus et generalibus, quorumcumque tenoribus existant, per quae, praesentibus non expressa vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quarumque totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis, quae omnia, tamquam abrogata, contra earumdem praesentium tenorem, nolimus cuiquam in aliquo suffragari.

§ 4. Ceterum, mandamus praesentes ad valvas basilicae Principis apostolorum de Urbe et Cancellariae Apostolicae ac in acie Campi Florae publicari, et earum exempla de more applicari.

Inscris publicandi.

§ 5. Ac etiam volumus quod ipsarum praesentium exempla, etiam impressa, et praelati ecclesiastici vel eius curiae sigillo et notarii publici manu obsignata, eandem illam fidem ubique locorum, in iudicio et extra illud, faciant, quam ipsae praesentes facerent, si ibi ostenderentur aut exhiberentur. Nulli ergo omnino hominum etc.

Fides transumptorum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo octavo, quintodecimo kalendas decembris, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 17 nov. 1568, pontif. anno III.

CXVIII.

Confirmatio exemptionum fratrum militum hospitalis Sancti Ioannis Hierosolymitani, eorumque familiarium etc. a solutione decimarum et aliorum quorumcumque onerum; et praeservatio iurisdictionis ordinariorum, quoad personas curam animarum exercentes 1.

Pius Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Etsi cuncta quae ex multa Romanorum Pontificum praedecessorum nostro providentia, in favorem militiarum quarumlibet in fidei catholicae defensionem salubriter institutarum, processerunt, executioni debitae demandanda esse censemus; illa tamen praecipue quae ad illarum statum prospere dirigendum per eosdem Romanos Pontifices prudenter concessa comperimus, ut illibata firmaque per-

Exordium

1 De hac militia indicavi in Anastasii IV constitutione xv, *Christianae*, tom. II, pag. 618.

petuo subsistant, libenter approbationis nostrae munimine roboramus.

Leo X et alii concesserunt exemptionem a decimis et aliis oneribus.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, licet alias felix recordationis Leo decimus, Clemens septimus, Paulus tertius et Pius quartus, Romani Pontifices praedecessores nostri, inter alia privilegia et indulta dilectis filiis magistro et conventui hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani a Sede Apostolica concessa, eundem et pro tempore existentem magistrum, baiulivos, castellanum empostae, priores, praeceptores, milites aliasque personas hospitalis huiusmodi, necnon eorum subditos, vassallos, colonos et servitores, ac alios in eorum obsequiis et dicti hospitalis beneficiis quomodolibet nuncupatis existentes, etiam presbyteros curam animarum exercentes, quamdiu illam exercerent et in illorum obsequiis forent, illorumque animalia, praedia, domos, molendaria et bona quaecumque, quae obtinebant ac in posterum obtinerent et possiderent, a solutione et exactione decimarum, censuum, iurium, etiam synodali, et canonicarum portionum seu caritativi subsidii aut iucundi adventus, seu quartae aut alias quomodolibet, aut aliorum quorumcumque onerum, sub certis modo et forma, exemerint et liberaverint, et prout in diversis ipsorum praedecessorum desuper confectis litteris plenius continetur.

Ordinarii tamen milites desuper molestabant vigore concilii Tridentini, sessione XXIII, capitulo XVIII.

§ 2. Et licet privilegia, exemptiones, libertates et indulta praefata, si umquam a primaeva erectione dicti hospitalis, nunc praecipue favore et complemento digna sint, cum ipsi pro fide catholica defendenda, non modo facultates et fortunas, verum etiam eorum vitam et sanguinem perdere non dubitaverint: nihilominus diversi locorum ordinarii et parochialium ecclesiarum rectores ac multa capitulares personae id sibi omnino, iuxta sacri concilii Tridentini decreta, licere asserentes, eosdem magistrum, baiulivos,

castellanum empostae, priores, praeceptores, milites et personas diversis oneribus contra eorum privilegia pergravare, illosque ad decimas, census, subsidia, etiam caritativa, congruas portiones, iucundum adventum, *pastor bonus* aut alias nuncupata onera, etiam iura synodalia, cogere praesumant, in grave ipsius hospitalis detrimentum et gravamen.

§ 3. Nosque attendentes quod nuper, inter alia Mendicantium Ordinum fratribus concessa privilegia, eos et eorum quemlibet, tam a seminarii clericorum in qualibet civitate, iuxta eiusdem concilii Tridentini decreta erecti seu erigendi, quam decimarum, subsidii et aliorum onerum contributione totaliter exemisse et liberasse, praefatosque magistrum, baiulivos, priores, castellanum empostae, praeceptores, milites, fratres et personas non minus dignos esse ut eos paribus favoribus et gratiis prosequamur; illosque et eorum singulos ac singulares dicti hospitalis personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa, latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes; necnon omnium et singulorum privilegiorum, indultorum, facultatum, exemptionum, immunitatum, libertatum et gratiarum, per praefatos et alios quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac Sedem Apostolicam hospitali, illiusque magistro, conventui et fratribus militibus aliisque quibusvis personis praelatis hactenus concessorum, ac litterarum desuper confectarum tenores praesentibus pro expressis habentes, motu proprio, non ad magistri et conventus hospitalis huiusmodi aut alicuius alterius super hoc pro eis nobis oblatae petitionis instantiam,

Hic ideo Pontifex eandem exemptionem approbat, et iterato concedit.

sed ex certa scientia et de mera nostra liberalitate ac apostolicae potestatis plenitudine, omnia et singula privilegia, indulta, facultates, exemptiones, immunitates, libertates et alias gratias, eisdem magistro et conventui quomodolibet concessa, apostolica auctoritate, tenore praesentium confirmamus et approbamus, illisque perpétuae et inviolabilis firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem, supplemus.

Clausulas
præservativas
apposuit;

§ 4. Decernentes praesentes litteras nullo umquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio aut intentionis nostrae vel quopiam alio defectu, etiam ex eo quod locorum ordinarii vocati non fuerint, notari, impugnari vel invalidari minime posse; minusque sub quibuscumque similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, limitationibus, restrictionibus et derogationibus comprehendendi posse, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas esse, sicque ab omnibus censi. Et ita per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, sublata eis et eorum cuiuslibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere; ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Executores
deputati;

§ 5. Quocirca dilectis filiis, in regnis Hispaniarum et Neapolitano nostris et Sedis Apostolicae pro tempore existentibus nunciis, aut Curiae causarum Camerae Apostolicae generali auditori, per praesentes, motu simili mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in

eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte eorumdem magistri et conventus fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra eosdem magistrum et conventum, confirmatione, approbatione, adiectione, supplementatione, decreto et aliis praemissis pacifice uti, frui et gaudere; non permittentes eos per ordinarios praefatos aut quoscumque alios, contra praesentium tenorem, quomodolibet molestari, perturbari aut inquietari; contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, appellatione postposita, compescendo, ac legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas huiusmodi incurrisse declarando, illasque etiam iteratis vicibus aggravando, interdictum ecclesiasticum apponendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Contrariis
derogat;

§ 6. Non obstante piae memoriae Bonifacii Papae VIII, etiam praedecessoris nostri de una, et concilii generalis de duabus diaetis, dummodo ultra tres diaetas auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, ac aliis quibusvis apostolicis; necnon, in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus; necnon iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quibusvis personis, etiam praefatis locorum ordinariis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, etiam motu et scientia similibus, etiam consistorialibus, et de fratrum nostrorum consilio in contrarium quomodolibet concessis, confir-

mati, approbatis et innovatis; quibus omnibus, etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia forma ad hoc servanda foret, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Concilium Tri-
dentinum præ-
servat.

§ 7. Volumus autem quod praesentes litterae non comprehendant neque ecclesias neque personas, in his quae ad curam animarum pertinent, a quibus decreta concilii Tridentini huiusmodi omnino servari debeant.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XXIX novembris millesimo quingentesimo sexagesimo octavo, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 29 nov. 1568, pontif. anno III.

CXIX.

Constitutio congregationis Clericorum Regularium S. Maioli, alias de Somascha, sub Regula S. Augustini, cum privilegiorum elargitione 1.

Pius Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Iniunctum nobis desuper apostolicae servitutis officium digne peragere credimus, si ad ea, per quae congregationes, praesertim orphanorum causa institutae,

1 De origine et aliis, quae eam concernunt, vide in constitutione XXIX Pauli III, *Ex iniuncto*, tom. VI, pag. 285.

Bull. Rom. Vol. VII.

facilius stabiliri et firmiter conservari valeant, considerationis aciem extendamus.

§ 1. Sane exponi nobis nuper fecerunt dilecti filii sacerdotes clerici et laici congregationis loci de Somascha, Mediolanensis dioecesis, dudum canonice institutae, quod alias felicitis recordationis Paulus Papa tertius, praedecessor noster, congregationi praedictae, cuique Hieronymus Emilianus, olim patricius Venetus, vir eximiae pietatis insignis, Spiritu Sancto, ut pie creditur, afflatus, omnibus saeculi curis posthabitis, initium antea dederat, quamque, multi illius exemplo adducti, amplexi fuerant, et in Ianuensi, Mediolanensi, Ferrariensi aliisque Italiae civitatibus et urbibus acciti illam dilataverant, caput sibi eligendi, constitutiones condendi facultatem concessit; eamque ab ordinariis superioritate, iurisdictione et potestate exemit; ac tam ille quam deinde piae memoriae Pius Papa quartus, etiam praedecessor noster, dictam congregationem nonnullis aliis privilegiis et gratiis prosecuti fuerint.

Paulus III
hulo congrega-
tionem caput ei
eligendi facultatem
dedit.

§ 2. Necnon successive dilectus filius noster Carolus, tituli sanctae Praxedis presbyter cardinalis, Borromaeus nuncupatus, sufficienti ad id facultate, ut asserbat, suffultus, dictae congregationi ecclesiam sancti Maioli Papiensis olim per monachos Cluniacensis Ordinis obtineri solitam, certis annuis redditibus illi assignatis, donavit. Nosque postmodum donationem praedictam apostolica auctoritate approbavimus, prout in singulis praedecessorum et Caroli cardinalis praedictorum patentibus ac nostris litteris desuper confectis plenius continetur.

Cardinalis Borromaeus ecclesiam Sancti Maioli Papiensis eidem congregationi concessit, et hic Pontifex dictam concessionem confirmavit.

§ 3. Quarum litterarum vigore, praedicti sacerdotes, clerici et laici ecclesiam praedictam in domum patrimoniam, et tamquam aliarum ecclesiarum dictae congregationis caput pro futuris praeposito qui inibi resideat ac, una cum aliis depu-

Ideoquo dicta congregatio dictam ecclesiam caput aliarum constituit;

tandis professis, non solum illius sed etiam aliarum ecclesiarum eiusdem congregationis curam, regimen et administrationem habeat, necnon professis, qui dicto praeposito reverentiam ed obedientiam praestent, sibi delegerunt.

§ 4. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, licet iidem sacerdotes, clerici et laici religiose admodum vivant, ac praecipue, inter alia pietatis opera, orphanorum in disciplina christiana bonisque artibus et litteris, secundum cuiusque ingenii captum, erudiendorum, ac nonnullis in locis seminariorum clericorum curam summo cum studio gerant, ac propterea dubium non sit quin haec congregatio perpetuo duratura sit.

§ 5. Nihilominus, quia plerique illorum, ob professionem non emissam, existimantes se non vere religiosos, ab illa recedunt et ad aliam Religionem convolant; alii pauperes, non habentes titulum beneficii et patrimonium, repugnante concilio Tridentino, ad ordines promoveri nequeunt, aut aliis rationibus adducti, aliud vivendi genus eligunt; multi ipsius congregationis sacerdotes, clerici et laici, ad firmiter stabiliendam huiusmodi congregationem, et ad obviandum hisce et aliis inconvenientibus, tria vota, videlicet paupertatis, castitatis et obedientiae, emittere summopere desiderant, si ad id nostra Sedisque Apostolicae suffragetur auctoritas. Quare iidem sacerdotes, clerici et laici nobis humiliter supplicari fecerunt quatenus illa vota praedicta in manibus alicuius praelati ecclesiastici emittendi licentiam concedere, et alias perpetuae illius congregationis et orphanorum praedictorum utilitati consulere opportuneque providere, de benignitate apostolica dignaremur.

§ 6. Nos igitur, qui piis honestisque potentium votis gratum solemus praestare assensum, dictorum sacerdotum, clerico-

rum et laicorum piam vitam optimumque vivendi modum et instituti propositum plurimum in Domino collaudantes, ipsosque et eorum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel homine, quavis occasione vel causa, latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, absolventes et absolutos fore censentes; necnon praedictarum litterarum et inde secutorum quorumcumque tenores praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, praedictis sacerdotibus, clericis et laicis, vota praedicta emittere volentibus, illa in manibus alicuius praelati ecclesiastici, per congregationem huiusmodi ad id eligendi, donec sex ex ipsis fuerint professi, et sibi praepositum ipsius congregationis generalem, secundum illorum constitutiones factas seu faciendas eligendum et confirmandum, eligerint; et deinde, dictis sex professis et electo praeposito, omnibus et singulis aliis christifidelibus, etiam in orphanotrophiis educatis et eruditis, dictam Religionem ingredi volentibus, in ipsius praepositi seu illius vicarii manibus emittendi et profitendi, ac sub Regula S. Augustini, in habitu tamen clericali et honesto ac locis in quibus vixerint conformi incedendo, vivendi; necnon praelato et praeposito vicarioque praedictis vota huiusmodi in manibus illorum recipiendi, liberam facultatem concedimus: ac quod, infra triennium proxime futurum, hi qui per decennium in dicta congregatione laudabiliter vixerint, vota praedicta emittere volentes, non expectato anno probationis; triennio vero elapso huiusmodi, alii ipsa vota emittere volentes, non nisi elapso anno decimosexto suae aetatis, in ecclesia praedicta aut alibi, ubi commodius praeposito seu vicario visum fuerit, vota praedicta, ita ut non sit locus

daa professione et sub clericali habitu Regulam S. Augustini profitendi praescribit;

tacitae professioni, emittere et profiteri; quodque praefati, et pro tempore existentes praepositi, sacerdotes, clerici et laici sub dicta Regula, secundum constitutiones per eos factas seu faciendas, vivere.

§ 7. Omniaque et singula quaecumque, quotcumque et qualiacumque bona mobilia seu immobilia, dictae congregationi seu illius locis vel ecclesiis ab universitatibus, communitatibus et aliis, etiam privatis, personis, cuiusvis status, gradus, ordinis, qualitatis et praeminentiae existant, testamento vel codicillis aut alia ultima voluntate seu donatione, etiam inter vivos aut alias quomodolibet, necnon oblationes sibi relicta et relinquenda recipere, exigere et in communi tantum possidere libere et licite possint et valeant.

§ 8. Quodque de cetero congregatio praedicta Clericorum Regularium S. Maioli sive de Somascha appelletur, similiter perpetuo statuimus et ordinamus.

§ 9. Ac insuper quomodocumque relicta congregationi praedictae, et non aliter expresso et declarato loco, ex nunc prout extunc et e contra, ecclesiae S. Maioli, ita quod liceat pro tempore existenti praeposito, per se vel alium seu alios, dictorum relictorum fructus et emolumenta in sibi benevisos et necessarios usus et utilitatem ecclesiae S. Maioli et congregationis praedictae libere et licite convertere, dioecesani loci vel cuiusvis alterius licentia desuper minime requisita, auctoritate et tenore praemissis, etiam perpetuo, applicamus et appropriamus.

§ 10. Decernentes praesentes litteras de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis aliove vitio seu intentionis nostrae defectu notari, argui et impugnari ac revocari, limitari, moderari, suspendi, aut illis derogari, et sub quibusvis similium gratiarum revocatione, derogatione, limitatione, moderatione, suspensione aut aliis contrariis dispositionibus comprehendi non

posse; et quoties illae emanabant, toties in pristinum et validissimum statum restitutas, ac de novo concessas et perpetuo validas et efficaces esse ac fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri.

§ 11. Ac ita per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, sublata eis ac eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari ac definiri debere; ac ex nunc irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 12. Quocirca venerabilibus fratribus Amerinensi et Papiensi ac Cremonensi episcopis per praesentes mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, congregationi et futuro praeposito huiusmodi ac illius singulis personis in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra congregationem illiusque praepositum et singulas personas concessionem, indulto, statuto, ordinatione, applicatione, approbatione et decreto huiusmodi pacifice frui et gaudere. Non permittentibus eos desuper per quoscumque, contra praesentium tenorem, quomodolibet molestari. Contradictores quoslibet et rebelles ac praemissis non parentes, per censuras et poenas ecclesiasticas aliaque iuris remedia, appellatione postposita, compescendo; necnon, legitimis super his habendis servatis processibus, illos censuras et poenas ipsas incurrisse declarando; necnon eas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 13. Non obstantibus praemissis ac recolendae memoriae Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, de una, et concilii generalis de duabus diaetis, dummodo quis vigore praesentium ultra tres diaetas ad iudicium non evocetur, et aliis quibus-

Clausulam sublativam addit;

Executores quo deputat;

Contraria omnia tollit.

Orphanos etiam bonis artibus erudire, curamque seminariorum clericorum gerere studuit; ideoque non est dubium quod perpetuo duratura est.

Verum tamen ex causa hic expressa, eam melius stabiliri exoptatur.

Hic modo Pontifex normam emittit.

Bonaque etiam stabilia recipiendi et in communi possidendi facultatem elargitur;

Congregationi nomen ponit;

Legata quoque simpliciter relicta, ecclesiae S. Maioli applicari posse decernit;

Clausulas huius constitutionis praeservativas apponit;

vis constitutionibus et ordinationibus apostolicis; necnon ipsius congregationis ac quorumvis monasteriorum et Ordinum, etiam iuramento et confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis eorumque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis; aliisque efficacioribus, efficacissimis, reiteratis et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie et alias quomodolibet iteratis vicibus concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiam si alias, pro illorum sufficienti derogatione, de illis illorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, vel aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XI decembris millesimo quingentesimo sexagesimo octavo, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 6 dec. 1868, pontif. anno III.

CXX.

Comminatio poenarum contra scriptores ac sollicitatores aliosque officiales sacrae Poenitentiariae et Contradictarum, qui in dispensationibus matrimonialibus veritatem non exprimunt, vel falsitatem inducunt 1.

Pius Papa V, motu proprio, etc.

§1. Cum, sicut accepimus, nonnulli, suae Ex Regest. in Archiv. Vat.

conscientiae prodigi ac propriae salutis immemores, ut facilius a nobis et Sede Apostolica dispensationes matrimoniales et alias gratias et concessionem obtineant, gradus consanguinitatis vel affinitatis aut cognationis spiritualis, ac scientiam illorum aliter quam eis a principio ab ipsis partibus significatum vel narratum fuerit, exponunt, et si matrimonia huiusmodi adhuc contracta non fuerint, pro contractis narrant, ac alias diversimode veram facti speciem, tam in ipsis dispensationibus matrimonialibus, quam pro aliis quibuscumque gratiis et concessionibus obtinendis, immutent; et propterea, cum non solum in impetrationibus huiusmodi falsitas naretur, verum etiam in partibus plerumque, pro verificatione gratiarum huiusmodi, veritas immutetur et falsitas committatur.

§ 2. Nos igitur, huiusmodi abusibus et erroribus obviare cupientes, motu proprio, etc., omnes et singulos procuratores, tam officii sacrae Poenitentiariae seu Contradictarum, quam alios quoscumque sollicitatores et scriptores, quos copistas vocant, qui veritatem facti a narratione, quam ab ipsis partibus habuerunt, quoad substantialia et qualitates necessario exprimendas diversam faciunt, seu quoquo modo invertunt aut immutant, depravant, et per subreptionem et obreptionem gratias a nobis extorquent, poenam falsi incurrere et ea puniri omnino debere decernimus et declaramus.

§ 3. Mandantes propterea almae Urbis gubernatori, Camerae Apostolicae auditori et vicario, quatenus in praemissis reos et culpabiles repertos poena falsi, ut praemittitur, puniant, cum potestate citandi, etiam per edictum, constituto summarie de non tuto accessu, aliaque dicendi et faciendi in praemissis necessaria seu quomodolibet opportuna.

§ 4. Non obstantibus praemissis constitutionibus et ordinationibus apostolicis,

Causa constitutionis.

Poenae falsi reos praecipit puniri;

Executores deputati;

Derogat obstantibus.

ceterisque contrariis nequaquam obstantibus; irritum quoque et inane etc., dicitur etc. iudicari et diffiniri debere, sublata etc., decernimus.

Praesentium solam signaturam sufficere praecipit;

§ 5. Et quod praesentis motus proprii, et absque data et registratura, sola signatura sufficiat et ubique fidem faciat, in iudicio et extra, regula contraria non obstante.

Barumdem transumptis illdem addit;

§ 6. Eiusque transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur quae praesentibus adhibetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Publicatio.

§ 7. Quodque Camerae et Cancellariae Apostolicae ac Audientiae causarum Palatii Apostolici valvis, et in acie Campi Florae, dimissis inibi copiis affixis, omnes ita afficiant et arcent, ac si illis personaliter intimatae fuissent.

Placet. Motu proprio, M.

CXXI.

Facultas collegio fabricae S. Petri examinandi quoscumque contractus de praeterito initos super bonis ecclesiarum, applicata sibi tertia parte huiusmodi bonorum 1.

Pius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Praemium.

Et si de singulis pastoralis officii cura nos admonet esse sollicitos, fabricam tamen Sancti Petri, quam speciali quadam cura nobis cognoscimus esse commissam, specialis intentionis favore prosequimur, eamque gratiis attollimus opportunis.

Multi bona ecclesiarum sub diversis coloribus detinebant.

§ 1. Accepimus sane nuper quod diversae personae, tam ecclesiasticae quam saeculares, quamplura bona, possessiones et terras ad ecclesias, etiam metropolitanas, monasteria, beneficia, domos et alia

† Ex edit. typis Bladi.

regularia ac alia pia loca nec non hospitalia pertinentia et spectantia, praetextu diversarum alienationum eis, contra tenorem litterarum felicis recordationis Simachi et Pauli II ac aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, aut sine Apostolicae Sedis licentia, seu illarum forma non servata, aut alias, in evidens damnum et praeiudicium ecclesiarum, monasteriorum, beneficiorum et piorum locorum huiusmodi, factarum, occupaverunt et detinuerunt, ac de praesenti occupant et detinent.

Quare Pius collegio fabricae S. Petri omnimodam concedit facultatem quoscumque contractus cognoscendi, et ecclesias in sua iura restituendi etc., applicata sibi tertia parte huiusmodi bonorum;

§ 2. Nos, praemissa conniventibus oculis pertransire nequeunt, utpote quae in divinae Maiestatis offensam ac ecclesiarum et ordinis clericalis detrimentum tendant, utque fabricae praefatae maximis necessitatibus succurramus, dilectos filios collegium et deputatos fabricae praefatae eorumque pro tempore auditores et ministros ac eorum singulos, a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa, latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, motu proprio, non ad ipsorum deputatorum et collegii a auditorum et ministrorum praefatorum vel alicuius eorum aut pro eis nobis super hoc oblatae petitionis instantiam sed ex certa scientia ac de mera nostra liberalitate et apostolicae potestatis plenitudine, eisdem collegio et deputatis eorumque pro tempore auditoribus et ministris praefatis, ut omnes et singulas alienationes, in emphyteusim seu censum perpetuum aut tertiam vel aliam generationem seu hominis vitam aut aliud tempus ultra triennium locationes vel concessionem seu permutationes aut occupationes de quibusvis terris, possessionibus aut aliis bo-

nis immobilibus, seu rebus et iuribus, tam spiritualibus quam temporalibus, ecclesiarum, monasteriorum, domorum, beneficiorum, hospitalium et aliorum piorum locorum quorumlibet, sine Sedis Apostolicae licentia, aut illius forma non servata, in damnum ecclesiarum, seu solemnitatibus a iure requisitis, aut constitutionibus ipsorum monasteriorum seu domorum minime servatis, aut alias nulliter hactenus factas, revidere, et constito sibi, quantum sufficere videbitur, de praemissis, illas et contractus super inde, sub quibusvis formis et verborum expressionibus, habitos et celebratos, etiam si iuramento vallati existant, eorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum praesentibus insererentur, pro expressis habentes, auctoritate apostolica, ad solius praefatae fabricae procuratoris instantiam, etiam parte invita et contradicente, facta sibi prius intimatione per tres menses, tenore praesentium, rescindere, irritare, cassare et annullare; ipsosque detentores et occupatores ad terras, possessiones et bona, res et iura praefata, ut praefertur detenta et occupata, relaxandum, et de fructibus tam hactenus perceptis et qui percipi potuerunt, quam in posterum percipiendis realiter satisfaciendum cogere et compellere, bonorumque et fructuum recuperandorum huiusmodi tertiam partem ipsi fabricae, reliquis duabus partibus ecclesiis, monasteriis, beneficiis, domibus, hospitalibus et piis locis, ad quae bona ipsa spectabunt, cum effectu consignatis, vendicare et applicare possint et valeant, facultatem et auctoritatem concedimus et impartimur.

Quam alienare et vendere possit.

§ 3. Ita ut eisdem collegio, deputatis eorumque auditoribus et ministris liceat dictae tertiae partis huiusmodi bonorum, praefatae fabricae, ut praemittitur, applicatorum, corporalem possessionem propria auctoritate libere apprehendere,

illamque in dictae fabricae usus et utilitatem, absque alia Sedis Apostolicae et superiorum ecclesiarum, monasteriorum, domorum, beneficiorum, hospitalium et aliorum piorum locorum, ad quae bona ipsa et fructus spectabunt, licentia, alienare, vendere et convertere, dioecesani loci vel cuiusvis alterius licentia desuper minime requisita.

§ 4. Decernentes praesentes litteras nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis aut intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari, impugnari aut invalidari, etiam ex eo capite quod interesse habentes vocati non fuerint, aut ad iuris terminos reduci, minusque in controversiam vocari posse, sed semper validas et efficaces existere, suosque plenarios effectus sortiri, minusque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus et derogationibus comprehendi ulatenus posse, sed ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum statum restitutas esse et censer. Sicque per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi facultate, iudicari debere; irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 5. Non obstantibus praemissis ac quibusvis apostolicis nec non, in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, ac quibusvis, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quibusvis personis, in genere vel in specie, quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiam si de illis

Præsentium litterarum firmitas.

Contraria omnia tollit.

eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio habenda, seu aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 6. Volumus autem quod praesentium transumptis, etiam impressis, manu secretarii et sigillo collegii dictae fabricae subscriptis et munitis, eadem prorsus, in iudicio et extra, fides adhibeatur quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Transumptorum fides.

Clausulae.

§ 7. Nulli ergo omnino hominum etc. Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo nono, kalendis ianuarii, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 1 ianuarii 1569, pontif. anno IV.

CXXII.

Abolitio nonnullarum litterarum in Hispaniis publicatarum super concessione nonnullarum facultatum et indulgentiarum, cum prohibitione similes litteras vel indulgentias imposterum publicandi 1.

Pius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Procurium.

Quam plenum sit periculis noxia populis ingerere, nimium, pro dolor, his temporibus afflicta religio testatur; quod malum cum in ceteris ministris tum praecipue in ecclesiarum praelatis animadvertendum est, quod ab his temere profecta longe maxima in ecclesiam Dei conferant detrimenta.

§ 1. Rem profecto indignam audivimus, quod quidam ecclesiarum Hispaniae praes-

1 Ex Regest. in Archiv. Vatic.

sules, et etiam quondam Gomentius Telezgiron, temporarius, quod magis detestandum est, et simplex administrator ecclesiae Toletanae, gratia gratis accepta pietatis specie abutentes, et facultates a sacris canonibus sibi concessas excedentes, litteras suas in eorum civitatibus et dioecibus publicare praesumpserunt, quibus, inter cetera pericula, deprehenditur quod cuicumque illas accipienti, certa soluta pecunia, licitum sit quem voluerit sibi sumere sacerdotem, qui, confessione audita, ipsum absolvere valeat non iis tantum casibus in quibus simplex sacerdos absolvere potest, sed etiam in iis quae solis episcopis reservata reperiuntur, aliquo praeterea casu admixto, qui ad examen huius sanctae Sedis esset omnino referendus.

§ 2. Ad haec ipsi, in dispensandis coelestis gratiae donis nimium prodigi, iis sic litteras praedictas accipientibus indulgentias et poenitentiarum iniunctarum remissiones, nulla cum re temporali conferendas, profusius passim et indiscrete largiuntur, quibus et aliis licentiis praedictis non pauci fluctuantes et infirmi, veniae facilitate inducti, ad peccandum procliviores fiunt, quando tot et tantorum delictorum remissionem certo et vilissimo pretio acquirere possint; et indicem praeterea casuum ac indulgentiarum aedibus sacris appendi iusserunt, quibus emptores venari videntur, cum palam significetur solventibus suprascripta concedi.

§ 3. Itemque missae sacrificium et sepulturam tempore interdicti, ciborum prohibitorum usum, assumptionem duorum vel plurium ut compatrum ad sacrum baptisma, contra decretum concilii Tridentini, praeter eos qui synodalibus, ut dicunt, constitutionibus asciscuntur, a simoniae reatu absolutionem Sedi Apostolicae reservatam impendunt, repara-

Nonnulli praesules Hispaniarum, et quidam Tollegri: nonnullas facultates concesserunt suis subditis eligendi sibi confessarium, qui soluta per eos pecunia, eodem absolvetur a casibus ipsis episcopis reservatis.

Abusus inde nonnulli provelebant.

Aliis etiam magis effrenatas facultates concesserunt.

tionem ecclesiarum et pias causas praetoxentes, ut honesta praescriptione videantur cupiditatis vitium obduxisse.

§ 4. Cum igitur, inter cetera scandala, etiam simoniae pravitas non obscure redoleat, et praedictis sacri Tridentini concilii decretis et aliis sanctionibus canonicis, nostrae praeterea constitutioni de indulgentiis ad quaestum non emittendis adversetur, clavium auctoritas evilescat et poenitentialis satisfactio enervetur; nos, his malis celeri remedio occurrendum, eademque opera futuris praecavendum fore censentes, motu proprio et ex certa scientia et de apostolica potestatis plenitudine, supradicta omnia, quae in ipso archiepiscopatu Toletano et quibuscumque aliis civitatibus, dioecesibus et locis, tam Hispaniarum quam aliarum quarumcumque provinciarum et regionum hucusque, etiam praetextu confraternitatum erigendarum et quocumque alio, emanarunt, damnamus et execramur ac perpetuo abolemus, nullaque et irrita fuisse et esse nunciamus, mandantes litteras et indices

§ 5. Necnon scripturas et monumenta quaecumque publica et privata per ipsos locorum ordinarios et alios ecclesiarum rectores, ubicumque reperientur, dilacerari, confringi penitusque deleri; et ne talia de cetero a quoquam fiant, publicentur vel concedantur, districtius prohibemus.

§ 6. Quicumque, etiam si cardinalatus honore praefulgeant, secus egerint seu contulerint attentari, ab ingressu et perceptione fructuum suarum ecclesiarum tamdiu suspensi iaceant, donec, satisfactione praevia, illis per Sedem praedictam suspensio relaxetur; inferiores vero ab episcopis sententiam excommunicationis incurrant, a qua nisi in mortis articulo constituti, ab alio quam Romano Pontifice

absolutionis beneficium nequeant obtinere.

§ 7. Decernentes etiam irritum et inane quidquid secus per quoscumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 8. Volumus autem ut praesentium exempla, etiam impressa, notarii publici manu et praelati ecclesiastici sigillo ob-signata, eandem illam prorsus fidem, in iudicio et extra illud, ubique locorum faciant, quam ipsaemet praesentes facerent, si essent exhibitae vel ostensae.

§ 9. Nulli ergo omnino hominum liceat etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo nono, quarto nonas ianuarii, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 2 ianuarii 1569, pontif. anno IV.

CXXIII.

Reformatio contractuum de annuis censibus creandis, alienandis et redimendis; et declaratio quarumdam dubitationum desuper exortarum.

Pius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Cum onus apostolicae servitutis obeuntes, cognoverimus innumeros celebratos fuisse et in dies celebrari censuum contractus, qui nedum non continentur intra limites a nostris antecessoribus eisdem contractibus statutos, verumetiam, quod deterius est, contrariis omnino pactionibus, propterea ardentem avaritiae stimulum, legum etiam divinarum manifestum contemptum praeseferunt, non potuimus, animarum, prout tenemur, salutem consulentes, ac piarum mentium petitionibus etiam satisfaciennes, tam gravi morbo letiferoque veneno salutari antidoto non mederi.

§ 1. Hac igitur nostra constitutione statuimus censum seu annum redditum creati constitui nullo modo posse, nisi in re immobili aut quae pro immobili habeatur, de sui natura fructifera, et quae nominatim certis finibus designata sit.

§ 2. Rursum, nisi vere in pecunia numerata, praesentibus testibus ac notario, et in actu celebrationis instrumenti, non autem prius, recepto integro iustoque pretio.

§ 3. Solutiones, quas vulgo anticipatas appellant, fieri aut in pactum deduci prohibemus.

§ 4. Conventiones directe aut indirecte obligantes ad casus fortuitos eum, qui alias ex natura contractus non tenetur, nullo modo valere volumus.

§ 5. Quemadmodum nec pactum auferens aut restringens facultatem alienandi rem censui suppositam, quia volumus rem ipsam, semper et libere ac sine solutione laudemii seu quinquagesimae aut alterius quantitatis vel rei, tam inter vivos quam in ultima voluntate, alienari.

§ 6. Ubi autem vendenda sit, volumus dominum census aliis omnibus praeferrere, eique denunciari condiciones quibus vendenda sit, et per mensem expectari.

§ 7. Pacta continentia morosum census debitorem teneri ad interesse lucris cessantis, vel ad cambium seu certas expensas aut certa salaria aut ad salaria seu expensas medio iuramento creditoris liquidandas, aut rem censui subiectam sive aliquam eius partem amittere, aut aliud ius ex eodem contractu sive aliunde acquisitum perdere, aut in aliquam poenam cadere, ex toto irrita sint et nulla.

§ 8. Immo, et censum augeri et novum creati super eadem vel alia re, in favorem eiusdem aut personae per eum suppositae, pro censibus temporis vel praeteriti vel futuri, omnino prohibemus.

§ 9. Sicuti etiam annullamus pacta con-

continentia solutiones onerum ad eum spectare, ad quem alias de iure et ex natura contractus non spectarent.

§ 10. Postremo, census omnes in futurum creandos, non solum re in totum vel pro parte perempta, aut infructuosa in totum vel pro parte effecta, volumus ad ratam perire, sed etiam posse pro eodem pretio extingui. Non obstante longissimi etiam temporis ac immemorabili, immo centum et plurium annorum, praescriptione. Non obstantibus aliquibus pactis directe aut indirecte talem facultatem auferentibus, quibuscumque verbis aut clausulis concepta sint.

§ 11. Cum vero traditione pretii redditus extinguendus erit, volumus per bimestre ante id denunciari ei cui pretium dandum erit, et post denunciam, intra annum tamen, etiam ab initio, pretium repeti posse; et ubi pretium, nec volens intra bimestre solvat, nec ab invito intra annum exigatur, volumus nihilominus quandocumque redditum extingui posse, praevia tamen semper denuncia de qua supra, et non obstantibus his de quibus supra. Idque observari mandamus etiam quod pluries ac pluries denunciatum fuisset, nec umquam effectus secutus fuisset.

§ 12. Pacta etiam continentia pretium census, extra casum praedictum, ab invito, aut ob poenam aut ob aliam causam, repeti posse, omnino prohibemus.

§ 13. Contractusque sub alia forma posthac celebrandos foeneratitios iudicamus. Et ita, illis propterea non obstantibus, quicquid vel expresse vel tacite contra haec nostra mandata dari, remitti aut dimitti contingat, a fisco volumus posse vendicari.

§ 14. Hanc autem salutiferam sanctionem nedum in censu noviter creando, verum etiam in creato quocumque tempore alienando, modo post publicationem

Itaque et conditiones irritat;

Es quo in posterum concedi prohibet;

Contra inobedientes poenas praescribit;

Si quid eorum auctoritate invalidat;

Transumptis credi iubet.

Clausulas

Oneraque contra naturam contractus,

Et pacta auferentia facultatem alienandi.

In re vendenda praefertur dominus census.

Pacta contra morosos, quae licita, et quae non.

Causae huius reformationis.

Census creandus est supra certa re immobili, fructifera.

Et eum pecunia numerata.

Solutiones anticipatas prohibentur.

Oneraque contra naturam contractus,

Et pacta auferentia facultatem alienandi.

In re vendenda praefertur dominus census.

Pacta contra morosos, quae licita, et quae non.

Censum augeri vel creati non potest de fructibus.

Onera extra-ne prohibentur.

Census perit pro rata rei censitae peremptae.

Redimi quando possit.

Repeti ab invito non licet.

Contractus aliter initi foeneratitios iudicantur, et poena fisco auferuntur.

Haec bulla quos census excipiat.

constitutionis creatus sit, perpetuo et in omnibus servari volumus.

Pretium constitutum non immutandum.

§ 15. Declarantes pretium semel censui constitutum, nunquam posse, ob temporum aut contrahentium qualitatem seu aliud accidens, nec quoad ultimo contrahentes, minui vel augeri.

Hortatio ut census noster facti subleventur censu religiosorum.

§ 16. Et licet legem ipsam ad contractus iam celebratos non extendamus, illos tamen omnes, in quos sub alia forma pervenerunt census, hortamur in Domino ut singulos contractus censuræ bonorum religiosorum subiiciant, et animarum saluti consulant.

Derogatio contrariorum.

§ 17. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, statutis et consuetudinibus, nec non privilegiis et litteris, etiam per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros ac etiam nos, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis, necnon irritantibus decretis, ex quavis causa, etiam per modum legis universalis aut alias quomodolibet, editis, sive in favorem universitatum, communitatum, collegiorum, congregationum, civitatum et locorum concessis, approbatis et innovatis; quibus omnibus et singulis, illorum tenores præsentibus pro expressis habentes, quatenus directe vel indirecte præsentis nostræ constitutioni, in toto vel in parte, contrariantur, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Lexio publicandi et describendi.

§ 18. Volumus autem quod præsentis in Cancellaria et acie Campi Floræ publicentur, et inter constitutiones extravagantes perpetuo valituras conscribantur.

Files transumptorum.

§ 19. Et quia difficile foret præsentis ad singula quæque loca deferri, volumus et etiam declaramus quod earum transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, ac sigillo alicuius prælati munitis, eadem prorsus fides

ubique adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Sanctio poenalis.

§ 20. Nulli ergo omnino hominum liceat hæc paginam nostræ prohibitionis, annulationis, statuti, mandati, hortationis, derogationis, declarationis et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimo nono, quartodecimo kalendas februarii, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 19 ianuarii 1569, pontif. anno IV.

Sequuntur declarationes dubitationum desuper exortarum.

Pius Papa V, ad futuram rei memoriam.

Proœmium.

Etsi Apostolica Sedes, magna adhibita industria, operam dat omnia perspicue promulgare, vix tamen est ut umquam satisciat usquequaque cavere quin scrupulosæ quorundam mentes novos illis sensus inducant, quorum perplexitate multi in dubium evocantur.

Relatio præcedentis constitutionis.

§ 1. Pridem enim per constitutionem nostram de censuum creatione, inter alia, voluimus census omnes in futurum creandos, non solum re in totum vel pro parte perempta, aut infructuosa in totum¹ effecta, ad ratam perire, sed etiam pro eodem pretio extingui posse. Ac pacta continentia morosum census debitorem ad interesse lucri cessantis vel ad cambium seu salaria et expensas medio creditoris iuramento liquidandas teneri, aut rem censui subiectam sive aliquam eius partem amittere, aut aliud ius, sive ex eodem contractu sive aliunde acquisitum perdere, aut in aliquam poenam cadere, ex toto nulla atque irrita esse. Censum autem seu

¹ Adde vel pro parte, ut supra § 10 (R. T.).

annuum redditum, non nisi in re immobili, aut quæ pro immobili habetur, ex sui natura fructifera, atque nominatim certis finibus designata sit; sed nec censum ipsum, nisi vere in pecunia numerata, præsentibus notario et testibus in actu celebrationis instrumenti, non autem prius, recepto integro iustoque pretio, creari constituive nullo modo posse.

Primum dubium desuper exortum circa infructuositatem.

§ 2. Deinde per dilectum filium Octavium Spinolam, regni Siciliae magistrum portulanum, hac de causa ad nos destinatum, accepimus in dicto regno Siciliae scrupulum exoriri, an rerum prædictarum infructuositas etiam annalis aut alias temporalis intelligatur.

Secundum dubium circa cautelas.

§ 3. Et an per nullitatem pactorum et aliorum prædictorum, etiam ius recuperandi sive repetendi impensas, quas litigando contra morosos prædictos, aut exutores ad eorum loca transmittendo, aut alias ex iudicum mandato subire oportet, auferatur.

Tertium dubium circa cautelas.

§ 4. Præterea, an tam pro ipsis expensis quam etiam pro censu recuperando contra tertium possessorem procedi; et etiam fideiussores dari; aliave bona, pro prædii censu gravati evictione et ipsius census solutione, hypothecari; denique, an census huiusmodi super pluribus rebus inter se divisim constitui possint.

Quartum dubium circa census dotiales.

§ 5. Postremo, an id quod de pecunia numerata dicitur, prohibeat quominus in dotium assignatione census creari possit.

Solutio primi dubii.

§ 6. Nos, hæc discrimina, quantum in nobis est, tollere cupientes, tenore præsentium declaramus rem infructuosam, quæ tota vel ex parte infructuosa perpetuo redditur, non autem ex qua fructus uno, duobus pluribusve annis, sive tempestate sive alio casu, non perveniunt, salva alias iuris communis dispositione, intelligi debere.

§ 7. Præterea, exactionem illarum expensarum prohiberi, quæ ex pacto vel con-

ventionem tantum inter contrahentes inita et instrumento census specialiter appositæ refici promittuntur, non autem eæ, quæ ex dicti iuris dispositione repetendæ veniunt, et mandato iudicis adiudicantur.

Solutio secundæ dubii.

§ 8. Ceterum, fideiussores dari, aliave bona hypothecari pro prædii censu gravati evictione; aut si prædium in alium devenerit, aut aliquis tertius fideiussor intercesserit, tertium possessorem vel eius bona obligari minime prohibemus. Hæc autem omnia, pro evictione dumtaxat, non autem solutione poenæ, adiudicari posse intelligimus.

Solutio tertii dubii.

§ 9. Postremo, in dotium assignandam casu, censuum creationem et constitutionem prædictam, respectu actualis numerationis coram notario et testibus faciendæ, locum non habere. Sed in hoc casu census ipsos, etiam pecunia ad manum non habita, creari posse declaramus.

Solutio quartæ dubii.

§ 10. Denique, ut periculis quæ ex transportatione pecuniarum frequenter in dicto regno eveniunt, occurratur, permitimus ut si in creatione census pecuniam ad manum commode haberi nequierit, illius loco, emptor apocham sive cedulam bancariam idoneam integri pretii venditori, in ipso emptionis actu, debeat exhibere.

Propositio et resolutio alterius dubii circa pecuniam præcedentem et cedulam bancariam.

§ 11. Constitutione nostra prædicta, tam in casu dotium quam ceteris omnibus in ea contentis, in suo robore permanentibus.

Præservatio præcedentium constitutionum in reliquis.

§ 12. Volumus autem ut præsentium exempla, etiam impressa, notarii publici manu et prælati ecclesiastici eiusve curiæ sigillo obsignata, eandem illam prorsus, tam in iudicio quam extra illud, fidem faciant, quam ipsaemet præsentis facerent, si essent exhibitæ vel ostensæ.

Transumptorum Ados.

Datum Romæ apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die x iunii MDLXX, pontificatus nostri anno V.

CXXIV.

Iudaeorum expulsio ab omnibus locis domini S. R. E. eiusque subditorum, praeterquam ab urbe Roma et civitate Anconae 1.

Pius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Causae huius
constitutionis.

Hebraeorum gens sola quondam a Domino electa, quae divinis eloquiis infusa, coelestium mysteriorum particeps esset, quantum ceteris omnibus gratia et dignitate excelluit, tantum postea, incredulitatis suae merito, contempta et neglecta, in praecipuum meruit deturbari, quod, adveniente temporis plenitudine, perfida et ingrata suum Redemptorem indigna morte peremptum impie reprobarit. Amisso namque sacerdotio, legis auctoritate adempta, propriis disiecta sedibus, quas, tamquam lac et mel fluentes, clementissimus et benignissimus Deus iam inde a prima ipsius gentis origine illi praeparaverat, terrarum orbem tot iam saeculis pererrans, invisus, probris contumeliisque omnibus obiecta, foedas et infames quasque artes, quibus famem tolerare possit, haud secus quam vilissima mancipia, cogitur atrectare. Sed christiana pietas, hunc ineluctabilem casum in primis commiserans, illam humanius satis apud se passa est diversari, ut scilicet, crebro illius intuitu, Passionis Dominicae memoria fidelium oculis frequentius obversetur, simulque ea exemplis, doctrina, monitis ad conversionem et salutem, quae reliquiis Israel, prophetae oraculo, futura est, amplius invitetur; a qua, si, christianorum sedibus explosa, ad eas gentes quae Christum non norunt diverteret, magis magisque aliena reddetur. Verumtamen illorum impietas, pessimis omnibus artibus

1 De materia Iudaeorum vide Pauli IV constitutionem IV, *Cum nimis*, tom. VI, pag. 498.

instructa, usque eo processit ut iam, pro communi nostrorum salute, expediat tanti morbi vim celeri remedio prohibere. Nam, ut tam multa usurarum genera omittamus, quibus hebraei egentium christianorum substantiam usquequaque exinaniverunt, perspicuum satis putamus eos furum et latronum receptores atque participes, qui quasque res ab iis subreptas et interversas, non modo profanas sed etiam divino cultui servientes, ne internoscantur, aut ad tempus suppressere aut alio transferre aut omnino transformare conantur; plerique etiam, specie tractandae rei proprio exercitio convenientis, honestarum mulierum domos ambientes, multas turpissimis lenociniis praecipitant; quodque omnium perniciosissimum est, sortilegiis, incantationibus magicisque superstitionibus et maleficiis dediti, quamplurimos incautos atque infirmos Satanae praestigiis inducunt, qui credant eventura praenunciari, furta, thesauros, res abditas revelari, multaque praeterea cognosci posse, quorum ne investigandi quidem facultas ulli omnino mortalium est permissa. Postremo cognitum satis et exploratum habemus, quam indigne Christi nomen haec perversa progenies ferat, quam infesta omnibus sit, qui hoc nomine censentur, quibus denique dolis illorum vitae insidietur. His aliisque gravissimis rebus adducti, et augescentium quotidie ad civitatem nostrarum perniciem scelerum gravitate permoti, cogitantes praeterea supradictam gentem, praeter mediocres ex Oriente commeatus, nulli reipublicae nostrae usui esse; nostris vero populis, qui praesertim a nobis aliquanto remotiores sunt, conducibilis fore illius nomen, flagitia, miseria aliunde ad se relatas audire, quam ullo charitatis stimulo eam in suo deinceps sinu ut antehac confovere.

§ 1. Auctoritate praesentium, praecipimus

Iudaei omnes
discedant de locis
domini S. R. E., Roma et
Ancona exceptis,
infra tres menses a die
publicationis.

mus ut omnes et singuli utriusque sexus hebraei, in omni ditione nostra temporali et sub ea consistentium civitatum, terrarum et locorum, domicellorum, baronum aliorumque dominorum temporalium, etiam merum et mixtum imperium ac vitae necisque potestatem et quamcumque aliam iurisdictionem atque exemptionem habentium, de ipsis omnino finibus, intra trium mensium spatium postquam praesentes litterae hic fuerint publicatae, omnino excedant.

Inobedientium
poenae.

§ 2. Quibus praeteritis, quicumque sive incolae sive peregrini sive praesentes sive futuri, in quacumque dictae ditionis civitate, terra vel loco, etiam domicellorum, baronum, dominorum et aliorum exemptorum praedictorum, quandocumque inventi fuerint, rebus omnibus spoliuntur et fisci iuribus applicentur, mancipia Romanae Ecclesiae fiant, et in perpetuam servitutem asserantur, dictaque Ecclesia illud idem ius in eos, quod ceteri domini in servos et mancipia, sibi debeat vindicare. Urbe Roma et Ancona dumtaxat exceptis, ubi eos solos hebraeos, qui nunc eas habitant, ad praedictam memoriam amplius excitandam proseguendasque cum orientalibus negotiationes mutuosque commeatus cum eisdem, permittimus tolerandos; cum eo tamen, ut nostras et praedecessorum nostrorum aliasque canonicas de eis constitutiones studeant observare; sin minus, in poenas omnes quae dictis constitutionibus continentur, quasque in hoc innovamus, eo ipso incidant. Futurum enim speramus, eos, qui praesertim nostro et huius Sedis conspectui proximi sunt, noxae metu a maleficiis temperatos, et interdum aliquos, uti antehac nostro quoque hortatu satis multis contigit, lumen veritatis cum gaudio agnituros. Sed neutri ad alteros, nec in alium dictae ditionis locum ullo tempore demigrent nec proficiscantur,

neque quempiam ex proscriptis ad se recipiant, si servitutis iugum et supplicia voluerint evitare. Iubemus igitur omnium provinciarum, civitatum et locorum dictae ditionis legatos, gubernatores, praesidentes, praetores et magistratus, ac etiam locorum ordinarios, necnon domicellos, barones, dominos et exemptos supradictos, ac quoscumque alios ad quos id pertinet, ut quisque pro se, nulla alia a nobis expectata iussione aut mentis declaratione, omnia praedicta quamprimum exequantur; et caveant diligenter ulli posthac hebraei ad ipsas provincias, civitates et loca, etiam domicellorum, baronum et aliorum praedictorum, ex quacumque causa, amplius accedant. Quicumque vero, etiam de iis qui Romae et Anconae nunc sunt, excursu trimestri proximo, inventi in quacumque dictae ditionis parte, etiam quae domini temporaliter eorundem domicellorum, baronum, dominorum et exemptorum sit, statim Ecclesiae praedictae mancipati in servitutem perpetuam coniciantur; quorum etiam cervicibus graviores poenas impendere significamus, ut ceteri eorum exemplo discant quanti fuerit hanc nostram prohibitionem temere neglexisse.

§ 3. Non obstantibus praedictis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, legibus communibus et municipalibus provinciarum, civitatum et locorum praedictorum; necnon Camerae Apostolicae, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; et conventionibus cum hebraeorum praedictorum universitate, etiam sub fide publica, pactis; privilegiis quoque, indultis, exemptionibus et litteris apostolicis, illis omnibus ac etiam praedictis domicellis, baronibus et dominis, ipsorumque civitatibus, terris, locis et populis, per quoscumque Romanos Pon-

Barones et
gubernatores et
alii exequantur
hanc constitutionem.

Clausulae de-
rogatoriae.

tifices praedecessores nostros ac nos et Sedem praedictam, etiam motu proprio et ex certa scientia, deque apostolicae potestatis plenitudine, ac alias quomodocumque et sub quibuscumque tenoribus et formis, et ex quibusvis causis, etiam onerosis, ac cum restitutionibus, praeservationibus, derogatoriis derogatoriis aliisque fortioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, in genere et in specie quotiescumque concessis, confirmatis et saepius iteratis vicibus innovatis. Quae omnia et singula, etiam si de eis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, mentio seu quaevis alia expressio habenda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis habentes, quatenus praedicta impedire vel differre aut alias illis obesse possent, harum serie, de simili potestatis plenitudine, specialiter et expresse revocamus et abolemus, viribusque et effectu prorsus carere; ac quicquid secus per quoscumque, scienter vel ignoranter, attentari contigerit, irritum et inane decernimus, caeterisque contrariis quibuscumque.

exemplorum
ades. § 4. Volumus autem ut praesentium exempla, etiam impressa, edantur, eaque, notarii publici manu et cuiuscumque curiae ecclesiasticae aut praelati sigillo obsignata, eandem illam prorsus fidem ubique locorum faciant, quam ipsae praesentes facerent, si essent exhibitae vel ostensae.

Sanctio po-
nalla. § 5. Nulli ergo omnino hominum liceat etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo nono, quarto kalendas martii, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 26 februarii 1569, pontif. anno IV.

Quod, in singulis provinciis fratrum Minorum Ordinis S. Francisci de Observantia, duae saltem domus assignentur fratribus strictioris observantiae, a quibus, absque praelatorum licentia, nullatenus ad alia loca se transferre possint.

Pius Papa V, ad futuram rei memoriam.

Iniunctum nobis desuper apostolicae servitutis officium crebro nos admonet et inducit ut personis quibuslibet regularibus vigilantiae nostrae partes efficacius exhibentes, eas in institutorum suorum regularium candore salubriter manuteneamus.

§ 1. Accepimus sane nuper quod in Ordine S. Francisci de Observantia nonnulla sunt domus et loca, recollecta nuncupata, in quibus dicti Ordinis fratres arctiorem quam in ceteris vitam degunt: et propterea eidem Ordini commodum et opportunum esse censes ut in singulis dicti Ordinis provinciis duae domus et loca recollecta huiusmodi existant, auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo decernimus atque statuimus quod in qualibet provincia dicti Ordinis duae ad minus domus et loca recollecta esse debeant; et praefata monasteria recollecta nullatenus ab huiusmodi recollectione separari possint; et fratres in illis degentes, etiam si velint (nisi de ministerio generalis ipsius Ordinis vel provincialis et discretorum conventuum dictorum locorum recollectorum pro tempore existentium consilio), ad alia loca non recollecta transferri nequeant, nisi eisdem superioribus, ut aliter fiat, visum fuerit expedire.

§ 2. Decernentes praesentes litteras nullo umquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio aut intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari vel impugnari aut invalidari nullatenus posse, mi-

Exordium.

Iussio de qua
in rubrica.

nasque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus aut aliis contrariis dispositionibus comprehendi nullatenus posse, sicque ab omnibus censi.

Clausula sub-
lativa. § 3. Et ita per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate, iudicari debere; irritum quoque et inane quidquid secus super his, a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Executorum
deputatio. § 4. Et nihilominus, pro maiori praemissorum cautione, venerabili fratri episcopo Conchensi et dilectis filiis causarum Curiae Camerae Apostolicae generali auditori ac officiali Toletano per praesentes committimus et mandamus quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque solemniter publicantes, faciant illas ab omnibus, quos illae concernunt, inviolabiliter observari, non permittentes aliquid contra praemissa quomodolibet innovari. Contradictores quoscumque et rebelles per easdem poenas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo.

Clausulae de-
rogatoriae. § 5. Non obstantibus praemissis, quibusvis apostolicis nec non, in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus; ac quibusvis, etiam iuramento et confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Fides tran-
sumptorum. § 6. Ceterum, quia difficile foret praesentes litteras ad singula quaeque loca,

ubi expediens foret, deferre, volumus quod illarum transumptis etc.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die nona martii, millesimo quingentesimo sexagesimo nono, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 9 martii 1569, pontif. anno IV.

Stationum indulgentias per christifideles, tam in Liberiana Sanctae Mariae Maioris basilica, quam in ecclesia Sanctae Mariae in Dominica lucrari decernit.

Pius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Proemium. Salvatoris Domini nostri Iesu Christi, Qui, pro redemptione generis humani, de summo coelorum solio ad huius mundi infima descendere, et carnem nostram ex castissimo sanctissimoque utero gloriosissimae semperque virginis Dei Genitricis Mariae assumere dignatus est, vices, licet immeriti, gerentes in terris, basilicas et ecclesias in eiusdem Beatae Mariae Virginis advocatae nostrae honorem ac venerationem dedicatas, spiritualibusque gratiis et indulgentiis decoratas et praesertim insignes, quae nunquam satis venerari frequentarique possunt, non solum per amplius semper ornare, sed quae ab illis etiam translata esse reperiuntur, eis, favente Domino, restituere pie sancteque studemus; ut quo frequentius christifideles eas visitaverint, per devotionis sinceritatem, redemptionis suae fructum facilius consequi et ad sempiternae gloriae beatitudinem feliciter pervenire.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, alias felicis recordationis Leo Papa decimus, praedecessor noster, ecclesiam Sanctae Mariae in Dominica de Urbe, vulgariter

1 Ex Regest. in Archiv. Vat. 2 Addendum forte valeant (n. t.).

Leo X statum
indulgentias ad eccle-
siam Sanctae
Mariae in Domi-

nica a basilica
Libertina trans-
tulit.

ad Navicellam nuncupatam, celebriorem reddere volens, et ut eo libentius christifideles ad eam visitandam confluerent, quo maiora spiritualia munera exinde si adipisci posse cognoscerent, quascumque stationum indulgentias et peccatorum remissiones, quae qualibet secunda dominica cuiuslibet quadragesimae a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris christifidelibus basilicam S. Mariae Maioris de dicta Urbe visitantibus concessae erant, ad eandem ecclesiam S. Mariae in Dominica, apostolica auctoritate transtulerit, illasque ipsis christifidelibus ecclesiam S. Mariae in Dominica huiusmodi, in dicta secunda dominica quadragesimae, visitantibus, eadem auctoritate concesserit, prout in ipsius Leonis praedecessoris litteris desuper confectis.

Pius nriquo
ecclesiae sta-
tionum indul-
gentias conce-
dit;

§ 2. Nos, bonum et christifidelium animabus salutare esse, simulque ad divini cultus honorem plurimum tendere existimantes ne ipsa basilica S. Mariae Maioris, quae quidem divina revelatione, ut pia historia legitur, erecta fuit, et plurimis sanctorum reliquiis referta reperitur, suis solitis honoribus et visitationibus destituta remaneat; verum cupientes, pro pastoralis nostro officio, utramque et basilicam S. Mariae Maioris et ecclesiam Sanctae Mariae in Dominica huiusmodi, dicta secunda dominica quadragesimae, ab eisdem christifidelibus pariter visitari et devote frequentari, omnibus et singulis utriusque sexus christifidelibus, qui secunda dominica quadragesimae, singulis annis, perpetuis futuris temporibus, vel basilicam S. Mariae Maioris vel ecclesiam Sanctae Mariae in Dominica devote visitaverint, et pias ibi ad Deum preces effuderint, aliaque solita ad id requisita adimpleverint, praedictas et eademmet stationum indulgentias et peccatorum remissiones consequantur et consequi possint, dicta auctoritate apostolica et de apostolicae

potestatis plenitudine perpetuo concedimus, et ita tam basilicam S. Mariae Maioris, ut illae ipsae stationum indulgentiae in ecclesia S. Mariae in Dominica, secunda dominica quadragesimae, integrae perpetuo remaneant, plenarie restituimus.

§ 3. Non obstantibus ipsius Leonis praedecessoris translatione huiusmodi, ac quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo octavo, quarto idus martii, pontificatus nostri anno iv.

Dat. die 12 martii 1569, pontif. anno iv.

CXXVII.

Contra offendentes statum, res et personas sanctissimi officii Inquisitionis haereticae pravitatis, eorumque filios necnon complices et fautores ¹.

Pius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Si de protegendis ceteris omnibus ecclesiae ministris, quos in fidem et clientelam nostram a Domino recepimus, cura nobis quotidiana insidet, quanto maiore studio eam nos sollicitudinem capessere necesse est, ut qui in sacro inquisitionis haereticae pravitatis officio versantur, sub tutela inviolatae auctoritatis huius Sedis periculorum omnium expertes, quaeque munera ad exaltationem fidei catholicae exequantur.

§ 1. Cum itaque eius generis impiorum vis quotidie magis invalescat, qui omnibus malis artibus praedictum officium subvertere, ministrosque functionibus dis-

¹ Ad haec habes etiam Iulii III constitutionem xii, *Acta a diversis*, tom. vi, pag. 431.

Derogat con-
trariis.

Exordium.

Causa huius
constitutionis.

turbare moluntur, eo iam nos detrusit necessitas, ut nefariam et scelestam illorum audaciam acerbioris castigationis verberare reprimamus.

Offendentes
seu impedi-
tes personas In-
quisitionis, etc.

§ 2. Hac igitur generali constitutione, de fratrum nostrorum consilio, sancimus ut quicumque, sive privatus sive cuncta civitas, sive populus sive dominus, comes, marchio, dux vel potiore titulo illustris, quemvis ex inquisitoribus, advocatis, procuratoribus, notariis aliisque ministris praedicti officii vel episcoporum id munus in sua dioecesi aut provincia obeuntium, seu accusatorem, denunciatores aut testem in causa fidei quomodocumque productum vel evocatum occiderit, verberaverit, deiecerit seu perterrefecerit.

Bonaque di-
cipulantes,

§ 3. Quive ecclesias, aedes aliasve res, sive publicas sive privatas, officii aut ministrorum expugnaverit, invaserit, incenderit, expilaverit; aut libros, litteras, auctoritates, exemplaria, regestra, protocolla, exempla, scripturas aliave instrumenta, sive publica sive privata, ubicumque posita, combusserit, diripuerit seu interverterit; seu ex incendio aut direptione, etiam inermis, sive capiendi sive comburendi sive suppressendi causa fuerit, sive res aut personas servari defenditive prohibuerit.

Et carceres
frangentes, etc.
poenas hic de-
scriptas incur-
runt.

§ 4. Quive carcerem aut aliam custodiam, seu publicam seu privatam, effregerit, vinctum extraxerit seu emisit, capiendum prohibuerit, captumve eripuerit, receperit, occuluerit seu facultatem effugiendi dederit seu iusserit id fieri; qui coetum concursumve fecerit, sive, ut aliquid praedictorum fieret, homines accommodaverit, sive alias auxilium, consilium aut favorem, publice vel occulte, in quolibet praedictorum scienter praestiterit, licet nemo occisus, verberatus, nemo extractus, emissus vel ereptus, nihil expugnatum, nihil effractum, succensum direptumve, nullum denique damnum re ipsa sit secu-

Bull. Rom. Vol. VII.

94

tum; nihilominus is sit anathemate praesentis canonis auctoritate ligatus; idem quoque, laesae maiestatis reus, dominio, dignitate, honore, feudo ac quocumque alio beneficio temporali et perpetuo eo ipso privatus, saecularis iudicis arbitrio relinquatur, qui de eo illas ipsas poenas exigat quae damnatis primo capite dictae legis per constitutiones legitimas irrogantur, bonis rebusque omnibus fisci iuribus applicatis, uti etiam est de damnatis haereticis per sanctiones canonicas constitutum; eius filii, paterna infamia subiecti, omnis et cuiuscumque haereditatis, successionis, donationis et legati sive propinquorum sive extraneorum omnino sint expertes, eisdem praeterea portae nunquam pateant dignitatum.

§ 5. Nemo autem expurgationem habere, aut causam ullam proponere vel praetendere possit, qui tantum nefas in contemptum et odium huius officii admiserit, nisi contrarium per claras probationes docuerit se fecisse. Quod porro de praedictis eorumque filiis statuimus, illud idem de omnibus clericis et presbyteris saecularibus et quorumvis Ordinum, etiam exemptorum, regularibus, et quacumque, etiam episcopali et maiori, dignitate praeditis, ac etiam privilegio quomodocumque suffultis, decernimus exequendum: ita ut ipsi, beneficiis et officiis omnibus ecclesiasticis praesentium auctoritate privati, per iudicem ecclesiasticum, haereticorum more, degradentur demum potestati saeculari traditi, poenis praedictis, laicorum instar, subiciantur;

§ 6. Pontificum tamen causis nobis et successoribus nostris reservatis, ut, re quaesita et nobis renunciata, contra eos ad depositionem et alias poenas praedictas procedamus, uti criminis atrocitas videbitur postulare.

§ 7. Quicumque autem pro talibus veniam petere aut alias intercedere tenta-

Delinquentes
claras tantum
modo probatio-
nes in contra-
ria adducere
possunt.

Episcoporum
in eorum causis
Rom. Pontifici
reservantur.

Intercedentes verint, in eadem illas poenas, quae in haereticorum fautores a sacris constitutionibus inferuntur, ipso facto se noverint incidisse.

§ 8. Verum si quis, etiam huiusmodi criminum conscius vel affinis, sive religionis studio sive poenitentia ductus, rem adhuc incognitam retexerit, supplicio liberetur.

§ 9. Ceterum, eam omnium et quarumcumque absolutionum rationem a praedictis criminibus, necnon habilitationum et restitutionum, etiam ad famam et honores, ita deinceps habendam optamus, ut successores nostri nullas, nisi saltem semestri post cuiusque assumptionem ad huius dignitatis fastigium excursu, ac precibus apud supremum officium Inquisitionis hic institutum verificatis, concedant. Decernentes omnes et quascumque huiusmodi absolutiones, habilitationes et restitutiones, quae precibus sic non verificatis de caetero fient, nemini prorsus prodesse; sed nec praesentibus, nisi toto ipsarum tenore ad verbum inserto, et gratia ex certa Romani Pontificis scientia facta et propria manu subsignata, ulla in parte derogari nec derogatum censi debere; et si illis ex quacumque causa aliter derogari contigerit, derogationes huiusmodi nullius prorsus fore roboris et momenti.

§ 10. Iubemus igitur universos et singulos patriarchas, primates, archiepiscopos, episcopos et ceteros ecclesiarum praelatos per universum orbem constitutos, ut, per se vel alium seu alios, praesentes litteras aut earum exempla in suis quisque provinciis, civitatibus, dioecesis et locis solemniter publicare, et quantum in se est, firmiter observari procurent, contradictores quoscumque per censuras et poenas ecclesiasticas, appellatione postposita, compescendo, ipsasque censuras et poenas etiam iteratis

BULLARIUM ROMANUM
vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 11. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 12. Volumus autem ut praesentium exempla, etiam impressa, edantur, eaque, notarii publici manu etc.

§ 13. Ceterum, omnes orbis terrarum principes, quibus gladii saecularis potestas in malorum vindictam est permessa, per eam, quam se tueri promiserunt, fidem, obtestamur, ita suas quisque partes, sive in praestando ministris praedictis auxilio, sive in criminum post Ecclesiae sententiam animadversione, implere, ut eorum quoque praesidiis ministri ipsi tanti officii munus, pro Dei aeterni gloria et religionis incremento, feliciter exequantur, amplissimum a Domino praemium recepturi, quod fidei praedictae assertoribus in aeternae beatitudinis consortio praeparavit.

§ 14. Nulli ergo omnino hominum etc. Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo nono, kalendis aprilis, pontificatus nostri anno quarto.

† Ego Pius, catholicae Ecclesiae episcopus.

Sequuntur subscriptiones cardinalium et publicatio.

Dat. die 1 aprilis 1569, pontif. anno iv.

CXXVIII.

Reformatio Poenitentiariae Apostolicae et eius officialium 1.

Pius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

In omnibus rebus humanis nihil tam perfecte institui, nihil ullis legibus san-

Alia reformatio habetur in Pii IV constitutione LXV, *In sublimi*, pag. 193 huius tomi. De auctoritate vero summi poenitentiarum, vide Sixti IV constitutionem XXVIII, *Quoniam*, tom. V, pag. 292. Et de officialibus agitur in constitutione subseq.

ctionibusque tam diligenter muniri potest, quin id lubrica et praecipua malorumque omnium effectrix cupiditas novis quotidie artibus pervertere atque corrumpere molitur. Quocirca omnes ad huius praecelsae dignitatis fastigium evecti perpetua quadam necessitate coguntur nusquam oculos a commisso sibi grege avertere, sed continenter vigiles circumferre, ut quaecumque usus poscit, novis modo legibus ferendis, modo veteribus corrigendis vel ad usum revocandis, ea quae paullatim depravata sunt, in melius reformatur. Quod quidem nos iam inde ab ipso pontificatus nostri principio et liberaliter fecimus, et quantum in nobis est, illud idem statutum urgere et persequi, annuente Deo, conamur; neque quicquam nobis est vel praeclearius vel optabilius, quam ut collapsos a veteri disciplina mores ad pristinam suam integritatem denuo erectos, et in agro Domini a pravaram consuetudinum sentibus omnia diligenter perpurgata videamus.

§ 1. Sed ne, dum ea quae ad communem totius corporis salutem pertinent tantopere procurantur, quisquam nos accuset quod eam partem quae nobis proxima est negligamus, neque illius ulceribus necessarium salutis remedium applicemus, divino auxilio freti, curiae nostrae universae reformationem iamdudum oculis nostris obversantem aggredi decrevimus; pro qua, etsi antehac nonnulli praedecessores nostri multa sancte et salubriter ordinarunt; hominum tamen fragilitate, non ita multo post aut neglecta aut corrupta sunt, aliis atque aliis aliena suo sibi officio usurpantibus et dictae curiae expeditiones invicem confundentibus, quarum singulis sagax illa vetustas proprium et distinctum, pro cuiusque diversitate et materiae genere, officium tanto studio assignavit. Unde nos, operae pretium fore arbitrati illud in

primis conari, ut quod cuique officio congruit ad illud idem revocetur; demum sapienter providere et providenter statuere per quos viros quibusque modis curiae praedictae negotia, pro rerum, temporum et locorum qualitate deinceps dirigantur. At quia ceteris omnibus illa anteponeere necesse est, ex quibus pendere dignoscitur periculum animarum.

§ 2. Nos, huiusce reformationis exordium a Poenitentiariae nostrae officio capere instituimus, eiusque rei causa omnem auctoritatem ordinariam et delegatam, omniaque privilegia, facultates et indulta ideo duximus revocanda, ut, habita de ministrorum qualitate, numero, functionibus et officiis ratione explicita, novam futuris formam de integro praescribere valeamus, qua ipsum Poenitentiariae officium certis quibusdam facultatibus, quae aliis officiis magis conveniunt, exoneratum atque expeditum, dehinc ea quae animarum salutem praecipue concernunt, attentiore studio prosequatur.

§ 3. Primum igitur omnium de huiusmodi officio, ministris et functionibus rationem prodere volentes, de apostolicae potestatis plenitudine, omnia et singula loca seu officia referendariorum, correctorum et revisoris, nec non functiones et exercitia scriptorum, qui viginti septem, et procuratorum qui viginti quatuor sunt, quorumque procuratorum octo officia ad dispensationem pro tempore existentis maioris poenitentiarum pertinere noscuntur, in eodem Poenitentiarum officio perpetuo supprimimus et abolemus; eorumque scriptorum et procuratorum rationem aliorum habituri, illos omnes iam nunc ab ipso Poenitentiarum officio amovemus.

§ 4. Ac dictum officium dehinc maiore poenitentiarum, regente, datario, uno correctore, uno magistro in theologia, uno doctore in decretis, duobus procuratori-

Revelantes huiusmodi delicta, impunitas consequatur.

Forma servanda in absolutionibus huiusmodi criminum a Pontifice concedendis.

Deputatio executorum.

Derogatio contrariorum.

Fides transumptorum.

Obtestatio in principes.

Sanctio poenalis.

Papae subscr.

Proemium.

Revocatio facultatum Poenitentiarum.

Amotio quorundam officialium.

Deputatio aliorum officialium.

bus, duobus scriptoribus et uno sigillatore, quos pro futuris rebus et negotiis illius satis esse duximus, perpetuo constare volumus.

§ 5. Illorumque omnium officiorum in ipso Poenitentiariae officio constitutorum venditionem, aut quamvis aliam voluntariam, tacitam vel expressam ea dimittentium dispositionem expresse prohibemus; sed illa omnia probis et peritis, gratis omnino et sine aliqua dimittentium aut aliorum quorumcumque acceptione, concedantur; quod si secus factum fuerit, quaecumque concessionem de illis pro tempore factae nullius sint roboris vel momenti.

§ 6. Praeterea statuimus et ordinamus ut deinceps in perpetuum maior poenitentiarius officium suum per se ipsum exerceat; quare sit presbyter, magister in theologia seu decretorum doctor; et si, causa legitima a Romano Pontifice admissa, absens seu impeditus fuerit, unum alium ex sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, praedictis qualitatibus insignitum, sibi propoenitentiarium subroget, qui interim hoc munus etiam per se ipsum prosequatur, litterasque non poenitentiarii delegantis, sed suo proprio nomine expediat.

§ 7. Similiter regens, datarius, magister in theologia et decretorum doctor, viri eximia doctrina praestantes casuumque conscientiae periti.

§ 8. Item corrector in decretis, stylo ceterisque Poenitentiariae rebus diligenter versatus et instructus.

§ 9. Ac etiam sigillator probatae vitae, et, uti id munus postulat, omnium officii expeditionum peritus. Qui omnes, maioris poenitentiarii cura et sollicitudine delecti, et a Romano Pontifice confirmati, ad suum quisque officium admittantur.

§ 10. Procuratores quoque et scriptores praedicti, vita moribusque integris ornati, ad suum quisque officium exer-

cendum idonei. Ad haec, omnes praedicti officii ministri, etiam procuratores et scriptores, sint presbyteri, vel certe in aliquo ex sacris ordinibus constituti, huiusmodi arcanorum continentissimi; quorum etiam iuramento de fidelitate praestando adscribatur, quod nec occulta huiusmodi, nec personas umquam cuiquam extra officium revelabunt; qui secus fecerint, non levius quam presbyteri peccatorum confessiones prodere audentes, puniantur.

§ 11. Procuratoriæ autem et Scriptoriæ officia ita demum a maiore poenitentiario illis concedantur, qui prius a regente et correctore, super vita, moribus, ætate, scientia et aliis qualitatibus requisitis, diligenter, ac propositis edictis, et mora sex dierum praecedente, per concursum examinati et idonei comprobati fuerint; alioquin omnes concessionem, etiam si a Romano Pontifice ex aliqua causa pro tempore factae fuerint, pro irritis habeantur.

§ 12. Omnes vero supradicti officia sua per se ipsos, cum diligenter tum etiam fideliter exerceant, solique praesentes et actu exercentes, nisi legitime impediti, fructus et emolumenta percipiant, quorum singulis certum statumque aliunde stipendium cuique conveniens assignare intendimus, quo solo contenti esse debeant, nihilque aliud, etiam sponte oblatum a partibus aut alias, sive pro expeditionis celeritate sive pro alio extraordinario labore, tam procurando quam scribendo aut recognoscendo et examinando, capere possint; quicumque secus fecerint, officio suo huiusmodi privati, excommunicationis quoque sententia innodati eo ipso censeantur, cuius absolutionis beneficium ab alio quam Romano Pontifice, excepto mortis articulo, nequeant obtinere.

§ 13. Ut autem negotia universa quae decet puritate et diligentia dirigantur, praedictus regens petitiones casusque omnes ad praedictum officium deductos in

primis examinet diligenter; quaeque perspicua et secundum communem in eodem officio cursum, absque difficultate, expediri consueverunt, eadem expediri iubeat, nihilque omnino vel ordinarium aut clarum, nisi prius ab ipso recognitum et probatum, procuratores expedire incipiant. Dubia vero vel obscura vel difficultate obstructa regens ipse ad maiorem poenitentiarium referat, ut diligentius examinentur, demum in eius Signatura proposita, cum maturo omnium iudicio decendantur.

§ 14. Ceterum materiae omnes, sive conficiendae sive scribendae, inter procuratores et scriptores, cura sigillatoris, aequaliter dividantur.

§ 15. Sed ut litterae praedictae, stylo suo conscriptae, sanae et incorruptae emitantur, corrector praedictus, antequam illae scribantur, schedulas sive minutas earum a praedictis procuratoribus conficiendas, cum supplicatione expedita, diligenter recognoscat, examinet et corrigat, ut inde litterae ipsae mundae et integrae rasurisque prorsus carentes expediantur. Itemque, super omnibus materiis, tam ordinariis quam extraordinariis, supplicationes, ubi illis opus erit, in totum expediri debeant, prius quam ad expeditionem litterarum super illis quoquo pacto procedatur.

§ 16. Denique sigillator praedictus litteras omnes eatenus recognoscat, ut manus requisitae illis appositae sint, et earum datae cum libello supplicationis concordent; deinde ipsius sigillo Poenitentiariae obsignatas, et in totum gratis ubique expeditas, tunc demum eas procurantibus resignet.

§ 17. Illud autem sancte et inviolate apud officium praedictum volumus observari, ut nihil prorsus pro litterarum confectione et expeditione, nec alias etiam pro charta, atramento, cera, capsula,

cordulis aliisque rebus ad ipsam expeditionem pertinentibus exsolvatur, rationem aliunde habituri, unde haec omnia, simulque ministrorum omnium stipendia debeant comparari.

§ 18. Sed ne quid rerum dictae Poenitentiariae lapsu temporis pereat neglectumque iaceat, sigillator ipse omnia exemplaria, litteras, scripturas et instrumenta quorumcumque privilegiorum, facultatum, concessionum, prohibitionum, reformationum et ceterorum omnium dictum officium Poenitentiariae in universum et privatim concernentium, fideliter ac cum periculo suo asservet, deque his omnibus authenticum inventarium ac regestum conficiat, cui quicquid postea additum, statutum, concessum vel vetitum erit, illud totum quaecumque quamprimum adscribatur, et sic deinceps haec omnia in futurorum sigillatorum fidem, cum eisdem conditionibus et periculis, deponantur.

§ 19. Ad retinendam vero in dicto officio puritatem et confirmandam singulorum fidem, districte praecipimus ut iuramenta, quae in admissione officialium requiruntur, ad praesentem nostram reformationem accommodata, quotannis in manibus dicti maioris poenitentiarii debeant iterari.

§ 20. Monemus insuper omnes et singulos supradictos ut caveant diligenter ne in officiorum suorum exercitio fraus vel dolus quoquo pacto admittatur, vel captio inducatur, neve ipsi partibus quidquam dolose et fraudulenter suggerant, quo facilius optata impetrare possint, sed solum petitiones iustas, rationabiles et honestas recipiant et proponant. Quod si dolum vel fraudem fecisse, aut quidquam, vel minimum, pro labore aut alias quoquomodo accepisse convicti fuerint, praeter illas censuras et poenas, quae contra talia admittentes quomodocumque propositae sunt, in poenam privationis officiorum

1 Quas habes etiam in constitutione cxxx.

Quorum officia venditio esse prohibet.

Poenitentiarius maior qui.

Regens et datarius qui.

Corrector.

Sigillator.

Procuratores et scriptores qui.

Et a quo examinandi.

Officiales per se ipsos exercent, suisque stipendiis sint contenti.

Regentis Poenitentiariae munus.

Materiae dividantur.

Correctoris officium.

Sigillatoris officium.

Pro expeditione litterarum nihil solvatur.

Sigillator custodia omnia exemplaria, litteras, scripturas Poenitentiariae officium concernentes.

Officialium iuramenta.

Inobedientium poenae 1.

suorum incurrant, et ad futura inhabiles infamesque reputentur, prout nos illos priyatos, inhabiles et infames declaramus eo ipso.

Decretum irritans.

§ 21. Decernentes ex nunc irritum et inane quidquid secus super praedictis aut eorum aliquo a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausula derogatoria.

§ 22. Non obstantibus nostra de non tollendo iure quaesito et aliis apostolicis constitutionibus, ac de certo officiorum praedictorum numero, etiam pluries a Romanis Pontificibus reducto; necnon officii Poenitentiarie huiusmodi, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, veteri stylo et consuetudinibus quantocumque tempore observatis, ceterisque contrariis quibuscumque.

In iure observantia.

§ 23. Depulsa igitur omnis avaritiae foeditate, pro se quisque piam castamque mentem ad impositum sibi munus, pro Dei aeterni gloria et christifidelium salute, acriter intendat, et pro virili parte conetur ut cuncta prospera et hoc tanto officio digna succedant, Sedesque Apostolica pro bene gestis condignae laudis praeconio in singulis christiani orbis partibus plenius celebretur.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae MDLXIX, XV kalendas iunii, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 18 maii 1869, pontif. anno IV.

CXXIX.

Limitatio nonnullarum facultatum maioris poenitentiarie eiusdemque ministerum 1.

Pius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Ut bonus paterfamilias, si quando, tantam domum suam fulcire et reficere | Ex Regest. in Archiv. Vatic.

aggressus, simul atque partem eius aliquam in eum statum perduxit ut habitari commode possit, eam nova suppellectile instruit et exornat, ut dum ceterae quoque eodem modo instaurantur, haec saltem interea non iaceat otiosa, sed usus ex se aliquis domino praebetur. Ita nos, qui Curiam nostram universam, multorum cupiditate tentatam, in meliorem statum vertere contendimus, inter alios eius ordines, ad Poenitentiarie nostrae officium in primis conversi, novam illi facultatem de integro praescribere statuimus, qua sola deinceps in rebus et negotiis suis uti debeat.

Quae in praecedenti constitutione statutae.

§ 1. Quare nuper omnem illi auctoritatem et potestatem ordinariam et delegatam, omniaque privilegia, facultates et indulta omnino ademimus. Deinde certa quaedam de ministrorum qualitate, numero, functionibus et officiis, quae magis convenire visa sunt, aliis nostris litteris ordinavimus.

Maiori poenitentiarie facultates relinquunt muneris poenitentialis proprias.

§ 2. Nunc vero, ne illud etiam, dum in ceteras dictae Curiae partes inquirimus, desideat, sed et interim et semper deinceps omnibus usui sit, solis rursus facultatibus, quae poenitentialis muneris maxime propriae sunt, et ad egentium fidelium remedium accommodatae, communire intendimus, quibus eius praefectus, vice nostra, illis ipsis, quorum causa fundatum est, extemplo succurrat, eademque opera nos, tot tantisque sine intermissione curis exagitados, aliquo pacto exoneret, ne illi, cunctationis nostrae necessitate morati, diutius in reatu et sordibus pendeant, neve quisquam in graviora pericula deducatur.

Omnes absolvere potest in foro conscientiae.

§ 3. Concedimus igitur maiori poenitentiarie nostro ut possit absolvere et absolvi mandare, in foro conscientiae dumtaxat, omnes et singulas personas ecclesiasticas, saeculares et regulares, cuiuscumque dignitatis, qualitatis et ordinis, necnon laicos utriusque sexus, tam prae-

sententiam quam absentes, in omnibus casibus, etiam Romano Pontifici et Apostolicae Sedi reservatis, litterisque apostolicis comprehensis, quae die Coenae Domini quotannis promulgantur, et prorsus ab omnibus et quibuscumque aliis criminibus, peccatis, excessibus et delictis, quantumcumque gravibus et enormibus, tam occultis quam publicis, necnon excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque sententiis, censuris et poenis ecclesiasticis illorum occasione vel causa latis, iniuncta inde illis pro culpae modo poenitentia salutari et aliis quae de iure fuerint iniungenda; ac etiam dispensare et dispensari mandare cum quibus expediens videbitur, etiam in pristinum statum restituendo, sed in dicto foro conscientiae tantum, super quacumque irregularitate, inhabilitate, defectu et infamia, praeterquam ex crimine haeresis, homicidio voluntario, contracta scienter simonia et publicis criminibus, super quibus Romanum Pontificem prius ab ipso poenitentiarie volumus consulendum.

Quibus in casibus Romanum Pontificem debeat consulere.

Potest etiam habitare ad dignitates et beneficia in eodem foro.

In contractis matrimonialibus dispensare a nonnullis impedimentis.

§ 4. Utque in susceptis, etiam sacris et presbyteratus, ordinibus ministrare, et ad superiores conscendere, ac dignitates, etiam cathedrales et metropolitanas, ac beneficia et officia ecclesiastica obtenta canonice collata, quaecumque sint, retinere aliaque consequi et habere.

§ 5. In contractis vero matrimoniis, si impedimenta occulta sint, exceptis primo consanguinitatis vel affinitatis, aut secundo in linea inaequali consanguinitatis gradu, remanere; et in superveniente impedimento debitum petere possint, prolem, ubi opus erit, in eodem tamen conscientiae foro, legitimam decernendo, adiecta litteris clausula nullis, quae similibus consuevit apponi.

§ 6. Ad haec, quoque absolvere et absolvi mandare excommunicatos et suspensos a sententia generali vel speciali dele-

gatorum aliorumve iudicum, quorum iurisdictio expiravit, ac etiam eos, quorum absolutio per eosdem iudices aut alios est ad Romanum Pontificem et dictam Sedem quomodocumque remissa; et item eos, qui legitimo impedimento detenti, praesentiam iudicum vel eorum, qui ipsos excommunicarunt aut suspenderunt, per se vel alium seu alios, adire non possunt, modo satisfactio vel compositio inter partes sit secuta.

Absolvere ab excommunicatione et suspensione.

Vota commutare.

Dubia ad forum poenitentiale pertinentia solvere.

Super male ablatis vel retentis incertis absolvere.

Super quibus persona Pontificem debent consulere.

§ 7. Necnon commutare vota quaecumque in alia pietatis opera, votis Sepulchri Dominici visitationis ac liminum beatorum apostolorum Petri et Pauli de Urbe, castitatis et Religionis dumtaxat exceptis.

§ 8. Dubia quoque in materia peccatorum seu forum poenitentiale alias quomodolibet concernentia, cum consilio doctorum et theologorum suorum, declarare.

§ 9. Et de male ablatis vel retentis incertis mandare ut, etiam parte aliqua delinquentibus pauperibus, si videatur, remissa, eorum qualitate et necessitate pensatis, residuum pauperibus vel aliis piis operibus, in locis, si fieri possit, ubi illa ablata sunt aut extorta vel usurpata, convertantur.

§ 10. Postremo prohibemus praedicto maiori poenitentiarie ne in ullis casibus publicis absolutiones pro principibus et aliis ius imperii habentibus, necnon dominiis, rebus publicis, item episcopis et aliis superioribus praelatis praesentium auctoritate concedat; sed, quotiescumque quid horum contingat, aut nos aut Romanum Pontificem pro tempore existentem prope-ret consulendum; nec, etiam in ipsis occultis, sanctae Romanae Ecclesiae cardinales absolvat, qui, vivente R. Pontifice, de futuro quoquam eligendo vel excludendo quoquo pacto tractaverint, vel pro se ipsis vel aliis suffragia inierint, vel etiam, Sede ipsa vacante, ambitus fecerint, aut pactiones habuerint de eisdem; decern. irritum et

inane quidquid deinceps per illum ac dictum officium, praeter et contra concessionem atque formam praemissorum, etiam asserto vivae vocis oraculo ac speciali et expresso Papae mandato, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo nono, quinto decimo kalendas iunii, Pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 18 maii 1569, pontif. anno IV.

CXXX.

Scriptores et procuratores Poenitentiarie Apostolicae ad Cancellariam Apostolicam transferuntur, et scriptores et procuratores litterarum minoris gratiae instituantur 1.

Pius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

In earum rerum commutatione, quam magnis suadentibus causis, facere compellimur, hoc quoque a nobis sedulo curandum est ut ille ministrorum numerus, qui, novo ordine composito, uno in loco usui esse desiit, in alium magis convenientem commodis rationibus elocetur.

§ 1. Cum igitur, in generali reformatione officii nostri Poenitentiarie, et quam nuper edidimus, inter alia multa, duo officia correctorum, itemque functiones et exercitia omnium et singulorum scriptorum qui vigintiseptem, et procuratorum litterarum dictae Poenitentiarie, qui vigintiquatuor sunt, in praedicto Poenitentiarie officio de apostolicae potestatis plenitudine extinxerimus et aboleverimus,

1 De materia Poenitentiarie vide in constitutione praecedenti, de materia vero Cancellariae vide in Pii IV constitutione LXVII, Universt gregis, pag. 200 huius tomi.

ac eorundem scriptorum et procuratorum, qui tunc litterarum Poenitentiarie erant, rationem aliorum habituri, eos omnes ab ipso Poenitentiarie officio subduxerimus, quemadmodum litteris nostris desuper confectis plenius continetur.

§ 2. Nos dictis officii scriptorum et procuratorum eorumque collegiis novum statum inducere et, quantum in nobis est, singulorum ea obtinentium indemnitate consulere volentes, de simili potestatis plenitudine, omnia et singula officia et loca scriptorum et procuratorum praedictorum ipsorumque personas et collegia (novo nomine et titulo utriusque indito, ac libera concessione et omnimoda alia dispositione octo officiorum huiusmodi procuratorum maiori poenitentiarie, eodem quo antea iure, perpetuo remanente) ad Cancellariam Apostolicam transferimus, et cum ea perpetuo coniungimus. Ita ut quondam scriptores litterarum Poenitentiarie, dehinc scriptores litterarum apostolicarum minoris gratiae, alteri vero procuratores litterarum earundem minoris gratiae appellerentur et inscribantur.

§ 3. Quibus concedimus et assignamus mensam seu bancum utriusque communem in eadem Cancellaria post milites Sanctorum Petri et Pauli, aut alio ibi loco a dilecto filio nostro S. R. E. vicecancellario constituendo, ad quod litterae omnes, hoc dehinc officio litterarum minoris gratiae expediendae, in primis deferantur.

§ 4. Statuentes ut materiae, quae in dicto Poenitentiarie officio proximis antedictam reformationem temporibus communiter habebantur, et ex ordinatione nostra in summam redactae sunt, deinceps per nostram ac Romani Pontificis pro tempore existentis deputatorumve signaturam fiant. Harum omnium libellos supplices et item litterarum super eis conficiendarum schedulas sive minutas soli procuratores, ad dictae Cancellariae stilum,

Et nunc dicta officia scriptorum et procuratorum ad Cancellariam transferuntur.

Emolumenta officialibus assignantur.

Formamque statuit expeditioni litterarum.

Et ordium.

In constitutione CXXXVII abduxit hic Pontifex a Poenitentiarie officia correctorum, scriptorum et procuratorum, exceptis duobus;

conscribant. Conscriptas minutas abbreviatores litterarum apostolicarum de maiori praesidentia in primis examinent et corrigant. Correctas soli scriptores huiusmodi litterarum minoris gratiae describant, ut inde litterae ipsae ad Cancellariam praedictam et defensores aliosque praesidentes in banco praedicto deferantur, ibique, secundum regulam ad ritum dicti officii Poenitentiarie moderandam, taxentur. Mox ab abbreviatoribus praedictis, instar aliarum, in eadem Cancellaria recognitae et ad supplicationem collatae, ad Bullariam mittantur; subiectoque plumbo, protinus a sigillatore praedicti officii Poenitentiarie capiantur, qui, taxa ad praescriptum nostrum recepta, eas per descriptores ad id assumendos iuxta nostras super hoc ordinationes regestari, et regestatas ad exemplum, ut in aliis moris est, conferre; denique singulis litteris praedictis omnem impensam per verbum Exposuit, uti litteris officii Poenitentiarie praedictae moris erat, subscribere, idque etiam regesto praedicto adnotare procuret.

§ 5. Percipiendorum autem a quoque fructuum et emolumentorum suorum earatio esse debeat ut, finito mense, in primis salaria eorum omnium, qui ad mensam praedictam defensores, et alio officii munere ex scriptoribus et procuratoribus litterarum minoris gratiae huiusmodi constituentur et solvantur; deinde procuratores et scriptores suam quisque portionem viritim per sua collegia, ut antea distribuendam, capiant; regens vero Cancellariae et abbreviatores praedicti pro laboribus illud idem de singulis expeditionibus, quod olim praedicti duo correctores, et stipendium et emolumentum libere et licite percipient. Cetera item salaria et emolumenta in plumbo et utroque regesto, videlicet supplicationum et litterarum praedictarum et alibi necessaria, iuxta ordinationes nostras praedictas, capiantur. De Bull. Rom. Vol. VII. 95

taxa vero a dicto sigillatore capienda, stipendia regentis, datarii, correctoris, theologi, doctoris, procuratorum, scriptorum, sigillatoris, ceterorumque ministrorum, atramento, cera, capsula, cordulis et alias quomodocumque ad expeditionem litterarum dictae Poenitentiarie necessaria, quas gratis ubique fieri et concedi iam praecipimus, ante omnia desumantur, et singulis persolvantur; quod vero, his omnibus omnino deductis et persolutis, reliquum erit, maioris poenitentiarie praedictae esse debeat.

§ 6. Ad haec quoque praedictus sigillator curam habeat praedictas supplicationes e manu datarii recipiendi, et per alios ad id ordinandos describendi, in regestum ab altero distinctum referendi, et utrumque fideliter custodiendi. Ceterum, nullae omnino supplicationes, super huiusmodi materiis signandae inter abbreviatores praedictos distribuuntur, neque cuiquam relinquuntur, neque super iis sumpta aliave exempla ex regestis describantur, etiam postquam litterae apostolicae super illis expeditae et partibus eas prosequentibus redditae fuerint, sed supplicationes ipsae apud regestum praedictum, sub cura dicti sigillatoris, qui pariter ipsi regesto praefectus sit, fideliter custodiantur.

§ 7. Praecipimus igitur atque interdiciamus abbreviatoribus, scriptoribus, procuratoribus ceterisque praedictis, tam coniunctim quam divisim, ne quid, vel minimum, etiam sponte oblatum, a partibus, sive pro expeditionis maturatione sive alio extraordinario labore, capiant, aut a famulis aliisque personis capere permittant, sed suis quisque taxis et stipendiis, uti constituta sunt, contenti esse debeant. Quicumque secus fecerint, praeter illas censuras et poenas, quae in talia perpetrantes impositae sunt, suorum officiorum privationem incurrant, et ad futura inhabiles

Sigillatoris officium.

Inhibito contra officiales ne aliquid capiant pro quocumque extraordinario labore sub poenis hic expressis.

1 Addendum forte, expensa pro etc. (n. t.).

ac etiam infames censeantur, uti nos illos privatos, inhabiles et infames declaramus eo ipso.

Executorum
deputatio.

§ 8. Et nihilominus mandamus praedictis vicecancellario et abbreviatoribus, nec non rescribentario et scriptoribus apostolicis ceterisque, ad quos pertinet, tam conjunctim quam divisim, ut scriptores et procuratores praedictos eorumque singulos, sic cum universo corpore praedicto conjunctos, fraterna caritate prosequantur, et ad huiusmodi officia et ipsorum liberum exercitium, nec non honores, onera et emolumenta omnia, recipiant et admittant, ac faciant praedicta omnia et singula inviolabiliter observari, non permittentes quemquam contra praesentium tenorem quomodolibet impediri. Rursus eisdem scriptoribus et procuratoribus sic cooptatis et adscriptis, ut praedicto vicecancellario tamquam capiti, aliorum dictae Camerae collegiorum instar, obediant et obsequantur.

Clausulae de-
rogatoriae.

§ 9. Non obstantibus de certo scriptorum litterarum apostolicarum numero, et aliis eorum ac dictae Cancellariae statutis, stylo, institutione, consuetudinibus, stabilimentis et reformationibus, quantocumque tempore observatis, ac etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo nono, decimoquarto kalendas iunii, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 19 maii 1569, pontif. anno IV.

CXXXI.

Declaratio casuum ac praesumptionum, in causis confidentiae beneficialis, contra quoscumque, etiam S. R. E. cardinales, cum appositione poenarum 1.

1 Ad haec, vide Pii IV constitutionem cti, Romanum, pag. 508 huius tomi, ubi cetera de simoniis et confidentiis habentur.

Pias episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Intolerabilis multorum perversitas, qui sacrosanctas constitutiones novis quotidie fraudibus eludere nituntur, saepe illarum auctores in necessitatem adducit cautius providendi quo pertinacium animi ab improbis conatibus, graviore sanctione proposita, reprimantur.

§ 1. Bene quidem et providenter felicis recordationis Pius Papa IV, praedecessor noster, ad tollendam fiduciariae mancipationis beneficiorum ecclesiasticorum corruptelam, statuit et decrevit etc. 1.

§ 2. Verumtamen, propter improbas multorum cupiditates praedictas, quae ad purgandam hac pernicie Ecclesiam et animarum salutem ab ipso praedecessore edita sunt, in multis deprehendimus viam aperuisse gravius delinquendi. Siquidem cum, frequentibus plurium querelis pridem concitati quod iudices in causis huiusmodi confidentiarum expediendis remissiores essent, omnes et singulas causas ipsas, ubicumque motas, ad nos advocavisset, ac omnimodam huiusmodi causarum, praesentium et futurarum, rerumque omnium ex ipsis resultantium cognitionem nobis et successoribus nostris reservavisset, et super quibusdam coram nobis processum fuisset, variis inde nec levibus coniecturis intelleximus vitium quidem confidentiae occulte irrepsisse, sed plerisque causis praesumptiones et coniecturas, quae ad illud probandum deducuntur, minime sufficere, eiusque rei causa plurimos, qui ante litterarum praedictarum editionem huiusmodi confidentias exercebant, ubi cognoverunt obstructam veritatem propter difficultates probandi in iudiciis confidentias ipsas, contempta constitutione praedicta, ecclesias, monasteria et beneficia sic

1 Ut in bulla citata in nota praecedenti.

Exordium.

Pius IV, ut in nota ad rubricam prohibuit confidentias.

Sed cognovit hic Pontifex multas fraudes desuper committi, quae in iudicio minime probari possunt.

recepta ut prius retinere, alios fructus, pensiones et alias res accipere, alios eorum exemplo ad similia et graviora fidentius commoveri. Multi enim ipsa beneficia iure retinere nequeunt, alii ne cogantur ad sacros ordines, ad residentiam, ad incedendum in habitu clericali, ut ad bellum proficiscantur, ut inimicos occidant, alii ut alieno nomine lites agant aut defendant, alii propter crimina incapaces, quidam ut, purgato delicto vel absolute consecuta, illa repetant, eadem in alios deponunt, et in plerisque fructus ipsorum aut eis ministrantur aut quibus ipsi statuunt, saepe laicis et inhabilibus. Plerique vel senes vel infirmi, ut beneficia in domibus suis perpetuent, illa renunciant et renunciant in alios, qui vel profanam familiam cedentium de fructibus ecclesiasticis alant, vel illa etiamnum infantibus aut nascituris asservent, facto interdum circuitu retrocessionis, cum reservatione fructuum et aliarum rerum aut accessu, praesertim ab illis qui praestandorum iurium Camerae Apostolicae sunt immunes; alii, aut incapaces aut aliis beneficiis ecclesiasticis onusti, aut ecclesiastico ordini sese mancipare refugientes, aut mere laici, beneficia ecclesiastica aliis conferenda procurant, ut de illis postmodum ad libitum suum disponatur, fructus etiam percipientes illorum. Ad haec, plerique ordinarii et collatores ac etiam patroni laici curant deponenda beneficia, ut fructus seu pensiones capiant eorumdem, aliisve faciant ministrari. Alia item permulta eiusmodi admittuntur, quibus immaculata rerum divinarum puritas impie violatur, disciplinae ecclesiasticae nervus dirumpitur, et imminens patrat exitium animarum.

Ideo certis regulis confidentias declarat.

§ 3. Quare nos, volentes periculosam talium audaciam novi iuris subsidio cohibere, praesentium auctoritate statuimus.

Ut si quis, quacumque auctoritate,

ecclesiam vel monasterium aut aliud beneficium ecclesiasticum qualecumque ex resignatione vel cessione cuiuscumque personae, simpliciter aut cum circuitu retrocessionis, cum regressu vel accessu, etiam sola dimittentis intentione receperit, ut illa vel illud, etiam in eventum regressus vel accessus, eidem dimittenti vel alteri postea conferatur, aut illius fructus vel eorum pars alii vel aliis concedantur, vel pensiones solvantur ex eisdem, haec confidentia censeatur.

Item, si ordinarius vel alius collator contulerit antehac aut conferat in futurum beneficium ecclesiasticum, quovis modo vacans, ea conditione, tacita vel expressa, ut postea in alterum, pro arbitrio collatoris seu alterius cuiuscumque, contra iuris communis ordinationem, disponatur; sive ut de eo provisus, fructus illius vel partem ad utilitatem vel conferentis vel decedentis aut alterius relinquat et remittat, seu pensionem illi vel illis, quem vel quos idem collator aut cedens vel alius, per se vel alium, scripto aut verbo iusserit seu significaverit, persolvat; et pariter si a patrono, etiam laico, vel alteri praesentatori seu electori contigerit aut contingat id fieri.

Ad haec, si clericus praedictae Camerae aut cardinalis aut alius a solutione iurium ipsius Camerae vel etiam Cancellariae Apostolicae exemptus, post resignationem vel cessionem alicuius extranei de ecclesia, monasterio vel alio beneficio ecclesiastico, in se apostolica vel alia auctoritate factam et admissam, illam vel illud, etiam confectis litteris apostolicis et possessione apprehensa, in eundem resignantem vel cedentem, modico spatio interiecto, veluti duorum vel trium mensium, retrocesserit aut retrocedat in futurum, et ex illa retrocessione fructus ecclesiae seu monasterii aut beneficii vel eorum pars seu pensio seu quid aliud

super his reservatum, aut regressus seu accessus et ingressus ad illam vel illud ipsi clerico vel cardinali aut alii exempto sit fuerit concessus.

Postremo, si quis crimine aliquo absolutus, aut cum quo super irregularitate dispensatum est, denuo receperit quacumque auctoritate ecclesiam, monasterium vel aliud beneficium ecclesiasticum, quod ante vel post commissum delictum aut contractam irregularitatem dimiserit, in quibusvis horum casuum confidentiae pravitas sit contracta, casusque huiusmodi litteris praedictis comprehendantur ac si illis speciatim expressi fuissent, licet ipsum confidentiae crimen alterius tantum partis conscientia sit admissum.

§ 4. Ad probandum vero plene confidentiarum abusus, inter alias, etiam hae praesumptiones et coniecturae habeantur legitimae, videlicet:

Et ad probandam confidentiam certas praesumptiones sufficere declarat.

Si quis, post cessam ab se ecclesiam vel monasterium aut beneficium, et publicatam resignationem seu cessionem, captamque a successore possessionem, sese in illa vel illo seu rebus illius, per se vel alium seu alios, de facto ingesserit, aut fructus perceperit, aut quicumque successor illi vel eius propinquis ipsos aut partem aliquam remiserit eorumdem.

Si recipiens beneficium constituerit dimittentem vel eius parentes aut propinquos procuratores ad percipiendum vel locandum fructus beneficii dimissi, et illi vel illis de fructibus perceptis aut percipiendis donationem fecerit.

Si, vel sola procuratoris depositione, vel libris rationalibus mensariorum ex parte dimittentis expeditio, quae personam recipientis concernit, prosecuta sit, simulque expensae pro ea necessariae ab illo factae fuerint.

§ 5. Denique, si quis pro concessione alicui facta, quacumque auctoritate, de

beneficio ecclesiastico, per se vel alium seu alios, intercesserit, vel alias in negotio concessionis sese immiscuerit quoquo modo, deinde aliquid de fructibus talis beneficii de facto, etiam per manus possessoris, ac etiam simplicis donationis titulo perceperit, seu de illo postmodum ad voluntatem intercessoris fuerit dispositum quandocumque.

§ 6. Testes autem de quaque re singulares singulas probare valeant praesumptiones et coniecturas, pluresque huiusmodi praesumptiones et coniecturae plenam probationem faciant in praedictis.

Testes singulares praesumptionesque quid probent.

§ 7. Ceterum, criminosi et ceteri omnes, qui ad perhibendum in casibus simoniae testimonium recipi possunt, ad praedicta omnia admittantur.

Alii testes recipiendi.

§ 8. Sed ne quisquam, etiam vana fiducia fretus non intendendi contra se iudicii, in crimine perseveret, utque hoc malum gravioris censurae stimulo usquequaque prohibeatur, omnes et singulos qui hucusque ecclesias, monasteria, beneficia, fructus, pensiones aliasve res, intercedente hoc confidentiae vitio, receperunt ac retinent, nisi statim, ad se reversi et resipiscentes, celeri dimissione sibi prospexerint, et qui quid tale admiserint in futurum, etiam omnibus et singulis aliis ecclesiis, monasteriis, dignitatibus, administrationibus, officiis et beneficiis obtentis, quae pariter sub dicta reservatione comprehendere volumus, necnon fructibus, pensionibus et aliis rebus ecclesiasticis, ac etiam Romanae Curiae et aliis officiis temporalibus praesentium auctoritate privamus, et ad futura inhabiles decernimus, et, in iuris subsidium, excommunicationis sententia innodamus, a qua nullus, nisi in mortis articulo constitutus, ab alio quam a Romano Pontifice absolutionis beneficium valeat obtinere. Nos enim, advocacione causarum huiusmodi et reservatione cognitionis illarum, rerumque

Confidentiae poenae, et causarum cognitio ad quos spectet.

omnium inde emergentium, nobis et praedictis successoribus, ut praedictum est, facta, causis illis dumtaxat exceptis, quae iam coram nobis pendere noscuntur, ac etiam iis, quas, ratione ecclesiarum et monasteriorum, quorum dispositio in consistorio fieri consuevit aut debet; itemque contra ordinarios collatores, episcopos et alios superiores praelatos, etiam cardinales, haberi contigerit, uti iam aliis nostris litteris statutum est, audiendis, decidendis et terminandis, harum serie prorsus relaxatis, decernimus ita deinceps per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores ac praedictae Romanae Ecclesiae cardinales, sublata eis et ipsorum cuicumque quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari, interpretari et definiri debere; necnon irritum et inane quidquid secus in praedictis per quoscumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Executorum deputatio.

§ 9. Quocirca omnibus locorum ordinariis districtius iniungimus ut in suis quisque ecclesiis, civitatibus, dioecesibus et locis, etiam exemptis, ad praedicta studiose attendat, et quatenus illis relaxavimus, in delinquentes severe animadvertant, si divinae Maiestatis iudicium dictaeque Sedis censuram voluerint evitare. In ceteris vero causis et negotiis (nobis et praedictis successoribus exceptis) eosdem locorum ordinarios, praesentium auctoritate, delegamus ut, gratia et favore postpositis, pro se quisque, cum venerit usus, contra praedictos omnes sub ipsa exceptione comprehensos diligenter inquirent, suasque inquisitiones omnes sigillo obsignatas ad praedictam Sedem quamprimum transferant, ut nos et praedicti successores, in causis huiusmodi procedentes, quod iustum fuerit decernamus. Nos enim singulis ordinariis ipsis praedictos omnes

et quoscumque alios, etiam exemptos, etiam per edictum publicum, constituto prius summarie et extraiudicialiter de non tuto ad illos accessu, citandi et monendi; eisque ac iudicibus ordinariis et delegatis aliisque personis quibuscumque, ne praedictorum executionem quoquomodo impediunt, vel alias in illis sese interponant, etiam per simile edictum inhibendi; eosdem ac alios contradictores et rebelles quoscumque per censuras et poenas ecclesiasticas ac omnia alia iuris et facti remedia opportuna compellendi; auxilium brachii saecularis, quandocumque opus erit, invocandi; ceteraque in praedictis omnibus et singulis necessaria faciendi et exequendi, plenam et liberam tenore praesentium concedimus facultatem.

§ 10. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae octavi, praedecessoris nostri, de una, et in concilio generali edita de duabus diaetis, aliisque apostolicis constitutionibus et ordinationibus; quodque episcopis, collatoribus et praelatis praedictis, etiam cardinalibus, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, a praedicta sit Sede indultum vel in posterum indulgeri contingat quod interdicti, suspendi vel excommunicari aut contra indulta huiusmodi ad iudicium trahi non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam et ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, et quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorum existant, per quae, praesentibus non expressa, aut in totum non inserta, effectum praesentium, aut attributae praedictis ordinariis iurisdictionis explicatio seu exercitium vel executio impediri valeat quomodocumque vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Deregule contrarium.

Pii. constitut. in suo robore romanol.

Fides transumptorum.

Dubium an precedens constitutio liget cardinales.

Declaratio quod eos comprehendit.

§ 11. Litteris praedecessoris huiusmodi nihilominus in suo robore duraturis.

§ 12. Volumus autem ut praesentium exempla, etiam impressa, edantur, eaque notarii publici manu et cuiuscumque curiae ecclesiasticae vel praelati sigillo obsignata, eandem illam prorsus fidem, in iudicio et extra, ubique locorum faciant, quam ipsae praesentes facerent, si essent exhibitae vel ostensae.

Nulli ergo omnino etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae MDLXIX, kalendis iunii, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 1 iunii 1869, pontif. anno IV.

Sequitur extensio ad Cardinales.

Pius Papa V, etc.

Hodie in consistorio nostro secreto, ut moris est, accepto quod a nonnullis praetendebatur S. R. E. cardinales, obtentu privilegiorum sub constitutione nostra de confidentiis beneficialibus, saltem quoad privationem, censuras et alias poenas in constitutione contentas, propter non factam in clausula impositionis illarum specialem et expressam de dictis cardinalibus et privilegiis mentionem, minime comprehendi, licet aliter mentis et intentionis nostrae fuerit, quemadmodum et ex litteris dictae constitutionis colligi posset.

§ 1. Ad tollendum tam omne dubium atque impedimentum quo minus constitutio praefata, commune bonum et salutem animarum concernens, plenarium effectum sortiatur, declaravimus omnes S. R. E. cardinales in constitutione et litteris praefatis ac singulis earum partibus, etiam quoad privationes omnesque et singulas censuras et poenas in ipsis litteris contentas, comprehendi, ac contrafacientes privationes, censuras et poenas ipsas incurrere, prout nos illos omnes includi et incurrere volumus eo ipso.

§ 2. Decernentes sic per quoscumque

etc., etiam cardinales, in quavis causa et instantia, sublata etc., iudicari etc. debere; necnon irritum etc. attentari.

§ 3. Ac privilegia praefata necnon exemptiones, conservatorias et indulta omnia, per quoscumque Romanos Pontifices etc., etiam motu proprio et ex certa nostra scientia, deque apostolicae potestatis plenitudine, ac etiam consistorialiter et ex quibuscumque causis, in genere vel in specie, concessa, confirmata, extensa et moderata et quantocumque tempore observata, ad effectum praefatorum revocavimus et annullavimus, viribusque et effectu quoad haec prorsus carere decrevimus. Volumusque et statuimus tenores privilegiorum etc., qualiacumque sint, praesentibus pro plene et sufficienter expressis haberi.

§ 4. Solamque hanc schedulam manu nostra signatam, et in Cancellariae Apostolicae libro ad perpetuam rei memoriam registratam, absque alia litterarum confectione, sufficere, eamque et eius exempla ubique locorum, in iudicio et extra illud, fidem facere.

§ 5. Constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac Cancellariae praefatae regulis, editis et edendis, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIV novembris millesimo quingentesimo sexagesimo nono, pontificatus nostri anno IV.

CXXXII.

Quod facultas erigendi cappellas Rosarii sit solummodo magistri generalis Ordinis S. Dominici et ab eo deputatorum, et confratres sodalitatum Rosarii ab eis institutarum oblationes et legata, in pios usus convertenda, recipere valeant; indulgentiasque hic emittatas consequantur.

Pius Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Inter desiderabilia cordis nostri, illud intensis desideriis affectamus ut singulo-

Decretum irritans.

Revocatio privilegiorum ad effectum praesentium.

Sola signatura sufficit.

Derogatio contrariorum.

Exordium.

Causae huius concessionis.

Facultas erigendi cappellas SS Rosarii spectat ad magistrum generalem Ordinis S. Dominici, et ab eo deputatos tantum.

rum christifidelium, quorum nobis, ex commissi pastoralis officii debito, cura imminet, generalis animarum salus proveniat, unde pia et salubria fidelium vota ad hoc tendentia, et alias ex quibus divini cultus provenit augmentum, pii patris affectione prosequimur ac plenis favoribus fovemus; et ut optatum consequantur effectum, christifideles ipsos ad illa, indulgentiis videlicet et peccatorum remissionibus, libenter invitamus.

§ 1. Exhibita sane nobis nuper, pro parte dilecti filii magistri provincialis Ordinis Praedicatorum provinciae Neapolitanae, petitio continebat quod, cum dilectus filius frater Ambrosius Salvius loci de Balneolo, Nuscanensis sive alterius dioecesis, ad erigendum societates sanctissimi Rosarii in quibuscumque ecclesiis per nos et Sedem Apostolicam specialiter deputatus fuerit, si aliis huiusmodi facultas, praeterquam eiusdem Ordinis magistro generali, interdiceretur, ex hoc profecto diversis abusibus, qui in illarum erectione intervenire possent, satis consultum foret. Quare nobis, pro parte eiusdem provincialis, fuit supplicatum ut sibi in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 2. Nos, qui honestis quorumlibet votis libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis, eundem provincialem a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa, latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate apostolica, per praesentes statuimus quod nulli licitum existat, minusque aliquis cappellam sanctissimi Rosarii in quavis ecclesia sive loco erigere, prae-

ter dictum generalem aut ab eo deputatos ac praefatum Ambrosium.

§ 3. Minusque aliquis confrater, seu vir sive mulier, aliquid eidem societati, pro illius ingressu vel alia quavis de causa, persolvere.

§ 4. Ac singuli confratres ad quasvis processiones accedere, etiam in quibus corpora defunctorum ad sepeliendum deferuntur, cum eorum insigniis, cuiusvis etiam superioris licentia desuper minime requisita, etiam absque aliquo conscientiae scrupulo et censurarum ecclesiasticarum incurso, possint et valeant, seu eorum quilibet possit et valeat.

§ 5. Districtius inhibentes quibusvis ne eosdem generalem seu deputandos et Ambrosium, super erectione et institutione societatum huiusmodi, in quibuscumque civitatibus, terris et locis factis et faciendis, neque eosdem confratres, super exercitio piorum operum et profectu ad processiones seu incessu cupa signo eorum, aut dicti signi delatione, molestare, perturbare aut inquietare audeant nec debeant; quinimmo generali, deputatis et Ambrosio praefatis in praemissis auxilium, consilium vel favorem praebent. Nos enim omnes praemissis contravenientes indulgentiis et peccatorum remissionibus eis concessis privamus, et privatos esse ac indignos effici; et quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari irritum et inane decernimus.

§ 6. Postremo vero, ut animarum christifidelium, praesertim ex aliqua societate huiusmodi erectarum seu per eundem Ambrosium erigendarum, existentium et eandem societatem ingredi voluntium quieti et spirituali consolationi salubrius consulatur, et ad illam ubicumque erectam christifideles ipsi accedentes eo ferventiores et promptio-

Nihil Ingre-dientes sodalitatem solvant.

Confratres ad processiones accedant, et ad sepeliendos mortuos insignia deferant.

Prohibito confratres in his molestandi.

Confirmatio indulgentiarum.